

Fra: Sekretariatet for Dovrefjell nasjonalparkstyre[FMOPdovrefjell@fylkesmannen.no]

Dato: 26. apr 2017 11.24.48

Til: Fylkesmannen i Oppland - postmottaket

Kopi: post@miljodir.no; arnt.hegstad@miljodir.no; Arne Johs. Mortensen; Ola Eirik Bolme; Andersen, Line; Hoff, Kolbjørn; Ordfører Dovre; Ordfører Lesja; Bjurstedt, Carl Severin; Børve, Lars

Tittel: Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt - Høring verneforslag - Uttalelse fra Dovrefjell nasjonalparkstyre

<<...>> <<...>> <<...>> <<...>>

Viser til brev av 01.02.2017 fra Fylkesmannen i Oppland - Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt - Høring verneforslag.

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Dovrefjell nasjonalparkstyre.

(Sak nr. 020-2017, 021-2017, 022-2017, 023-2017. Arkivsak nr. 2013/4595.)

Vennlig hilsen

Lars Børve
forvalter
Dovrefjell nasjonalparkstyre

Mobil: 911 79 701
Postadresse: Postboks 987, 2626 Lillehammer
Epost: fmoplbo@fylkesmannen.no
Internett: www.fylkesmannen.no/oppland
Alle vedlegg scannes for virus

Tenk på miljøet før du skriver ut denne eposten

Møtebok for Dovrefjell nasjonalparkstyret

Møtedato: 24.04.2017	Utvalg: Nasjonalparkstyret	Møtested: Villreinsenteret
Sak nr.: 020-2017	Saksbehandler: Lars Børve	Arkivsak nr.: 2013/4595

Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt – Opplysninger om Hjerkinnskytefelt, Snøheim turisthytte og Snøheimveien fram til ca. 2013

Dokumenter

- 1986: NOU 1986:13 Ny landsplan for nasjonalparker.
- 1992: St.meld.nr. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.
- 18.09.1992: Brev fra Miljøverndepartementet til berørte kommuner og fylkeskommuner vedr. nasjonalparkplanen.
- 16.12.1993: Brev fra Miljøverndepartementet til fylkesmennene i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland og Sør-Trøndelag vedr. strategi og framdriftsplan for verneplanarbeidet i Dovrefjellområdet.
- 01.02.1995: Brev fra fylkesmennene i Hedmark, Møre og Romsdal, Oppland og Sør-Trøndelag til berørte grunneiere, rettighetshavere, offentlige etater og lag / organisasjoner – kunngjøring oppstart av arbeid med verneplan for Dovrefjellområdet.
- 12.09.1996: Brev fra Miljøverndepartementet til Forsvarsdepartementet vedr. Snøheim.
- 16.09.1996: Brev fra Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavdelingen, til Dovre kommune vedr. Snøheim – vurdering av videre bruk.
- 25.09.1996: Brev fra FD (til MD?) vedr. Snøheim. (Har ikke kopi.)
- Juni 1998: Verneplan for Dovrefjellområdet – høringsutkast.
- Juni 1998: Fylkesdelplan for Dovrefjellområdet – høringsutkast.
- 15.09.1999: Brev fra Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavdelingen, til Forsvarets bygningstjeneste vedr. Snøheim og Hjerkinnskytefelt.
- 13.03.2001: Fylkesmannen i Oppland, Dovre og Lesja kommuner. Melding om oppstart av planarbeid for tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål.
- 20.08.2001: Fylkesmannen i Oppland, Dovre og Lesja kommuner. Plan- og utredningsprogram for tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål.
- 03.05.2002: Foredraget til Kronprinsregentens resolusjon i forbindelse med utvidelsen av Dovrefjell nasjonalpark.

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturreservatene	Flåman, Bjørmdalen, Nordre Snøfjelljønn, Mardalen
Landskapsvernområdene	Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkinnsvegen, Knutshø, Amotsdalen, Dalsida Eikesdalsvatnet, Amotan-Grøvdalen, Jora og Fokstugu
Biotopvernområdene	Torbudalen og Sandgrovbotn-Mardalsbotn

- 31.01.2003: Brev fra Miljøverndepartementet til Den Norske Turistforening: Snøheim i Dovre kommune.
- Febr. 2003: NINA. Tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål – temautredning Økosystem. Rapport til Forsvarsbygg.
- Febr. 2003: NINA. Tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål – temautredning Økosystem: Villrein og moskus. Rapport til Forsvarsbygg.
- Juni 2003: Dovre og Lesja kommuner. Visjons- og tilbakeføringsplan for Hjerkinnskytefelt. Kommunedelplan for Hjerkinnskytefelt. Høringsdokument.
- Juli 2003: Fylkesmannen i Oppland. Plan for naturrestaurering av Hjerkinnskytefelt. Vurdering av muligheter for framtidig vern etter naturvernloven. Høringsdokument.
- 04.08.2003: Fylkesmannen i Oppland, Dovre og Lesja kommuner. Høring og offentlig ettersyn planer for tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål.
- 10.06.2003: Brev fra Den Norske Turistforening til Miljøverndepartementet: Snøheim i Dovre kommune.
- 13.10.2003: Møtebok for Snøhetta villreinnemnd, sak 09/03: Planutkast for tilbakeføring av Hjerkinnskytefelt til sivile formål – høring.
- 14.10.2003: Brev fra Forsvarsbygg til Fylkesmannen i Oppland. (?)
- 12.03.2004: Brev fra Fylkesmannen i Oppland til Miljøverndepartementet: Innstilling - Snøheim i Dovre kommune.
- 28.04.2004: Brev fra Snøhetta villreinnemnd til Miljøverndepartementet: Vedr. Snøheim i Dovrefjell – Sunndalsfjella nasjonalpark.
- 03.03.2005: Brev fra Miljøverndepartementet til Forsvarsdepartementet: Snøheim i Dovre kommune.
- 30.09.2005: Brev fra Miljøverndepartementet til Forsvarsdepartementet vedr. gjennomføring av naturrestaureringsprosjektet i Hjerkinnskytefelt.
- 01.12.2005: Møtebok for Snøhetta villreinnemnd, sak 17/05: Den Norske Turistforenings planer om utviding av Snøheim - uttalelse.
- 08.02.2006: Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell, vedtatt av Dovrefjellrådet.
- 08.05.2006: Brev fra Riksantikvaren til Den Norske Turistforening: Varsel om oppstart av fredningssak av Snøheim. (Mangler kopi.)
- 05.06.2006: Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell, godkjent av Direktoratet for naturforvaltning.
- 23.01.2007: Søknad fra DNT til Dovrefjellrådet: Søknad om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 14.03.2007: Møtebok i Dovrefjellrådet, sak 10/07: Søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim. Vedlagt.
- 30.03.2007: Brev fra Snøhetta villreinnemnd til Dovrefjellrådet vedr. Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 26.04.2007: Møtebok for sak 18/07 i Snøhetta villreinnemnd 25.04.08: Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 16.11.2007: Brev fra Snøhetta villreinnemnd til Dovrefjellrådet vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.

- 21.11.2007: Søknad fra DNT til Dovre kommune om tillatelse til tiltak, rammetillatelse for bygging og utviding av Snøheim som turisthytte.
- 23.11.2007: Brev fra Miljøverndepartementet v/ statsråden til Energi- og miljøkomiteen vedr. forskningsprosjekt om Snøheimveien og hvilke virkninger veien og bruken av denne har på villreinen.
- 04.12.2007: E-post fra Snøhetta villreinnemnd til Dovrefjellrådet vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 07.12.2007: E-post fra Snøhetta villreinnemnd til Dovrefjellrådet vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 07.12.2007: Brev fra Dovrefjellrådet til Snøhetta villreinnemnd vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 06.01.2008: Høringsbrev fra Dovre kommune til flere høringsinstanser, vedr. søknad fra DNT om rammetillatelse for Snøheim. Høringsbrevet ble sendt med kopi til Dovrefjellrådet.
- 14.01.2008: Brev fra Snøhetta villreinnemnd til Dovrefjellrådet og Direktoratet for naturforvaltning vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 07.02.2008: Inst. S. nr. 131 (2007-2008) fra energi- og miljøkomiteen om Snøheimveien.
- 08.02.2008: Brev fra Fylkesmannen i Oppland til Dovre kommune vedr. søknad om rammetillatelse til restaurering og nybygging på Snøheim.
- 12.02.2008: Brev fra Snøhetta villreinnemnd til Miljøverndepartementet vedr. Snøheim og Snøheimveien.
- 18.02.2008: Brev fra Dovrefjellrådet til Snøhetta villreinnemnd: Foreløpig svar vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 27.02.2008: E-post fra Dovre kommune til Miljøverndepartementet vedr. Snøheim.
- 27.02.2008: E-post fra Miljøverndepartementet til Dovre kommune vedr. Snøheim.
- 04.03.2008: Kopi av møtebok for Stortinget dagkart 56, sak 3: Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Snøheimveien.
- 09.03.2008: E-post fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Dovrefjellrådet – informasjon om forslag til forskningsprosjekt – kartlegging av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.
- 13.03.2008: Møtebok for sak 08/08 i Dovrefjellrådet 13.03.2008: Klagesak – reetablering og utvidelse av Snøheim – Snøhetta villreinnemnd.
- 13.03.2008: Møtebok for sak 09/08 i Dovrefjellrådet 13.03.2008: Søknad fra DNT om tillatelse til tiltak – restaurering og nybygg på Snøheim.
- 26.03.2008: Brev fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd: Kartlegging av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde – Forslag til forskningsprosjekt. Utsending på høring.
- 26.03.2008: Brev fra Dovrefjellrådet til Direktoratet for naturforvaltning: Oversendelse av klagesak – reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 02.04.2008: Kopi av brev fra Dovrefjellrådet til DNT Oslo og omegn: Svar på søknad fra DNT om tillatelse til tiltak – restaurering og nybygging på Snøheim.
- 07.04.2008: E-post fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Dovrefjellrådet og Direktoratet for naturforvaltning, vedr. møtebok for sak 09/08 i

- 14.04.2008: Dovrefjellrådet 13.03.2008, og brev av 02.04.2008 fra Dovrefjellrådet til DNT. Brev fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Dovrefjellrådet og Direktoratet for naturforvaltning vedr. Snøhetta villreinnemnd sin klage på Dovrefjellrådets søknad fra DNT om utvidelse av Snøheim, og vedr. møtebok for sak 09/08 i Dovrefjellrådet 13.03.2008, og brev av 02.04.2008 fra Dovrefjellrådet til DNT.
- 30.04.2008: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Snøhetta og Knutshø villreinnemnd vedr. klage på Dovrefjellrådets tillatelse til reetablering og utvidelse av Snøheim – foreløpig svar.
- 21.05.2008: Brev fra Dovrefjellrådet til Snøhetta og Knutshø villreinnemnd: Uttalelse vedr. kartlegging av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde – forslag til forskningsprosjekt.
- 17.06.2008: Brev fra Riksantikvaren til Den Norske Turistforening: Forslag til forskrift om fredning av Snøheim turisthytte – høring.
- 24.06.2008: Møtebok for Snøhetta og Knutshø villreinnemnd, sak 18/08: Dovrefjellrådets og Dovre kommunes behandling av søknader fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 12.08.2008: E-post fra Miljøverndepartementet til Direktoratet for naturforvaltning – overtakelse og oversending av klagebehandling fra DN til MD.
- 26.08.2008: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet – oversendelse av klage på Dovrefjellrådets dispensasjon til reetablering og utvidelse av Snøheim turisthytte.
- 07.10.2008: Pressemelding fra Miljøverndepartementet: Mer kunnskap om villreinen i Snøhetta.
- 03.11.2008: Brev fra Miljøverndepartementet – forslag om endring av verneforskriften for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark – høring.
- 25.11.2008: Brev fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Miljøverndepartementet vedr. forslag om endring av verneforskriften for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark – uttalelse.
- 18.12.2008: Brev fra Riksantikvaren til Den Norske Turistforening: Vedtak om fredning av Snøheim turisthytte ved forskrift.
- 27.03.2009: Kongelig resolusjon vedr. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark – endring av forskrift om nødvendig istandsetting / utvidelse av Snøheim turisthytte.
- 27.03.2009: Brev fra Miljøverndepartementet vedr. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark – vedtak om forskriftsendring.
- 27.03.2009: Brev fra Miljøverndepartementet til Direktoratet for naturforvaltning vedr. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark – vedtak om forskriftsendring.
- 20.04.2009: Brev fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Direktoratet for naturforvaltning vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim turisthytte.
- 24.04.2009: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Dovrefjellrådet vedr. klage på Dovrefjellrådets behandling av søknad fra DNT om reetablering og utvidelse av Snøheim turisthytte – tilbakesendelse for ny behandling.
- 22.05.2009: Møtebok for Dovrefjellrådet, sak 10/09: Søknad fra DNT om istandsetting, restaurering og utvidelse av Snøheim til 80 sengeplasser.
- 11.06.2009: Brev fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd til Dovrefjellrådet vedr. manglende underretning fra Dovrefjellrådet om vedtak i sak 10/09 og krav om å få tilsendt kopi av møtebok for saken.

- 10.08.2009: Brev fra Interesseorganisasjonen "Bevar Dovrefjell mellom istidene" til Direktoratet for naturforvaltning – klage på Dovrefjellrådets behandling av Snøheimsaken i forhold til verneformålet.
- 19.08.2009: Møtebok for Snøhetta og Knutshø villreinnemnd, sak 14/09: Klage på Dovrefjellrådets behandling av søknader fra Den Norske Turistforening om reetablering og utvidelse av Snøheim.
- 26.08.2009: Møtebok for Arbeidsutvalget i Dovrefjellrådet, sak 15-2009: DNT Oslo og Omegn - Tillatelse til istandsetting, restaurering og utvidelse av Snøheim turisthytte til 80 sengeplasser – Klager fra Snøhetta og Knutshø villreinnemnd, Bevar Dovrefjell mellom istidene og DNT Oslo og Omegn.
- 28.08.2009: E-post fra Dovrefjellrådet til Direktoratet for naturforvaltning – oversending av klager fra Interesseorganisasjonen Bevar Dovrefjell mellom istidene og Snøhetta og Knutshø villreinnemnd.
- 15.10.2009: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet – oversending av klager fra Interesseorganisasjonen Bevar Dovrefjell mellom istidene og Snøhetta og Knutshø villreinnemnd.
- 04.02.2010: Brev fra Miljøverndepartementet til Snøhetta og Knutshø villreinnemnd og Interesseorganisasjonen "Bevar Dovrefjell mellom istidene" – Behandling av klager på Dovrefjellrådets vedtak om tillatelse til rehabilitering og utvidelse av Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.
- 10.08.2011: Brev fra Miljøverndepartementet – Etablering av nasjonalparkstyre for verneområdene knyttet til verneplan for Dovrefjell-Sunndalsfjella, og vedtekter for nasjonalparkstyret.
- 19.08.2011: Brev fra Miljøverndepartementet vedr. etablering av nasjonalparkstyre for verneområdene knyttet til verneplan for Dovrefjell-Sunndalsfjella.
- 08.11.2011: Brev fra Miljøverndepartementet – Oppnevning av medlemmer til nasjonalparkstyret for verneområdene knyttet til verneplan for Dovrefjell-Sunndalsfjella.
- 01.04.2012: NINA Rapport 800: Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet – Status og leveområde
- 16.04.2012: Foreløpig notat fra forskningsgruppa – Forskningsbasertforslag til forvaltningsregime for Snøheimvegen 2012. Innstilling til styringsgruppa i FOU prosjektet Snøhetta
- 21.05.2012: Møtebok for sak nr. 082-2012 i Dovrefjell nasjonalparkstyre 21.05.2012: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord om dispensasjon for kjøring med skyttelbuss på strekningen Hjerkin – Snøheim 1. juli – 7. oktober 2012.
- Febr. 2013: NINA Temahefte 51 Horisont Snøhetta.
- 05.03.2013: Møtebok for sak nr. 045-2013 i Dovrefjell nasjonalparkstyre 05.03.2013: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord om dispensasjon for kjøring med skyttelbuss på strekningen Hjerkin – Snøheim 1. juli – 7. oktober 2013.
- 19.03.2013: Brev fra Miljøverndepartementet til Direktoratet for naturforvaltning – Anmodning om anbefaling om løsning for Snøheimveien.
- 25.04.2013: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet – Anbefaling om løsning for Snøheimveien.

- 19.03.2013: Brev fra Miljøverndepartementet til Direktoratet for naturforvaltning – Anmodning om anbefaling om løsning for Snøheimveien.
25.04.2013: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet – Anbefalinger om løsning for Snøheimveien.

Oversikten over dokumenter er sannsynligvis ikke fullstendig.

Saksopplysninger

Fylkesmannen i Oppland sendte forslag til vern av tidligere Hjerkinnskytefelt på høring 01.02.2017. Høringsfristen var 07.04.2017, men Dovrefjell nasjonalparkstyret har fått utsatt høringsfrist til 26.04.2017.

Snøheim, Snøheimveien og nedlegging av Hjerkinnskytefelt har vært aktuelle tema i mange år, og det kan være nyttig med en gjennomgang av en del av det som har skjedd fram til arbeidet med verneplanen for tidligere Hjerkinnskytefelt startet i 2013.

Historiske opplysninger

Fjellområdene ved Hjerkinnskytefelt har gode helårsbeiter for villrein, og gode sommerbeiter for husdyr. Villreinen har brukt disse områdene i flere 1000 år, og områdene har blitt brukt til utmarksbeite i lang tid, trolig alt fra 1700-tallet. Det er bl.a. flere gamle feløyer i fjellområdene ved Hjerkinnskytefelt.

Gården Nørdre Rolstad i Lesja ryddet og bygde Rolstadseter i Vesllie fra ca. 1870.

Gamle Reinheim ble satt opp ved Snøhetta (ca. 1670 moh.) i 1888 av Hjerkinnskytefelt, og ble kjøpt av Den Norske Turistforening (DNT) i 1922.

Hjerkinnskytefelt ble etablert i årene 1923-25. Fram til 1945 var det bare sporadisk bruk av området til øvelser og prøveskyting.

Bua Maribu ble flyttet fra Fokstugu til Grøndøl i 1930-31, og satt opp på eget feste.

Gården Bentsdal i Dovre bygde Bentsdalseter i Vesllie i 1931, og setra var i drift fram til 1946.

Det ble behov for en ny og bedre turisthytte ved Snøhetta. Den Norske Turistforening anla den gamle Snøheimveien med bulldoser i juni-august 1949, og bygde turisthytta Nye Reinheim (Snøheim) på sørsiden av Nedre Stridåttjønn i 1949-1952. Gamle Reinheim ble stengt i 1951, og ble senere revet.

I årene 1947-1953 ble det satt ut 21 moskus ved Hjerkinnskytefelt, Kongsvold og Stølådalen. Det var bare 10 som overlevde, og stammen vokste sakte i årene framover.

Etter krigen økte bruken av skytefeltet, og i 1953 ble skytefeltet utvidet etter samtykke fra Landbruksdepartementet. Skytefeltet var da 165 km², og lå i både Dovre kommune og Lesja kommune (kommunegrensa mellom Dovre og Lesja var ikke fastsatt da). De viktigste dalene

er Grøndalen, Svånådalen og Grisungdalen med elvene Grøna, Svåni og Grisungbekken. De største vatna er Einøvlingvatnet og Grisungvatna.

Byggingen av Ringveien (Store og Lille ringvei) som går rundt hele skytefeltet startet i 1955, og hovedtyngden av den samlede byggeaktiviteten i feltet foregikk i perioden 1958-62. Øvingsaktiviteten tok seg gradvis opp utover i 60-årene.

Utviklingen i Hjerkinnskytefeltet gjorde det vanskeligere for DNT å drive Reinheim turisthytte, og Forsvaret kjøpte Reinheim (Snøheim) i 1959. I DNTs årbok for 1960 står det bl.a. i årsberetningen for 1959:

Reinheim (Snøheim) turisthytte er overdratt til Forsvaret. Den stadig økende aktivitet på skytefeltet ved Hjerkinnskytefeltet gjorde i høy grad driften av hytta. Samtidig ble turistenes bevegelsesfrihet i terrenget sterkt begrenset sommer som vinter, og man har måttet erkjenne det faktum at terrenget sør for Snøhetta er gått tapt for friluftslivet.

DNT har gjennom en årrekke forhandlet med Forsvaret om å søke skadevirkningen av skytefeltet begrenset for friluftslivet. Dette har dessverre ikke ført fram. Tvertimot har skytingen tiltatt og man må regne med økt skytevirksomhet også i fremtiden. Foreningen har også i en årrekke forhandlet med Forsvarsdepartementet om en økonomisk erstatning for de skader som etter vår mening er påført foreningens virksomhet i dette distrikt.

Våre krav har ikke ført fram. Man fant derfor å måtte ta opp forhandlinger med Forsvarsdepartementet om salg av Reinheim (Snøheim). I fellesmøte av styre og råd den 20. februar 1959 ble derfor salget enstemmig besluttet. Hytta ble overdratt til Forsvaret den 15. oktober s.å. Salgsummen kr. 552 830,00, pluss salgssummen for en del av innboet kr. 33 310,00, med fradrag av lån kr. 100 000,00 i Statens Hotellfond, er med innvundne renter, til sammen kr. 495 210,85, overført til byggekonto.

Det vil bli oppført en mindre erstatningshytte for Reinheim i Stropplsjødalen. (...) I overenskomsten med Forsvaret er inntatt bestemmelse om at navnet "Reinheim" skal benyttes av DNT på den nye hytta. DNT har betinget seg at det holdes åpen en varderute fra Kongsvoll gjennom Stropplsjødalen til Snøhetta og Åmotdalshytta. DNT har forkjøpsrett til den tidligere Reinheim såfremt Forsvaret senere vil avhende den eller hvis skytefeltet blir nedlagt.

Rolstadseter var i drift til 1959, og Forsvaret kjøpte Rolstadseter og Bentsdalsseter i Vesllie i 1960.

Etter at DNT solgte Snøheim til Forsvaret, ble en ny Reinheim turisthytte bygd som selvbetjent turisthytte i Stropplsjødalen i 1961, og det ble opprettet en vartet sti fra Kongsvold gjennom Stropplsjødalen til Reinheim, Snøhetta og Åmotdalshytta.

Forsvaret bygde i 1961 en egen vei til Snøheim på øst- og nordsida av Svåni og Stridåa. Selv om Forsvaret overtok Snøheim, og bygde vei dit, ble ikke grensene for skytefeltet endret. Snøheim har hele tiden ligget utenfor skytefeltet.

Snøheim ble siden 1958 lite brukt, og bar etter hvert preg av lite vedlikehold.

I en befaringsrapport fra reindriftskonsulent Peder Hagen i 1965, om beiteforholdene, nevner han "Landforsvarets disposisjon av et større område i reinmarkene" som en begrensende faktor for reinen sommer som vinter. Han hevdet ellers at "den stadige ferdsel innen området, skyting og andre øvelser, transport av forskjellig slag, blir årsak til at reinen skyr området som beitemarker til alle årstider". Videre framgår det av rapporten at øvingsfeltet må "avskrives som nyttbart beiteområde i det vesentligste, så lenge feltet disponeres av Landforsvaret til militære formål". Selv om feltet ikke blir beitet av rein, mener han at det blir "sterkt skadd av ferdsel av mange slags, og ikke kan regnes som nyttbart beite".

I 1968-69 ble Einøvlingvatnet demmet opp en meter av Følldal Verk i forbindelse med gruvedriften på Hjerkin. Det ble samtidig opparbeidet kjørespor / vei til Einøvlingvatnet. Einøvlingdammen er en ca. 150 meter lang fyllingsdam. Dammen ble bygd for vannforsyning til Hjerkin gruver, men ble ikke tatt i bruk, og Statskog overtok ansvaret for dammen da gruva ble lagt ned på 1990-tallet.

Følldal Verk ble pålagt å sette opp en målestasjon i elva Driva på slutten av 1960-tallet. Stasjonen ble satt opp på vestsiden av elva ved Svånå / Svoni, og fikk adkomst fra Lille ringvei. Målestasjonen har levert data siden 1969, og NVE overtok den på slutten av 1970-tallet.

Den første Maribu ble flyttet til Grisungen i 1971. Den sto omtrent der nåværende Maribu står. Ved siden av Maribu i Grøndøl sto også en enkel plankebu som Nordre Rolstad eide.

På 1980- og 90-tallet ble det bygget bane ved Haukberget for skyting med stridsvogner mot bevegelige mål, og et større areal med automatisk registrering av treff med farlige granater (HFK-sletta), ble inngjerdet i Grisungdalen.

De viktigste fysiske inngrep i skytefeltet var:

- Ca. 90 km vei, bl.a. Store og Lille ringvei som går rundt hele feltet, Snøheimveien, veien inn til setrene i Vesllie og videre innover Grisungdalen, og veiene til HFK-sletta og Haukberget I og II.
- HFK-sletta (HFK = Hærens forsyningskommando) som var et planert, gruset område på 400 x 600 m som ble brukt til testing av spesialammunisjon for Artilleriet.
- Haukberget I og II som var traseer for framrykning og målområder for Kavaleriet.
- 32 «blenderinger», dvs. små skuddsikre rom i betong som er «gravd ned» i terrenget.

I tillegg ble det satt opp en basestasjon som eies av Norkring på Geitberget. Det går kjørespor, ca. 400 m, fra Store ringvei / Vålåsjøhøveien opp til basestasjonen.

Bruken av skytefeltet

Skytefeltet ble brukt av Hæren og Luftforsvaret og utenlandske avdelinger, og som testområde for våpenindustrien.

I grove trekk ble området i Grisungdalen brukt til bombing og langdistanseskyting, området ved Storranden til artilleriskyting og banen ved Haukberget til skyting med stridsvogner mot

bevegelige mål. Målområdene ble i hovedsak konsentrert til områder ved Einøvling-platået, i Grisungdalen, Grøndalen og Svånådalen.

Det lå etter hvert både detonerte og udetonerte granater og andre sprenglegemer over hele skytefeltet. Et område rundt HFK-sletta ble inngjerdet på grunn av stor fare for blindgjengere.

Det var begrensninger på sivil ferdsel i feltet særlig under pågående skyting. Forøvrig var det ingen tiltak som begrenset sivil ferdsel i feltet. Feltet ble og blir brukt i forbindelse med friluftsliv, beiting med sau, jakt og fiske.

Den sørøstlige delen av skytefeltet hadde størst konsentrasjon av inngrep knyttet til veier, framrykningstraséer og anlegg for skyting. Både de fysiske inngrepene og aktivitetene i skytefeltet hadde påført terrenget skader. Enkelte deler av skytefeltet var synlig påvirket av lang tids skyteaktivitet, og mye av vegetasjonen hadde blitt borte. Grisungdalen og Storkvølv ved Haukberget var eksempler på dette.

De viktigste følger av Forsvarets aktivitet på dyrelivet i området var forstyrrelser av villreinen langs Forsvarets veinett i området. Men store deler av arealet i skytefeltet framsto også som relativt intakte naturområder med forholdsvis få inngrep.

Beiter og vegetasjon

I skytefeltet er det bare 14% av arealet som er uproduktivt. Det produktive beitearealet utgjør hele 86%. 24% er sommer- og høstbeiter for villrein, moskus og husdyr, og 62% er vinterbeiter for villrein og moskus.

Myr, snøleier og engsamfunn (mye lågurteng) er fremtredende vegetasjonstyper i sommer- og høstbeitet i skytefeltet. Dette er frodige og næringsrike vegetasjonstyper. Lavhei, tørrgrashei og rishei er framtredende vegetasjonstyper i vinterbeitet i skytefeltet.

I Stroplsjødalen er det også gode sensommer- og høstbeiter og vinterbeiter.

En del av sommer- og høstbeitene i skytefeltet og i Stroplsjødalen, ligger i områder med kalkrik berggrunn eller kalkrikt jordsmonn, og det er grunn til å anta at villreinen på disse beitene får i seg kalk til oppbygging av bl.a. skjelett og gevir.

Hjerkinn skytefelt har en stor andel vinterbeiter. Snøheimveien går gjennom vinterbeitene i skytefeltet, og vinterbeitene som ligger inn mot midtre og nedre deler av Snøheimveien ble lite brukt av villreinen på grunn av militær og sivil aktivitet langs veiene.

Det er spesielt området Stridåa-Hjerkinn-Kolla og områder rundt Ringveien som utgjør det største vinterbeitepotensialet. Hvis villreinen kan utnytte hele vinterbeitepotensialet i skytefeltet, ble det antatt at bæreevnen på vinterbeitene i Snøhetta-området kan øke på lang sikt. Det kan gi grunnlag for en større villreinbestand i Snøhetta-villreinområde.

På grunn av jernbanen og E6 over Dovrefjell, er vinterbeiter minimumsfaktoren for villreinbestanden, og den viktigste faktoren som begrenser bestandsstørrelsen i

villreinområdet. Vinterbeitet i skytefeltet kan derfor bli svært viktig for villreinbestanden i Snøhetta villreinområde på lang sikt.

Villrein

Bruksmønsteret til villreinen i Snøhetta-området varierer lite fra år til år. Over tid vil en imidlertid se at det har foregått endringer og en vekselbruk.

Villreinen bruker vanligvis de viktigste vinterbeitene i Snøhetta villreinområde som er Soløyfjellet, Åmotsdalen, Nystuguhøa, Støplsjødalen, Kolla, områdene mellom Hjerkin og Snøheim, Einøvlingen, Vålåsjøhøe, Grisunghøe, Grønhøe, Grøndalen og Reindølsfjellet.

I februar-mars begynner simle-ungdyrflokkene å trekke mot kalvingsområdene rundt Grøvudalen i Sunndalsfjella. Bukkeflokkene blir igjen på vinterbeitet en stund til før de forflytter seg til områder med tidlig vårbeite. Kalvingen skjer i mai.

Utover forsommeren (i juni) forflytter fostringsflokkene seg gradvis til oppvekstområdene i Åmotsdalen og fjelltraktene østover mot Drivdalen. På denne tiden sprer bukkeflokkene seg og beveger seg til områder (gjerne høyereliggende områder) med lite ferdsel for å få fred og ro til å beite.

Ut i juli begynner fostringsflokkene å bevege seg sør- og sørvestover i Snøhetta villreinområde. Flokkene har da behov for å krysse Støplsjødalen og Snøheimveien.

Reinheim turisthytte førte til økt ferdsel gjennom Støplsjødalen, og villreinen begynte å bruke dalen mindre på grunn av ferdselen mellom Kongsvold og Reinheim og Åmotdalshytta. Villreinen unngikk etter hvert å oppholde seg i Støplsjødalen fra juli til oktober, og i dalen er det gode sensommer- og høstbeiter som villreinen utnytter mindre enn før.

Villreinen kvier seg også for å krysse Støplsjødalen, og kryssingene skjer ofte i stor fart. Om sommeren og høsten er kryssing av Støplsjødalen en transportetappe som reinen prøver å gjøre unna på kortest mulig tid. I villreinjakta har det flere ganger blitt sett at villreinflokker har krysset Støplsjødalen i stor fart. Det har også vært eksempler på at villreinfokker har tverrsnudd ved turiststien til Reinheim, selv en stund etter at det har gått folk der.

Bruken av Reinheim turisthytte og ferdselen i Støplsjødalen har med andre ord nokså negativ virkning på villreinen.

I månedskiftet juli-august oppholder fostringsflokkene seg vanligvis i de samme områdene som brukes som vinterbeite, d.v.s. Nystuguhøa nord for Støplsjødalen, Kolla, Einøvlingen, Vålåsjøhøa, Grisunghøa, Grønhøa, Grøndalen og Reindølsfjellet.

Vinterbeite-områdene brukes også som beite på sensommeren og høsten av fostringsflokkene, men dyrene beiter stort sett på andre vegetasjonstyper enn lavheiene.

Når jakta starter 20. august har fostringsflokkene stort sett vært å finne i disse sensommer- og høstbeite-områdene de siste årene. På denne tiden begynner også bukkene å forlate sine sommerbeite-områder og å oppsøke fostringsflokkene.

Jakta fører til at dyrene blir mer urolige og begynner å trekke mer. Dyrene utnytter vinden i større grad. Hensikten med disse trekkene er delvis å unngå jegere, men det ser ut som disse trekkene også har en funksjon i forhold til den kommende brunsten.

Hele året, og spesielt i perioden fra juli til februar-mars, er villreinen helt avhengig av å oppholde seg i og trekke gjennom skytefeltområdet mellom Snøhetta og Hjerkin. De eneste mulighetene til å passere mellom Snøhetta og Hjerkin er gjennom skytefeltområdet. Det betyr at villreinen er helt avhengig av å krysse Snøheimveien store deler av året.

I juli, august, september og delvis oktober ble / blir villreinens muligheter til å krysse Snøheimveien redusert av ferdsel og aktiviteter langs veien, bl.a. bilkjøring, turgåere og turister som bl.a. ønsker å se moskus. Ferdselen med biler og folk langs Snøheimveien, var / er ikke positivt for villreinen.

I skytefeltet var det tidligere et sterkt trekk på østsiden av Kolla og gjennom Grisungdalen. Dette trekket har i mange år blitt mindre brukt på grunn av aktivitetene og ferdselen i fremre del av skytefeltet, bl.a. på Snøheimveien og ferdsel i Stroplsjødalen.

Store deler av dette trekket forflyttet seg til Kolla, vestsiden av Kolla, Kollbekkdalen og området ved Stridåbrua. Også områdene opp mot Snøheim blir brukt som passasje for reinen.

Langs Stridåa, fra Kollbekken og spesielt området ved Stridåbrua og oppover mot Snøheim, er Snøheimveien en "flaskehals" for villreinen som den kvier seg for å passere når det er biltrafikk og annen ferdsel på veien. Stridåa er som navnet sier ei stri elv, og langs elva er det bratte berg- og jordskreinter og en del ur. Snøheimveien går på østsida av Stridåa, og på vestsida går den gamle veien til Snøheim. På Snøheimveien kjørte det tidligere en del biler om dagen, og den gamle Snøheimveien ble brukt av en del av turgåere og jegere.

Snøheimveien virker kanaliserende på ferdselen i området. Problemet med Snøheimveien er at den kanaliserer ferdsel til Stridåområdet som på grunn av veien ble en "flaskehals" for villreinen.

Nedenfor Stridåbrua var det tidligere en parkeringsplass som ble mye brukt under jakta. Villreinen prøvde derfor vanligvis å krysse Stridåa ovenfor Stridåbrua. Observasjoner som ble gjort av fjelloppsynet tyder på at villreinen kvitte seg for å krysse Stridåa der, og kryssingene skjedde ofte i stor fart. Det var først når villreinflokkene kom opp i Einøvlingen eller opp i Kolla at de roet seg.

Villreinen krysser også Stridåa lengre opp mot Snøheim. Dette er et trekk som ofte passerer Veslkolla, Sletthøa eller Tvillingkollan. Disse trekkene krysser Snøheimveien i nærheten av der veien krysser skytefeltgrensa. (Det ble anlagt en midlertidig parkeringsplass der etter at Dovrefjell og Sunndalsfjella nasjonalpark ble opprettet. Denne midlertidige parkeringsplassen hadde en svært uheldig plassering i forhold til villreinens trekkveier i dette området, og ble senere avvirket.)

Noen få ganger krysser villreinen mellom Snøheim og foten på Snøhetta. Dette er et trekk som passerer Tvillingkollan, Brunkollen eller østsida på Snøhetta, og er et trekk som er utsatt

for ferdsel mellom Snøheim og Snøhetta, og mellom Snøheim, Reinheim og Åmotdalshytta. Reinen trekker svært sjelden eller aldri over selve Snøhetta.

I løpet av jakta som vanligvis varer fram til midten av september, har en god del av bukkene gått inn i fostringsflokkene. I slutten av september når brunsten begynner har de fleste bukkene gått inn i fostringsflokkene, og på denne tiden finner en gjerne brunstflokkene i de østlige delene av villreinområdet.

Etter brunsten går villreinen gjerne samlet i store flokker en stund. Etter hvert begynner bukkene å gå ut av flokkene og danner egne bukkeflokker. Dette skjer gjerne i november-desember når bukkene begynner å miste gevirene. Bukkeflokkene og simle-ungdyrflokkene går nå i mer eller mindre atskilte flokker i vinterbeiteområdene fram til simle-ungdyrflokkene begynner å trekke mot kalvingsområdene i februar-mars, og en ny årssyklus starter.

Moskus

Siden midten på 1990-tallet har det hver vinter stått en del moskus i skytefeltet. Nord-østsida på Grøndalen mot Einøvlingvatna og området ved Svartberget og Grisungknatten har blitt brukt mye. I deler av skytefeltet er det gode vinterbeiter for moskusen. Moskusen er avhengig av lite snø om vinteren. Dette fører til at moskusen har tilhold i bratte lier der det ligger lite snø og på avblåste rabber om vinteren.

Dyrene som står i Dovre og Lesja om vinteren ser ut til å ha kalvingsområde i skogen ved Geitberget på Hjerkin, og bjørkeliene på sør-østsida av Vålåsjøhøe blir sannsynligvis brukt som vårbeite. I sommer-halvåret kan opptil halvparten av moskusbestanden oppholde seg i Dovre og Lesja, og mange av disse dyrene oppholder seg i skytefeltet.

Moskusen har brukt skytefeltet mer som beite- og leveområde de siste 10-årene, trolig som følge av økningen i bestanden. Bruken av skytefeltet om vinteren økte etter at stammen i det opprinnelige kjerneområdet langs Drivdalen hadde nådd et nivå på 90-100 vinterdyr. Vinterbestanden i det opprinnelige området har siden vært stabil på 80-90 dyr, mens resten av den økte bestanden har hatt vinterbeiteområder hovedsakelig i skytefeltet.

Fjellrev og jerv

En stor andel av (tidligere) fjellrevhi i Dovrefjell-området ligger i Hjerkin skytefelt.

Skytefeltets indre områder brukes regelmessig av jerv, og det er registrert yngling av jerv i ytterkanten av skytefeltets sørvestlige grense.

Villrein utgjør en viktig matkilde både for jerv og fjellrev om vinteren.

Kulturminner

På Dovrefjell er det registrert et stort antall kulturminner knyttet til jakt og fangst på villrein langt tilbake i tid. De mest vanlige kulturminnene er knyttet til jakt og fangst er dyregraver,

buestillinger (bågåstøer) og boplasser. På strekningen Kongsvold – Vålåsjø – Dombås er det langs E6 (hovedsakelig på østsida) registrert rundt 1000 dyregraver.

Plasseringen av fangstanleggene viser at villreinen tidligere hadde faste trekkruiter mellom Rondane og Snøhetta-området og mellom Knutshø-området og Snøhetta-området.

Fangstanleggene for rein viser også at reinen før moderne tid hadde et stort, sammenhengende leveområde på bl.a. Dovrefjell og i Rondane.

Deler av de store fangstgravrekkene på Dovrefjell ligger inn mot den østlige og sørøstlige delen av skytefeltet. Dette viser at skytefeltet tidligere må ha hatt et omfattende tilsig av villrein på vandring vestover om våren og tidlig på sommeren og på vandring østover på høsten. I skytefeltet gikk disse gamle trekkene over Grisungen, Vålåsjøhøa, Geitberget, Tverrfjellet og sør for Kolla.

Nedlegging av Hjerkinnskytefelt

Stortinget vedtok 23.03.1999 å legge ned Hjerkinnskytefelt og opprette et regionalt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet, Regionfelt Østlandet (RØ), i Åmot kommune. Det ble i denne saken vedtatt som punkt III at:

Hjerkinnskytefelt legges ned i samsvar med pkt. 7.2 i St.meld.nr. 11 (1998-99) som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell gjennom Sunndalsfjella nasjonalpark, som forlengelse av Dovrefjell nasjonalpark, og landskapsvernområder vestover fra Rondane nasjonalpark, jf. Ny landsplan for nasjonalparker i St.meld.nr. 62 (1991-92).

Det var av Stortinget forutsatt at tilbakeføringen av Hjerkinnskytefelt skal gi "en betydelig naturverngevinst", og at arealer som innlemmes i framtidige verneområder på Dovrefjell, skal tilbakeføres til en mest mulig opprinnelig naturtilstand.

I St.meld. nr. 11 (1998-99) om regionalt skytefelt, som også omhandler nedlegging av Hjerkinnskytefelt, står det i kapittel 7.2:

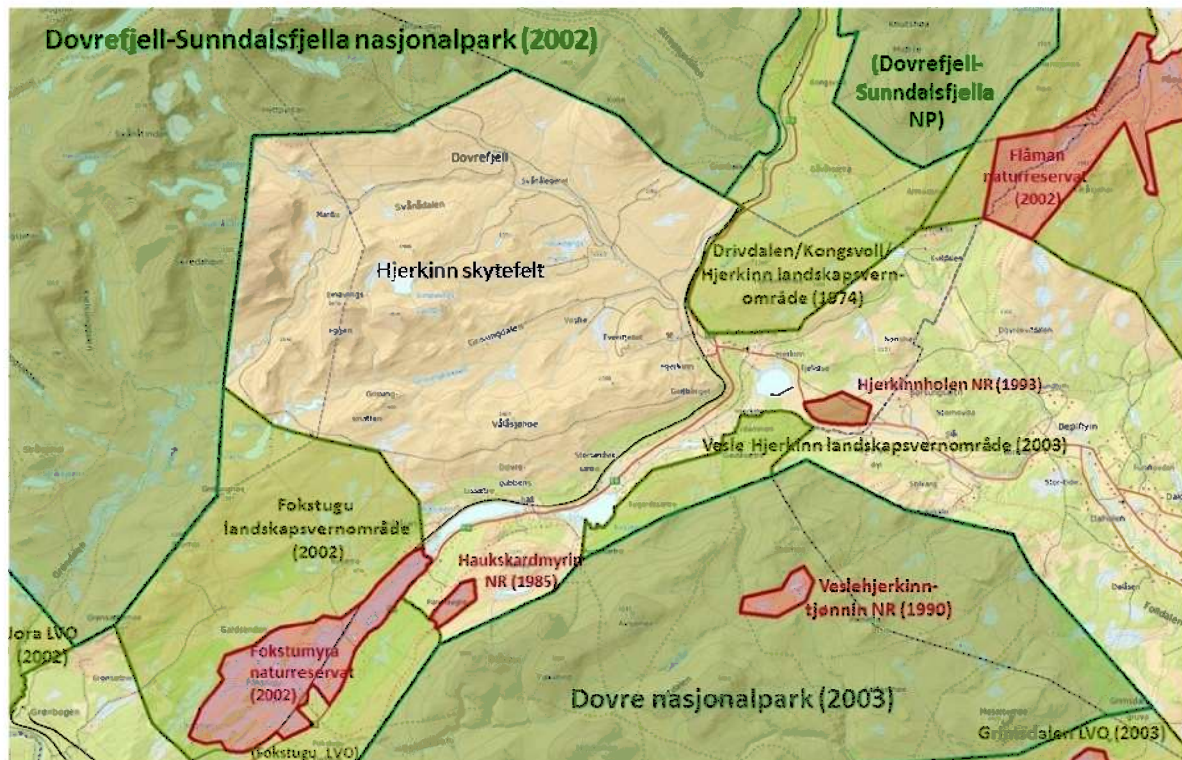
Det er en omfattende oppgave å fjerne installasjoner, sikre og frigi områder som kan være farlige mht. blindgjengere og forurensning, restaurering av sår i landskapet m.m.

Graden av tilbakeføring til opprinnelig tilstand må avklares i samråd med de parter som har interesser i området. En kan for eksempel anta at enkelte parter ønsker å beholde veier, installasjoner med videre til sivil bruk.

Stortingsvedtaket i 1999 ble gjort i forbindelse med opprettelsen av Regionfelt Østlandet. Opprettelsen av Regionfelt Østlandet medførte et svært stort naturinngrep, og nedleggingen av Hjerkinnskytefelt var et viktig "avbøtende tiltak". Tapet av naturverdier i det nye øvingsfeltet skulle kompenseres med gjenvinning og vern av naturverdier på Dovrefjell.

Skytefeltet var på dette tidspunktet i praksis omsluttet av eksisterende og planlagte verneområder jf. nasjonalparkplanen (NOU 1886:13 og St.meld. nr. 62 (1991-92)). Verneplanene for Dovrefjell og Rondane ble vedtatt i 2002 og 2003 slik at skytefeltet ble omgitt av verneområder, unntatt mot jernbanen og E6 i sør og i øst (se kart nedenfor).

Kart 1: Hjerkinnskytefeltet med omkringliggende verneområder (Fylkesmannen i Oppland 2013)

I forbindelse med utvidelsen av Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark i 2002, ble spørsmålet om Snøheims videre skjebne særskilt omtalt under behandlingen. I foredraget til Kronprinsregentens resolusjon av 03.05.2002, heter det:

Miljøverndepartementet viser til at spørsmålet om Snøheims videre skjebne ble drøftet allerede på midten av 90-tallet med Forsvarsdepartementet (FD) som eier bygningen. MD la til grunn at områdets naturfaglige verdier burde styre den videre disponeringen av Snøheim med tiliggende områder. I brev av 25.09.96 konkluderte derfor FD med at det ikke lenger var aktuelt å overdra Snøheim til kommunen for videre drift; at en eventuell overdragelse av bygningen til annen eier måtte betinge at den ble flyttet til et annet sted og at den måtte rives dersom det ikke skulle være aktuelt å flytte bygningen. Denne beslutningen står fast. En framtidig bruk av Snøheim som turisthytte eller andre former for overnattings- eller bevertningssted vil komme i konflikt med verneverdiene i området. Departementet legger til grunn at slik aktivitet på stedet og bruk av veien inn til Snøheim tilrettelegger for stor ferdsel, i første rekke motorisert trafikk inn i nasjonalparken.

Denne beslutningen innebar at man ved utarbeidelsen av verneforskriften for nasjonalparken ikke la til grunn en videre bruk av Snøheim med eksisterende lokalisering.

Da den daværende Dovrefjell nasjonalpark ble utvidet i 2002, ble Snøheim liggende innenfor Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark.

Nye ønsker for Snøheim

Fra lokalt hold ble det av flere grunner gitt uttrykk for at Snøheim burde settes i stand som turisthytte, og at Snøheimveien fra E6 til Snøheim burde beholdes som grunnlag for drifta, og gi bedre adkomst inn mot Snøhetta-området. Kort tid etter vernevedtaket fremmet derfor DNT ønske om å overta Snøheim fra Forsvaret og ta opp ordinær turisthyttedrift.

Miljøverndepartementet foretok en ny vurdering av hvorvidt det var mulig å ta vare på Snøheim uten at formålet med den nye, utvidede nasjonalparken og hovedintensjonen med tilbakeføringen av skytefeltet til sivile formål, ble svekket. Miljøverndepartementet vurderte også DNT sine planer om å etablere en turisthytte på Snøheim i lys av det pågående arbeidet med nedleggingen av Hjerkinnskytefeltet.

Miljøverndepartementet åpnet derfor i brev av 31.01.2003 for at Den Norske Turistforening kunne få anledning til å vurdere en videre turistmessig bruk av Snøheim i sammenheng med tilbakeføringen av Hjerkinnskytefeltet til sivile formål, og ba i brevet DNT redegjøre for evt. overtakelse og bruk av Snøheim. I brevet fra MD ble det opplyst at DNT ikke kunne legge til grunn fortsatt adgang til å benytte veien til Snøheim.

Siden spørsmålet om framtidig bruk av Snøheim (d.v.s. flytting eller riving), også var omtalt og avklart i forbindelse med vernevedtaket, jfr. foredraget til Kronprins-regentens resolusjon av 03.05.2002, har det i ettertid blitt stilt spørsmål ved om Miljøverndepartementet i brevet av 31.01.2003 til DNT hadde tilstrekkelig myndighet / hjemmel til å åpne for at DNT kunne få anledning til å vurdere en videre turistmessig bruk av Snøheim i sammenheng med tilbakeføringen av Hjerkinnskytefeltet til sivile formål.

Miljøvernminister Børge Brende sendte 03.02.2003 ut en pressemelding om Snøheim og den framtidige tilbakeføringstilstanden i Hjerkinnskytefeltet. I det følgende er en forkortet utgave gjengitt:

Jeg synes det må være rett og rimelig at Den Norske Turistforening (DNT) får anledning til å legge fram sine planer for en eventuell tilbakeføring av den tidligere turisthytta Snøheim ved foten av Snøhetta. Dette vil være et viktig bidrag til den endelige beslutningen om hvordan vi i fremtiden skal disponere området i forbindelse med tilbakeføringen av Hjerkinnskytefeltet til sivile formål.

I en kommentar sa Børge Brende:

Skal Snøheim tas i bruk til sivile formål, må det være som en "klassisk" turisthytte for fotturister, og ikke ende opp som et serverings- og overnattingssted for folk som ønsker å kjøre bil helt fram.

Fylkesdelplanen for Dovrefjellområdet

Den første fylkesdelplanen for Dovrefjellområdet ble vedtatt i fylkestingene i april-mai 1999, og i fylkesdelplanen står det (s. 53):

Dersom skytefeltet nedlegges, må det utarbeides arealplaner som sikrer tilbakeføring, sikring og opparbeiding etter vedtatte framdriftsplaner. En evt. nedlegging av skytefeltet må også følges opp av planlegging og ressurser til alternativ satsing i Hjerkinnsområdet. Nye friluftslivs- og reiselivsmuligheter i området må utnyttes, men må baseres på kunnskapen om villreinsens sårbarhet i området.

Landbruk og utmarksnæring

Skytefeltet har store beiteressurser for sau og storfe, men beiteressursene ble bare i liten grad utnyttet på grunn av aktivitetene i skytefeltet som gjorde området mindre egnet for beiting.

Skytefeltet brukes til beiting med sau av Jora beitelag, og den sørlige delen, områdene ved Grisungen, brukes også til beite for storfe.

Det er jerv i og utenfor skytefeltområdet, og det er nødvendig med godt tilsyn med dyr på utmarksbeite. Tapstallene til Jora beitelag har enkelte år vært store. Det er viktig å finne skadde og døde dyr så raskt som mulig på grunn av dyrevelferd og for å dokumentere tap av dyr på beite.

Under sankingen samles sauene fra de innerste områdene ved Rolstadseter, Tverrfjellet, Haukberget, Grisungen, Maribu og i Grisungdalen. Sauen fra disse områdene kjøres ned fra fjellet med lastebil. Resten av sauene blir drevet ned til Joramo.

Jora beitelag har hatt tilgang til veinettet i skytefeltet i forbindelse med tilsyn og sanking. Veien fra Hjerkinnsområdet til Grisungen, Vålåsjøhøvegen, og veien fra Hjerkinnsområdet til Vesllie / Rolstadseter, har vært mest brukt. I forbindelse med tilsyn er det mange som har kjørt rundt hele Store Ringveg, og mellom Hjerkinnsområdet og Stridåbrua. Veiene har gjort det mulig å gjennomføre tilsyn som dagsturer. Det er behov for å beholde veier for rask og enkel tilgang til området i forbindelse med tilsyn og sanking.

Jora beitelag har ikke hatt tilsynsbuer i skytefeltet, men flere av medlemmene har egne buer / hytter ved Grisungen som har blitt brukt som utgangspunkt for tilsynsturer. Jora beitelag har ikke hatt faste samlekvær i området. De har brukt de inngjerdede arealene ved Rolstadseter og mobile lemmer og gjerder.

I framtiden, når skytefeltet er lagt ned og tilbakeført til sivil bruk, kan en regne med at beiten vil bli brukt av husdyr i et større omfang enn tidligere. For å utnytte beiten best mulig, er det en fordel med samarbeid med storfe og sau.

Friluftsliv og reiseliv

Dovrefjell er et viktig friluftsområde, bl.a. på grunn av god tilgjengelighet fra vei og jernbane, store og fine naturområder, Snøhetta, moskus og villrein.

Det drives vanligvis mye friluftsliv på Dovrefjell i sommerhalvåret. Snøheimveien blir bl.a. brukt som adkomst for mange som skal gå opp på Snøhetta eller gå til Reinheim turisthytte og Åmotdalshytta. En stor del av ferdselen i terrenget foregår langs merkede, eller godt synlige stier. Det er spesielt utenlandske fotturister som benytter disse.

Da forsvaret i noen år åpnet for større sivil ferdsel i skytefeltet, og det var tillatt for sivile å kjøre bil på Snøheimveien, kjørte et stort antall biler på veien i sommer- og høstmånedene. Mange av de besøkende bevegde seg bare korte avstander bort fra bil og vei.

Snøheimveien ble / blir også brukt av en del av turgåere, syklister og jegere. Noen går og sykler langs Snøheimveien, og noen få går langs den gamle Snøheimveien.

Villreinjegere bruker bl.a. Snøheimveien for å komme inn i jaktområdene. Da det var tillatt for sivile å kjøre bil på Snøheimveien, var kjøring på Snøheimveien bare tillatt i bestemte perioder i døgnet i villreinjakta. En del jegere sykler på veiene i skytefeltet for å komme seg inn i jaktterrenget og ut igjen.

Villreinjegere går også inn i skytefeltområdet fra flere andre steder, bl.a. Gardsenden, Dovregubben, Lispynten, Geitberget og fra Hjerkinns mot Grisungen, Vålåsjøhøe, Vesllie, Grisungdalen og Einøvlingen. En stor del av kvota i Snøhetta villreinområde blir felt i eller i nærheten av skytefeltet.

Snøhetta og områdene rundt har stor betydning for reiselivsbedriftene både med hensyn til opplevelsesmuligheter og markedsføring.

Reiselivet bruker skytefeltet og Snøheimveien til bl.a. rideturer, guidede turer som moskussafari og ulike aktivitetsturer til Snøhetta og området rundt Hjerkinns. Turister bruker også området til vanlige friluftaktiviteter.

Det er et dressurområde for fuglehunder på Geitberget og sørenden av Vålåsjøhøe som blir brukt i april og fra midten av juni til midten av august. I tillegg er det flere fuglehundprøver om høsten i områdene mellom Hjerkinns, Kolla og Kongsvold. Fuglehundprøvene har stor betydning for reiselivsbedriftene på Dovrefjell.

Det er forholdsvis lite ferdsel i skytefeltet om vinteren fram til påska. Bruken av skytefeltet til hundekjøring er nokså begrenset.

Planer for tilbakeføring av Hjerkinns skytefelt

Planarbeidet for tilbakeføring av Hjerkinns skytefelt startet i 2001, og oppstart av planarbeidet ble varslet 13.03.2001. Felles plan- og utbedringsprogram ble sendt ut 28.03.2001.

(Fylkesdelplanen ble godkjent samtidig med vedtak av verneplanen for Dovrefjell-Sundalsfjella i Regjeringen 02.05.2002.)

DNTs ønsker for Snøheim

DNT skrev i brev til miljøvernministeren 10.06.2003, at DNT ønsket / vurderte å overta Snøheim, og oppgradere og bygge ut turisthytta til en betjent hytte med 80 sengeplasser. Den ombyggingen som måtte gjøres for å få anlegget i tråd med dagens krav var omfattende, og investeringsbehovet for å gjøre anlegget i stand ble anslått til mellom 15 og 20 millioner kroner. Totalt ønsket DNT å ha 3-4000 overnattingsdøgn pr. år på hytta.

DNT så at Snøheimveien er svært omstridt, og var kjent med at villreinrapporten fra Norsk institutt for naturforskning anbefalte at veien fjernes helt. DNT skrev derfor i brevet av 10.06.2003 at DNT kan tilpasse sin driftsform til denne anbefalingen, og at DNT "deler det syn at veiforbindelse vil være uheldig". DNT holdt derfor fast på sitt standpunkt at de ikke vil ha bilvei til Snøheim etter at turisthytta eventuelt er oppgradert og utbygd. Drift av Snøheim som betjent turisthytte er ikke avhengig av bilvei.

Hvis veien skal fjernes, mente DNT at det bør vurderes om det skal legges til rette for sykling fra Hjerkin, og evt. se på muligheten for å legge stien i terrenget eller på den gamle vei-traséen opp mot Snøheim.

DNT var også innstilt på å stenge Snøheim midt på vinteren fram til påska for å skjerme vinterbeitene til villreinen.

DNT mente at Snøheim og Reinheim ideelt sett ligger for tett, men at Snøheim kan drives uten at det er tatt stilling til eventuell videre utvikling av hytte- og rutenettet i området.

Planer for tilbakeføring av Hjerkin skytefelt (forts.)

To forskjellige planforslag for tilbakeføring av Hjerkin skytefelt ble i juni og juli 2003 sendt ut på høring. Det var:

- Visjons- og tilbakeføringsplan og kommunedelplan for Hjerkin skytefelt, utarbeidet av Dovre kommune og Lesja kommune.
- Naturrestaurering av Hjerkin skytefelt – vurdering av muligheter for framtidig vern etter naturvernloven, utarbeidet av Fylkesmannen i Oppland.

Planene for tilbakeføring av skytefeltet var på høring fra 04.08. til 15.10.2003.

Kommunedelplanen for Hjerkin skytefelt

Målsettingen i planforslaget fra Dovre og Lesja kommuner var å avklare framtidig arealstatus og rammene for bruk og vern, samt legge grunnlaget for hvordan en skal prioritere istandsetting av skytefeltet. Det skal oppnås en betydelig naturverngevinst ved at områder tilbakeføres, og tilbakeføringen skal være et pilotprosjekt i restaurering av store

naturområder. Skytefeltet skal tilbakeføres og ryddes slik at det er trygt å ferdes i feltet. Det foreslås i planen å legge til rette for friluftsliv, og bærekraftig næringsmessig utnyttelse av området. Rettigheter knyttet til beiting og andre sivile rettigheter skal ivaretas.

Dovre og Lesja kommuner foreslo bl.a. følgende i kommunedelplanen for Hjerkinnskytefelt:

- Snøheimveien ble foreslått opprettholdt for en framtidig regulert ferdsel i sommerhalvåret. For å sikre villreinstammen i perioden fra november til ut mars mener kommunene det ikke bør være noen form for tilrettelegging for ferdsel i dette tidsrommet.
- Ved den nåværende nasjonalparkgrensa ble det foreslått å opprette en snu- og parkeringsplass på nordsiden av Snøheimvegen.
- For å håndtere ferdsel langs Snøheimveien fra april og ut oktober ble det som et alternativ foreslått å prøve ut åpningstider. Tanken var at Snøheimveien kunne være åpen fram til nåværende nasjonalparkgrense i bestemte tidsrom på formiddagen og ettermiddagen. Et annet alternativ som ble foreslått var å stenge veien med bom ved Hjerkinnskytefeltet, og tillate kjøring fram til nåværende nasjonalparkgrense med minibusser og busser som gikk til fastsatte tider.
- Veien til Svånålegeret ble foreslått opprettholdt, og det settes opp gangbru ved Svånålegeret.
- Den gamle Snøheimvegen ble foreslått tilrettelagt for vandring.
- Det foreslås at ringveien fra Geitberget til Grisungvatna tilrettelegges som sykkelsti, og at det opparbeides sykkelsti videre til Gardsenden gjennom Fokstugu landskapsvernområde. Bilveien til Geitberget opprettholdes. Ved enden av veien (der sykkelveien er foreslått å starte) ca. 200 m sør for Geitberget, foreslås det å opparbeide en parkerings- og snuplass.
- Veien til setrene i Vesllie ønskes opprettholdt for utnyttelse av området til beiting. Veien videre innover Grisungdalen tilbakeføres. Det tilrettelegges sti gjennom Grisungdalen.
- En framtidig bruk av setrene i Vesllie bør fortrinnsvis knyttes opp mot landbruksformål, et allmennnyttig formål eller naturbaserte aktiviteter.
- Når det gjelder Svånådalen, Grøndalen, store Ringvei fra Grisungvatna til Stridåbrua, Einøvlingen, Kolla, Storranden (bl.a. Lille ringvei) og Haukberget foreslår kommunene at alle spor etter Forsvaret tilbakeføres i størst mulig grad. Vegene tilbakeføres. Stridåbrua og brua ved Maribu erstattes med gangbruer. Maribu beholdes hvis en av fjellstyrene ønsker å ta over ansvaret for bua.
- HFK-sletta og vegene på vestsida av Tverrfjellet tilbakeføres.
- Det opparbeides ny sti til utkikkspunkt på Geitberget og en ny enkel vei til Tverrfjellet (opphytta).

Hjerkinnhusområdet ble i forslaget til kommunedelplan foreslått utviklet til mottaksapparat og informasjonssenter for verneområdene. På side 44 i forslaget går det fram:

Hensynet til villreinen vil være viktig i forvaltningen av den framtidige nasjonalparken. For å unngå konflikter i forhold til truede/sårbare dyrearter, bør mulighetene vurderes for å etablere et pilotprosjekt hvor en fraråder ferdsel i de områder hvor sårbare dyrearter til enhver tid befinner seg. Det vil kreve at en setter fokus på Staten sitt ansvar for forvaltning av et område etter at nasjonalparken er etablert. Det må bevilges penger til mottaksapparatet og forvaltning av nasjonalparken slik at området bemannes med flere oppsynsmenn enn i dag. Hvis Hjerkinnhus etableres som bl.a. et informasjonssenter vil det være naturlig at publikum/guidere gis informasjon om dette her.

Kommunedelplanen ble behandlet av kommunestyrene i Dovre og Lesja vinteren 2003-2004, og er ikke noen juridisk bindende plan, men en visjonsplan med retningslinjer. Planen er / var et innspill til Forsvarets tilbakeføringsplan, og et innspill til fylkesmannens plan, da den viser kommunenes ønsker og behov knyttet til vern og bruk av feltet.

Kommunedelplanen har likevel vært retningsgivende for kommunens saksbehandling i området, men rettsgrunnlaget for styring av arealbruken i skytefeltet var fortsatt arealdelene i kommuneplanene for Lesja (vedtatt i 1991) og Dovre (vedtatt i 2002).

Fylkesmannens plan for naturrestaurering av Hjerkinn skytefelt

Fylkesmannen i Oppland utarbeidet høringsdokumentet: *Naturrestaurering av Hjerkinn skytefelt. Vurdering av muligheter for framtidig vern etter naturvernloven.*

Målsettingen i planforslaget fra fylkesmannen var å gjennomføre planarbeidet slik at man får en betydelig naturvernggevinst og nye perspektiver for vern og helhetlig forvaltning av Dovrefjell-området. I dette ligger det at de arealene som skal innlemmes i de framtidige verneområdene skal tilbakeføres til en mest mulig opprinnelig naturtilstand.

Planforslaget viser hvilke krav fylkesmannen stiller til tilbakeføringen, og hva som skal legges til grunn for Forsvarets avvikling av veier og anlegg m.m. For å oppnå en betydelig naturvernggevinst, foreslo fylkesmannen følgende:

- Snøheimveien, veien til Vesllie, Store og Lille ringvei og veien opp til Tverrfjellet tilbakeføres.
- Det anlegges en gang- og sykkelsti fra Hjerkinnhus-området langs den gamle Snøheimveien til Snøheim.
- Veien opp til Einøvlingen revegeteres.
- HFK-sletta tilbakeføres så lang det er mulig.
- Haukberget I og II: Veier og anlegg fjernes og revegeteres.
- Gevær- og håndgranatbaner mellom Grautbekken og Svåni tilbakeføres.
- Massetak og fyllinger bl.a. ved Storråndveien formes til mest mulig naturlig terrengform.

Hjerkinn skytefelt er omkranset av områder vernet i medhold av naturvernloven, og arealet i skytefeltet hører naturlig sammen med de andre høyfjellsområdene på Dovrefjell. Ved tilbakeføringen mente fylkesmannen derfor det var riktig å se skytefeltarealet som en del av

disse naturområdene. Tilbakeføringen måtte derfor gjøres slik at området opprinnelige økologiske funksjon blir ivaretatt, og slik at tilbakeføringen åpner for en helhetlig forvaltning av fjellområdet.

Mulighetene for å utvide eksisterende verneområder og opprette nye verneområder, oppfyller Stortingets krav til at områdene i Hjerkinnskytefelt skal kunne innlemmes i verneområdene på Dovrefjell. Fylkesmannen foreslo derfor at skytefeltet vernes i medhold av naturvernloven etter at det er tilbakeført, og at endelig verneforslag utarbeides når tilbakeføringen og restaureringen i Hjerkinnskytefelt er ferdig.

I selve oppryddingsperioden ville Forsvaret ha behov for en del av veiene. I en overgangsperiode foreslo derfor fylkesmannen at det som et prøveprosjekt ble åpnet for en begrenset sivil motorisert ferdsel inn til Stridåbrua i perioden 01.07. til 01.10., og at det ble anlagt en midlertidig parkeringsplass der. Det kunne være aktuelt å utsette åpningen av veien dersom hensynet til sårbare fuglelokaliteter krevde det. Parkeringen skulle avsluttes seinest når veien fra Hjerkinnskytefelt til Stridåbrua ble fjernet.

Kommunedelplanen, fylkesmannens plan og Snøheimveien

Kommunedelplanen for Hjerkinnskytefelt og fylkesmannens plan, er sammenfallende på mange områder, men kommunedelplanen foreslo en større tilrettelegging for framtidig bruk av feltet.

De to plandokumentene stiller samme krav til opprydding av rester etter skyting, overvåking og bedring av forurensningssituasjonen, fjerning av anleggene ved Haukberget (skyttebaner og målområder) og HFK-sletta. Planene er derimot ulike når det gjelder tilbakeføring av veier i skytefeltet.

Den største forskjellen på planene er at kommunedelplanen foreslo at Snøheimveien kan opprettholdes, mens fylkesmannens plan gikk inn for at Snøheimveien skal legges ned.

Kommunedelplanen foreslo at Snøheimveien og veien inn til Vesllie og Rolstadseter, kan opprettholdes. Fylkesmannens plan gikk inn for at Snøheimveien fra Stridåbrue til Snøheim ble fjernet, og at fjerning av veien fra Hjerkinnskytefelt til Stridåbrue ble avklart på et senere tidspunkt. Veien inn til Rolstadsetrene ble foreslått erstattet med en sti.

Kommunedelplanen la opp til å fjerne Store Ringvei gjennom Grøndalen og Svånådalen (fra Grisungvatna til Stridåbrue), og å tilrettelegge resten av veistrekningen fra Geitberget til Grisungvatna for sykkel og vandring. Fylkesmannens plan la opp til å fjerne hele Store Ringvei.

Både i kommunedelplanen og fylkesmannens plan ble de andre veiene i skytefeltet tilrådd tilbakeført, med unntak av den gamle Snøheimveien som DNT anla i 1948. Både kommunedelplanen og fylkesmannens plan la opp til at den gamle Snøheimveien kunne brukes som gang- og sykkelsti mellom Hjerkinnskytefelt og Snøheim.

Snøhetta villreinnemnd behandlet begge planforslagene i møte 13.10.2003 (sak 09/03), og vedtok følgende uttalelse:

- I nært samarbeid med Forsvaret anbefales det å etablere et senter for aktiv forvaltning, informasjon og veiledning på Hjerkinhus med fokus på skytefeltet og verneområdene i hele Dovrefjell- og Rondaneområdet. Dette senteret må etableres samtidig som Forsvaret reduserer bruken av skytefeltet og tilbakeføringen av feltet starter. Senteret bør bemannes med naturoppsyn som skal samarbeide nært med Forsvaret. Senteret kan etter hvert som Forsvaret har mindre bruk for bygningene, få andre funksjoner som for eksempel tilbud om guiding, bevertning og overnatting.
- Snøheimveien beholdes fram til tilbakeføringen av skytefeltet skal avsluttes. Det foretas da en evaluering av de virkningene bruken av veien har på villreinen og annet dyreliv. Evalueringen skal klarlegge om og i hvilken grad veien skal tilbakeføres.
- Snøheimveien skal stenges med bom på Hjerkin, og kjøring på veien skal foregå med minibuss og/eller buss som kjører til fastsatte tider tilpasset sesong og behov for transport.
- Parkeringsplassen ved administrasjonen på Hjerkinhus kan benyttes som utgangspunkt.
- En del av verkstedområdet på Hjerkinhus kan også benyttes som parkerings- og snuplass. Det vil da ikke være behov for en parkerings- og snuplass 200 meter sør for Geitberget.
- På grunn av hensynet til villreinen, anlegges det ikke en permanent parkeringsplass ved den nåværende skytefeltgrensa/ nasjonalparkgrensa, bare snuplass for minibuss og buss.
- Av samme grunn anlegges det ikke parkeringsplass ved Stridåbrua eller Svånålegeret, bare snuplass for minibuss og buss som bør plasseres 4-500 meter ovenfor Stridåbrua.
- Det kan også anlegges snuplass ved Storfallet nedenfor Langbakken. Minibuss og buss vil da ha tre forskjellige snumuligheter som kan benyttes avhengig av behov, kjøreforhold, tilstand på veien og hensynet til villrein og annet dyreliv.
- Kjøring med minibuss og buss skal skje som ledd i en aktiv forvaltning av verneområdene, som bla. vurderer hvor langt bussene bør kjøre. Sjåførere på fast minibuss bør kunne guide og veilede. Vedlikehold av veien bør (del-)finansieres gjennom inntekter fra minibuss og busser.
- Alle andre veier tilbakeføres til mest mulig naturlig tilstand og slik at det ikke lenger er mulig å kjøre der med bil. Dette gjelder bl.a. Store og Lille ringvei, veien til Svånålægeret, veien til Einøvlingen og veien til Vesllie og Grisungdalen.
- Op-bua ved Maribu og Rundhøa fjernes.
(Nemndas medlem fra Dovre kommune var ikke enig i dette.)
- Gangbruer anlegges der det er nødvendig og slik at hensynet til dyrelivet ivaretas.
- Moskus-"titting" må foregå i organiserte former med sertifiserte guider av hensyn til både moskus, villrein og annet dyreliv.

Tilbakeføringen skytefeltet og veiene i skytefeltet, inkludert Snøheimveien, kan sikre tilbakeføring av leveområder for villreinen. Tilbakeføringen av skytefeltet kan medføre at villreinen i større grad kan komme til å bruke de gode beitene i området, og det var

sannsynlig at villreinen kunne ta i bruk lite brukte vinterbeiter på sikt hvis dyrene fikk muligheten til det. Men det forutsatte at ferdselen reguleres i utsatte områder og perioder.

Tilbakeføringen av skytefeltet og nedlegging av Snøheimveien, kunne også gjøre det lettere for villreinen å trekke gjennom området. Tilbakeføringen av skytefeltet var / er også en mulighet til å få villreinen til å bruke oftere det gamle trekket som går på østsida av Kolla mellom Grisungdalen og Nystuguhøa.

Når skytefeltet legges ned, vil det likevel bli en del ferdsel mellom Hjerkin, Snøheim og Snøhetta og i andre deler av dette området, også i framtida.

Endelig forslag til tilbakeføring av Hjerkin skytefelt ville bli avklart etter høringsperioden. Forsvarets tilbakeføringsplan ville bygge på de føringene som ble lagt i kommunedelplanen og i naturrestaureringsplanen.

Framtiden for Snøheim

Framtiden for Snøheim ble ikke utredet eller vurdert i kommunedelplanen for Hjerkin skytefelt, eller i fylkesmannens plan for naturrestaurering av skytefeltet. Da disse planforslagene skulle sendes på høring, anmodet Miljøverndepartementet om eventuelle synspunkter på framtidig bruk av Snøheim som betjent turisthytte.

I felles formannskapsmøte for Dovre og Lesja kommuner 27.06.2003 ble følgende uttalelse vedtatt:

Den verneverdige turisthytta Snøheim ligger utenfor planområdet, det er derfor i denne planen ikke gjort rede for alternativer til etterbruk av Snøheim. Det har så langt i arbeidet med kommunedelplanen vært gitt klare føringar fra Fylkesmannen om at vurderingar knyttet til Snøheim ligger utanfor mandatet for planprosessene. Samme dag som formannskapene i Lesja og Dovre vedtar å legge kommunedelplanen ut til offentlig ettersyn, kommer det nye signaler fra Fylkesmannen om at Snøheim vil bli behandlet i verneforslaget. Det presiseres derfor at kommunene i forbindelse med den lokale planprosessen og politiske behandlingen i felles formannskap, ikke har vært gitt mulighet til å gjøre slike vurderingar i kommunedelplanen.

I høringsbrevet fra Fylkesmannen i Oppland, Dovre kommune og Lesja kommune 04.08.2003, går det fram:

I forbindelse med nedleggelsen av Hjerkin skytefelt ønsker Forsvaret å avhende Snøheim i Dovre kommune. I den anledning har Den Norske Turistforening (DNT) i brev av 10.06.03 til Miljøverndepartementet fremmet ønske om å overta og utvikle Snøheim til en betjent turisthytte med 80 sengeplasser.

Miljøverndepartementet (MD) ønsker å vurdere DNT sine planer om å etablere en turistforeningshytte på Snøheim i lys av det pågående arbeidet med nedleggelsen av Hjerkin skytefelt. MD vil derfor bruke denne høringen til å få fram synspunkter på hvordan tilretteleggingen for friluftsliv i dette området skal være og Snøheims

eventuelle fremtidige rolle i en slik sammenheng. Resultatet av høringen vil være med å danne grunnlag for miljøvernmyndighetenes videre behandling av Snøheimsaken.

Fylkesmannen i Oppland, Dovre kommune og Lesja kommune ba derfor i forbindelse med høring av planene for tilbakeføring av Hjerkinns skytefelt, også om synspunkter på DNT sine planer om en betjent turisthytte på Snøheim.

Det kom inn 22 uttalelser om framtidig bruk av Snøheim fra kommuner, statlige forvaltningsorganer, organisasjoner og enkeltpersoner. Snøhetta villreinnemnd vedtok på møte 13.10.2003 (sak 09/03), følgende uttalelse om Snøheim:

- Det må foretas en vurdering og et valg om den framtidige hovedferdselen til fots skal gå mellom Kongsvold, Reinheim og Snøhetta eller mellom Hjerkinns, Snøheim og Snøhetta.
- Hvis Snøheim bygges ut og oppgraderes, vil det være vesentlig å vurdere om Reinheim skal rives slik at ferdselen gjennom Stropsljødalen reduseres.

Høringsuttalelsene om framtidig bruk av Snøheim ble oppsummert i et brev av 12.03.2004 fra fylkesmannen i Oppland. Brevet inneholdt også fylkesmannens innstilling om Snøheim.

Fylkesmannen mente at DNT sine planer var i strid med Kronprinsregentens resolusjon av 03.05.2002 om verneplan for Dovrefjell, og verneformålet for Dovrefjell–Sunndalsfjella nasjonalpark. Fylkesmannen vurderte på denne bakgrunn to alternativer knyttet til Snøheim. Et alternativ var at bygningsmassen på Snøheim rives med bakgrunn i at en aktivitet som betjent turisthytte med 80 sengeplasser vil være negativt for dyrelivet i fjellområdet. Dersom DNT fikk anledning til å bygge ut Snøheim etter de planer som forelå, mente fylkesmannen at nasjonalparkgrensen i området bør endres.

Siden det var Forsvarsdepartementet som eide Snøheim, mente fylkesmannen det var opp til Forsvarsdepartementet og Miljøverndepartementet å bestemme den videre skjebnen til Snøheim.

Siden skytefeltet på Hjerkinns skulle avvikles fra 2008, hadde Forsvaret ikke lengre behov for å stå som eier av bygningsmassen på Snøheim. Forsvaret ville derfor også ha avklart den framtidige bruken av Snøheim. Dette gikk fram av et brev av 14.10.2003 fra Forsvarsbygg. Forsvarsdepartementet la til grunn at Snøheims videre skjebne skulle avgjøres av miljøvernmyndighetene.

Høringsuttalelsene til planene for tilbakeføring av skytefeltet, ble oppsummert av Fylkesmannen i Oppland, og ble sammen med fylkesmannens anbefalinger oversendt til Direktoratet for naturforvaltning 26.10.2004.

Behandlingen av Snøheimsaken

Miljøverndepartementet tok stilling til framtiden for Snøheim og Snøheimveien i brev til Forsvarsdepartementet 03.03.2005. Etter en samlet vurdering kom Miljøverndepartementet til at det bør åpnes for at Snøheim skal kunne brukes som tradisjonell turisthytte der hytta ligger i dag. Det ble bl.a. vist til Stortingets sitt vedtak fra 1999 om at Hjerkinns skytefelt skulle

tilbakeføres til mest mulig naturtilstand. I følge departementet ville dette bli oppnådd ved at veisystemet, bl.a. veien til Snøheim, ble fjernet.

På grunn av de store miljømessige interessene i saken, særlig knyttet til tilbakeføringsprosjektet for Hjerkinnskytefelt og hensynet til villreininteressene i området, var departementets tilrådning knyttet til en rekke forutsetninger og vilkår som måtte oppfylles:

- Den aktuelle bygningsmasse ved Snøheim skal overdras til Den Norske Turistforening som skal istandsette anlegget til tradisjonell turisthyttedrift innenfor rammen av nasjonalparkens bestemmelser og formål. De kulturhistoriske verdiene ved anlegget skal ivaretas på best mulig måte.
- Framtidig driftskonsept for Snøheim skal legge til grunn at det kun blir sommerdrift. Dette innebærer at turisthytta skal være stengt om vinteren og våren fram til sommersesongen (dvs. oktober – juni) av hensyn til dyrelivet i området, og særlig ut fra ønsket om å reetablere arealene innenfor skytefeltet som vinter- og vårbeite og kalvingsområde for villreinen. Spørsmålet om utvidet åpningstid skal senere vurderes i lys av erfaringene med og kunnskapen om villreins bruk av områdene omkring Snøheim, særlig innenfor det nåværende skytefeltområdet.
- Framtidig driftskonsept for Snøheim skal ikke forutsette at det etableres ytterligere turisthytter i nasjonalparken.
- Snøheimveien skal fjernes som ledd i tilbakeføringsprosjektet for skytefeltet. DNT's evt. bruk av veien for transport av materialer m.v. i forbindelse med ombygging av Snøheim, må avklares direkte mellom foreningen og forsvaret.

Det går fram av brevet av 03.03.2005 at DNT var inneforstått med disse vilkårene, og Miljøverndepartementet la til grunn at Forsvarsdepartementet tok inn alle disse forutsetningene som vilkår ved overdragelse av Snøheim tilbake til DNT.

DNT var også inneforstått med at en utbygging av Snøheim fra 54 til 80 sengeplasser, måtte behandles etter vernebestemmelsene for den nye nasjonalparken, uten at det fra miljøvernmyndighetenes side ble nærmere vurdert hvorvidt bestemmelsene ville kunne åpne for dette.

(Opplyst i brev av 03.11.2008 fra MD.) (Også opplyst i brev av 04.02.2010 fra MD.)

Miljøverndepartementet fant ikke grunn til å vurdere dette spørsmålet nærmere før det var klarlagt hvorvidt DNT Oslo og Omegn kunne overta anlegget, og hadde midler til å gjennomføre en restaurering som på det tidspunkt ble estimert til ca. 20 mill. kr. (Opplyst først i brev av 04.02.2010 fra MD)

Tilbakeføring av skytefeltet

Rydding og sanering av inngrep i Hjerkinnskytefelt startet sommeren 2005.

Direktoratet for naturforvaltning sendte sin faglige tilrådning om tilbakeføring av skytefeltet til Miljøverndepartementet 10.08.2005. Miljøverndepartementet anbefalte i brev til

Forsvarsdepartementet 30.09.2005, at Fylkesmannens naturrestaureringsplan med oppsummering og anbefalinger etter høringen i 2003, skulle legges til grunn for naturrestaureringsprosjektet i skytefeltet. Forsvarsbygg fikk i oppdrag å gjennomføre naturrestaureringsprosjektet.

Forsvarets virksomhet i skytefeltet ble flyttet til det nye Regionfelt Østlandet (RØ) i Åmot kommune i løpet av 2005-2008. Militær aktivitet i skytefeltet ble redusert fra 2006, og avsluttet helt høsten 2008.

Det var / er teknisk mulig å rive og fjerne alle bygg, veier og anlegg, og det var / er mulig å få til en betydelig naturrestaurering i skytefeltet. Restaureringen omfattet mange oppgaver bl.a.:

- Fjerne og sanere veier, installasjoner, bygninger, anlegg og spor etter virksomheten i skytefeltet.
- Sikre områder som kan være farlige mht. blindgjengere og forurensning.
- Frigi områder som er oppryddet mht. blindgjengere og rester etter ammunisjon og forurensning.
- Restaurere sår i landskapet.

På grunn av budsjett hensyn delte Forsvarsbygg naturrestaureringsprosjektet inn i to faser. Fase 1 ble gjennomført i perioden 2006-2012 og omfattet fjerning av tunge anlegg og eksplosivrydding i hele feltet. Fase 2 gjennomføres i perioden 2013-2020, og omfatter videre eksplosivrydding, fjerning av resterende anlegg og fjerning av veier.

Første fjerning av anlegg i skytefeltet startet 2008. Stortinget har bevilget nærmere 600 mill. kr til arbeidet og har gjennom sine budsjettvedtak sluttet seg til den vedtatte prosjektplanen. Avslutning av prosjektet skal skje innen 2020.

Planene for tilbakeføringen av Hjerkinnskytefelt innebærer at det meste av skytefeltet skal restaureres og tilbakeføres til sivil bruk. Forsvarsbygg gjennomfører dette arbeidet etter en vedtatt prosjektplan basert på Fylkesmannens naturrestaureringsplan.

Fjerning av den gamle Snøheimveien, veien til Einøvlingdammen og fjerning av denne dammen, ligger ikke inne i Forsvarsbyggs sine planer og budsjetter for opprydding på Hjerkinnskytefeltet.

Oppstart av fredningssak av Snøheim turisthytte

Snøheim ble av enkelte sett på som et kulturminne fra nyere tid, og det ble tatt initiativ til å verne bygningene. Riksantikvaren varslet derfor i brev av 08.05.2006 til Den Norske Turistforening om oppstart av fredningssak av Snøheim turisthytte.

Aksjon for bevaring av Snøheimveien

Diskusjonen om Snøheimveien fortsatte imidlertid lokalt, og høsten 2006 ble det satt i gang en underskriftsaksjon for å bevare veien. Medlemmer fra Aksjonsgruppa Bevar

Snøheimveien hadde i løpet av 2007 møter med stortingsrepresentanter for å få tatt opp spørsmålet om nedlegging av Snøheimveien som sak på Stortinget.

Frps miljøpolitiske talsmann Tord Lien, ba 16.11.2006 miljøvernminister Helen Bjørnøy svare på et spørsmål om Snøheimveien vil bli bevart og holdt åpen for regulert ferdsel hele eller deler av året. Miljøvernminister Helen Bjørnøy svarte 23.11.2006 bl.a.:

Jeg har registrert den lokale underskriftskampanjen for å beholde veien. Dette lokale ønsket var kjent for Miljøverndepartementet allerede da saken ble behandlet i 2005. Etter min oppfatning foreligger det ikke nye opplysninger i saken som skulle tilsi at den beslutningen som ble gjort under Bondevik II – regjeringen bør revurderes.

Jeg vil understreke at fjerning av veien ikke innebærer at området ikke fortsatt skal kunne nyttes i friluftssammenheng. Vi snakker her om et flott naturområde som på tross av skytefeltet har store opplevelseskvaliteter. Jeg tror fjerning av veien ikke vil gjøre opplevelsene mindre. Jeg kan heller ikke se at opprettholdelse av veien skulle være eneste muligheten for å kanalisere fottrafikken inn i området.

Leder for "Aksjon Bevar Snøheimveien", Thore Jan Skrede, sa til lokalavisa Vigga 30.11.2006, at de har registrert svaret fra miljøvernminister Helen Bjørnøy, men at de kjører aksjonen videre. Målet for aksjonen er å få en tverrpolitisk oppslutning om aksjonen, og få stortingsrepresentantene fra de tre fylkene rundt Dovrefjell til å ta opp saken i Stortinget. Det ble derfor tatt initiativ til et møte på Stortinget 15.02.07 der medlemmer fra Aksjon Snøheimveien fikk møte stortingsrepresentantene fra Oppland, Hedmark og Sør-Trøndelag.

I lokalavisa OPP 30.11.2006 går det fram at ordførerne i Dovre, Folldal og Oppdal har sendt brev til Miljøverndepartementet og bedt om å få møte miljøvernministeren for å drøfte veispørsmålet. Dette møtet ble avholdt 26.02.2007, og på møtet foreslo ordførerne at veitraseen ble opprettholdt som et landskapsvernområde.

Snøheimveien ble på nytt tatt opp i Stortingets spørretime 07.03.2007. Tord Lien (FrP) stilte bl.a. spørsmål om på hvilken måte og til hvilken kostnad vil Regjeringen fysisk fjerne Snøheimveien? Statsråd Helen Bjørnøy svarte bl.a.:

Snøheimveien er nødvendig for fysisk gjennomføring knyttet til opprydding av Forsvarets skytefelt på Hjerkin. De indre 4 km av veien, fra Stridåbrua til Snøheim, skal frigis i løpet av 2006-12, og er planlagt fjernet innen utgangen av 2012. Resterende 10 km av Snøheimveien er planlagt fjernet innen 2020.

Opplysninger som er innhentet fra Forsvaret, viser at de totale kostnadene knyttet til fjerning av Snøheimveien er beregnet til om lag 20 mill kr. Dette omfatter kostnader til forhåndsklarering av veien med hensyn til eksplosivrester, fjerning av veimasser, landskapsforming og sikring av gruvemasser brukt til oppbygging av veien. Disse massene har ganske mye kobber i seg og har som følge av dette et forurensningspotensial.

Jeg vil understreke at dette naturrestaureringsprosjektet er ganske enestående i internasjonal sammenheng og vil kunne bli et utstillingsvindu både for norsk naturvernpolitikk og for Forsvarets ønske om og evne til å rydde opp etter seg når de

forlater et område. For meg er det viktig å få gjennomført et prosjekt som på en god måte bidrar til å reetablere skytefeltområdet som vinter- og vårbeite for villreinen i Dovrefjellområdet, samtidig som det også i framtiden skal kunne brukes til friluftsliv og som grunnlag for næringsutvikling og verdiskaping i tilgrensende bygdelag.

Statsråd Helen Bjørnøy uttalte videre:

Jeg synes det er viktig å understreke at det vedtaket som den forrige regjeringen foretok, nettopp var et kompromiss mellom ulike interesser, og jeg slutter meg til den avveiningen som den forrige regjeringen gjorde i denne saken.

Det at vi får fjernet denne vegen, handler om hensynet til villreinen, som Norge har et særskilt ansvar for internasjonalt, og som det er viktig å sørge for har gode beiter og gode områder både sommer og vinter. I tillegg har jeg lyst til å understreke at den oppryddingen som nå gjøres, også har et annet viktig aspekt, nemlig at man får ryddet opp i de eksplosivene og den forurensningskilden som ligger her fordi dette har vært et skytefelt og har vært brukt av Forsvaret. Derfor er det totalt sett en riktig løsning vi nå har funnet.

Slik som jeg ser det, er det ingen grunner til at det skal bli tatt en ny vurdering av det i denne saken.

Leder for "Aksjon Bevar Snøheimveien", Thore Jan Skrede, uttalte til avisa Gudbrandsdølen Dagningen 08.03.2007, at aksjonen fortsetter for fullt uavhengig av miljøvernministerens svar.

Søknad fra DNT om dispensasjon fra verneforskriften

DNT Oslo og Omegn søkte i brev til Dovrefjellrådet 23.01.2007 om dispensasjon fra verneforskriften til reetablering og utvidelse av Snøheim. I brevet gikk det bl.a. fram:

I vår henvendelse til MD av 10.06.03, skisserte vi et anlegg med ca. 80 gjestesenger, og etter ytterligere vurderinger holder vi fast ved dette. I vår planlegging har vi derfor lagt opp til å reetablere og utvide dagens anlegg slik at det blir til sammen 80 gjestesenger.

I vårt arbeide har vi lagt til grunn at MDs avgjørelse i brev av 3. mars 05 i praksis har avklart at anlegget kan utvides til 80 gjestesenger hvis vi ellers følger opp andre offentlige krav mv. DNT Oslo og Omegn ønsker å rehabilitere og utvide Snøheim som beskrevet ovenfor, og vi søker med dette om nødvendige tillatelser etter verneforskriften.

Sammen med søknaden var det lagt ved tegninger av en utvidelse av Snøheim, men selve byggesaken ville DNT søke om senere, da saken ennå var i en tidlig planfase.

Behovet for utvidelse ble begrunnet med at dagens krav og standard for drift og boforhold var vesentlig endret i forhold til anlegget slik det var på 1950-tallet. DNT ønsket ikke å komme i den situasjon at det ble nødvendig å utvide eller bygge om etter kort tid, siden vegen skulle fjernes. DNT's vurdering var at Snøheim bør ha 80 gjestesenger for å fungere

og kunne ta imot et forventet antall overnattinger på 3-4000. Hytter som har ca. 80 gjestesenger vil gi tilfredsstillende driftsinntekter til dekning av årlige driftsutgifter.

Dovrefjellrådet sendte ikke søknaden fra DNT Oslo og Omegn, på høring til bl.a. villreinnemnda og villreinutvalget, før den ble behandlet i rådet. Dovrefjellrådets saksbehandler oppfattet at det forelå en instruks fra Miljøverndepartementet om et positivt vedtak, og utredet saken med det som utgangspunkt.

Arbeidsutvalget i Dovrefjellrådet behandlet søknaden på møte 14.03.2007 som sak 10/07, og fattet følgende vedtak:

DNT gis dispensasjon for reetablering og utvidelse av Snøheim i henhold til § 4 i vernebestemmelsene, på de vilkår som er foreslått i saken.

Vedtaket var fattet i henhold til den generelle unntaksbestemmelsen i verneforskriften (§ 4): Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med vernet.

Det var i saksutredningen i Dovrefjellrådet ikke redegjort for formålet med vernet, vernebestemmelser eller retningslinjer i forvaltningsplanen, og det var ikke utredet om unntaket (dispensasjonen) som ble gitt, strider mot formålet med vernet, bl.a. hensynet til villreinens leveområder. Det var heller ikke vurdert hvordan økt ferdsel som følge av ny drift og utviding av Snøheim kan påvirke villreinens arealbruk i denne delen av villreinområdet.

MD hadde i brevet av 03.03.2005 bl.a. satt som vilkår at DNT kan istandsette Snøheim til tradisjonell turisthyttedrift innenfor rammen av nasjonalparkens bestemmelser og formål, og det var forventet at Dovrefjellrådet utredet hvilke rammer verneformål og vernebestemmelser setter, og hvilke virkninger og konsekvenser en utvidelse av Snøheim og økt ferdsel kan få for verneformålet.

Dovrefjellrådet utredet i sin saksbehandling derimot ikke forholdet til vernebestemmelser, verneformål eller retningslinjer i forvaltningsplanen, og det ble derfor stilt spørsmål ved om saksutredningen i sak 10/07 i Dovrefjellrådet, var mangelfull. Snøhetta villreinnemnd ba derfor i brev av 30.03.2007 til Dovrefjellrådet om utsatt klagefrist til 15.05.2007.

Klage fra Snøhetta villreinnemnd på Dovrefjellrådets behandling av Snøheimsaken

Snøhetta villreinnemnd tok stilling til Dovrefjellrådets behandling av Snøheim-saken på møte 25.04.2007, som sak 10/07. Villreinnemnda mente at Dovrefjellrådet i sin saksbehandling ikke hadde utredet forholdet til verken verneformål eller vernebestemmelser, og nemnda fattet følgende vedtak:

Snøhetta villreinnemnd klager på mangelfull saksbehandling i sak 10/07, som ble behandlet i arbeidsutvalget i Dovrefjellrådet 14.03.07. Saken må utredes bedre og sendes på høring til myndigheter og organisasjoner mm. som blir berørt av en

utvidelse av Snøheim. Snøhetta villreinnemnd ønsker å få saken på høring innen 01.06.07.

Vedtaket var enstemmig.

Dovrefjellrådet sendte ikke Snøheimsaken på høring til Snøhetta villreinnemnd innen 01.06.2007, slik villreinnemnda ønsket.

Forslag om mer forskning om villrein, trafikk og friluftsliv langs Snøheimveien

I august 2007 foreslo fylkesordfører Tore O. Sandvik i Sør-Trøndelag at det bør forskes mer på hvordan villreinen forholder seg til veitrafikk og friluftsliv før Snøheimveien fjernes. I et brev til miljøvernministeren foreslo han å bruke de 7-8 årene før hele veien evt. ble fjernet, til å forske på hvordan villreinen blir forstyrret av trafikk og friluftsliv langs Snøheimveien. En forutsetning for et slikt forskningsprosjekt, var at veien ble holdt åpen for allmennheten i perioden. I brevet ba han samtidig om at vedtaket om å fjerne veien ble utsatt.

Administrerende direktør ved Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norunn S. Myklebust, utalte til Adresseavisa 31.08.07 at et slikt forskningsprosjekt bør gi økte kunnskaper om arealbruk, trekkveier og beitesituasjonen, samt betydningen av inngrep og menneskelige forstyrrelser, med særskilt fokus på effekten av ulike alternativer når det gjelder Snøheimveiens framtid. NINA kunne også se nærmere på friluftsliv og turistbasert næringsutvikling, basert på ulike scenarier ved tilbakeføringen av anleggene på Hjerkin.

I tillegg ønsket NINA å skaffe en oversikt over dagens miljøtilstand som basis for å følge effekten av den planlagte og pågående tilbakeføringen av skytefeltet. Myklebust uttalte også at NINA, gjennom et slikt forskningsprosjekt, har en god mulighet til å skaffe spesifikk kunnskap om forholdene for villreinstammen på Dovrefjell.

I brev av 23.11.07 fra Miljøverndepartementet v/ statsråden til Energi- og miljøkomiteen, opplyses det at departementet hadde fått en henvendelse fra fylkesordføreren i Sør-Trøndelag som ba om at vedtaket om nedleggelse av veien ble utsatt, og at NINA i mellomtiden gjennomfører et femårig forskningsprosjekt for å kartlegge hvilke virkninger Snøheimveien og bruken av denne har på villreinen. I brevet opplyses det videre at det i forbindelse med restaureringsprosjektet i skytefeltet, allerede har blitt brakt opp betydelig kunnskap på dette feltet, og at det i tillegg vil være en utfordring å gjennomføre et slikt prosjekt på Snøheimveien i samme tidsrom som naturrestaureringsprosjektet skal foregå med bl.a. mye aktivitet i området fram til 2020. Miljøvernministeren sier i brevet at han likevel vil se nærmere på initiativet fra fylkesordføreren, og senere komme tilbake til dette prosjektet.

Forslag fra tre Stortingsrepresentanter om å bevare Snøheimveien

Energi- og miljøkomiteen i Stortinget behandlet 07.02.08 et forslag fra tre Stortingsrepresentanter om å bevare Snøheimveien på Dovrefjell. Inst. S. nr. 131 (2007-2008) fra Energi- og miljøkomiteen som ble avgitt 07.02.08, inneholdt merknader og forslag som viste at et flertall i komiteen ville ha Snøheimveien åpen foreløpig fram til 2012, og at det i denne

femårs perioden burde gjennomføres et forskningsprosjekt med kartlegging av villrein, friluftsliv og næringsutvikling. En slik kartlegging burde blant annet ta for seg villreinens arealbruk, trekkveier, beite og effekter av inngrep.

Behandling av forslaget om å bevare Snøheimveien i Stortinget

Forslaget fra de tre Stortingsrepresentantene og innstillingen fra Energi- og miljøkomiteen, Innst. S. nr. 131 (2007-2008), ble behandlet i Stortinget 04.03.2008. Etter en engasjert debatt vedtok Stortinget at det skulle gjennomføres et femårig forskningsprosjekt med kartlegging av villrein, friluftsliv og næringsutvikling, og at en slik kartlegging bl.a. skulle ta for seg villreinens arealbruk, trekkveier, beite og effekter av inngrep. Følgende komitémerknad ble oversendt til Regjeringen:

Det henstilles til Regjeringen å iverksette en kartlegging av villrein, friluftsliv og næringsutvikling basert på ulike scenarier ved tilbakeføring av Hjerkinneanleggene. Det henstilles til Regjeringen å orientere Stortinget på en egnet måte om resultatet av kartleggingen samt fremtidig status for Snøheimveien i løpet av høstsesjonen 2012.

Villreinnemnda utarbeidet forslag til forskningsprosjekt

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø utarbeidet i februar-mars 2008 på eget initiativ et forslag til forskningsprosjekt som tok sikte på å kartlegge villreinens arealbruk i hele Snøhetta villreinområde, og sendte forslaget ut på høring 26.03.2008.

Det var bl.a. behov for å se nærmere på følgende problemstillinger for å få en bedre oversikt over sammenhengen mellom friluftsliv, reiseliv, ferdsel og villreinens arealbruk:

- Hvordan påvirker ferdsel i Stropplisdalen villreinens bruk av dalen?
- Hvordan påvirker ferdsel mellom Hjerkinne og Snøhetta villreinens bruk av dette området? Hvilken virkning kan nedlegging eller bevaring av Snøheimveien ha på villreinens arealbruk?
- Hvilken virkning kan tilbakeføring av Hjerkinne skytefelt ha på villreinens arealbruk i dette området?

Snøheim turisthytte fredes

Riksantikvaren sendte i brev til Den Norske Turistforening 17.06.08, på høring forslag til fredning av Snøheim turisthytte. Forslaget til fredning av Snøheim turisthytte ble bare sendt på høring til DNT, ikke til f.eks. Dovrefjellrådet og villreinnemnda.

Riksantikvaren fredet Snøheim turisthytte 18.12.2008 ved å vedta forskrift om fredning. Det går fram av brev fra Riksantikvaren til Den Norske Turistforening 18.12.2008.

Fredningen har som formål å sikre og bevare Snøheim turisthytte som et anlegg med høy antikvarisk og kulturhistorisk verdi. Fredningen innebærer et forbud mot tiltak som er egnet til å motvirke formålet med fredningen. Forskriften forbyr å rive, flytte, bygge på, endre, forandre materialer eller farger eller foreta andre endringer som går lengre enn vanlig vedlikehold av anlegget. Alle tiltak ut over vanlig vedlikehold krever tillatelse etter kulturminneloven § 15a. Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikeholdet. Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljene.

Det går også fram av brevet fra Riksantikvaren 18.12.2008 at fredningen ikke har til hensikt å være til hinder for eventuell utvidelse av anlegget. (Se også opplysninger i brev av 04.02.10 fra MD)

FoU-prosjektet – kartlegging av villreinens arealbruk

I 2008 rettet Miljøverndepartementet en henstilling til Direktoratet for naturforvaltning om å gjennomføre et forskningsprosjekt om kartlegging av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.

På bakgrunn av komitémerknaden til Regjeringen og forslaget til forskningsprosjekt fra villreinnemnda, fremmet deretter Direktoratet for naturforvaltning i 2008 et budsjettforslag til Miljøverndepartementet for gjennomføring av et slikt prosjekt, og i Statsbudsjettet for 2009, St.prp.nr.1 (2008-2009), ble det på DNs budsjettkapittel 1427 post 21 bevilget 2 mill kr. til et FoU-prosjekt om effekter og konsekvenser av menneskelige inngrep og ferdsel i Snøhettaområdet i forhold til villrein.

I Miljøverndepartementets pressemelding 07.10.2008 "Mer kunnskap om villreinen i Snøhetta", uttalte miljø- og utviklingsminister Erik Solheim: "Kunnskapen vi får gjennom prosjektet vil gi grunnlag for ei langsiktig bærekraftig forvaltning av området." Videre i pressemeldingen om saken står det at: "Prosjektet i Snøhettaområdet skal studere villreinen sin arealbruk, menneskeleg aktivitet og ulike sider ved framtidig næringsutvikling og turisme. Det er føresett at aktører med verksemd og interesser i området blir involverte i prosjektet."

Norsk institutt for naturforskning (NINA) fikk i oppgave i samarbeid med Norsk senter for bygdeforskning å gjennomføre et FoU-prosjekt om villrein, ferdsel og næring i Snøhetta villreinområde i perioden 2009-2013.

FoU-prosjektet ble satt i gang med oppstartsmøte på Hjerkin 22.01.2009, og i mars 2009 ble et tilstrekkelig antall simler (13 simler) "utstyrt" med GPS-sendere. Prosjektet var planlagt å pågå fram til 2012, og det ville da bli framlagt dokumentert kunnskap om villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.

I Miljøverndepartementets vurdering og tilrådning i Kongelig resolusjon 27.03.2009, går det også fram at "det nye FoU-prosjektet kan komme opp med kunnskap som ikke bare vil være til nytte i vurderingen av Snøheimveiens videre skjebne, men som også kan bli nyttig i forbindelse med behandlingen av DNTs søknad."

Videre behandling av Snøheimsaken

Saken om reetablering av Snøheim turisthytte ble behandlet av Dovrefjellrådet, Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet fra 2007 til 2010.

Det ble bl.a. nødvendig å endre verneforskriften for Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark gjennom Kongelig resolusjon 27.03.2009. I verneforskriften § 3 pkt. 1.3 ble det tatt inn en ny bokstav f. som gikk ut på at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til *nødvendig istandsetting/restaurering/utvidelse av Snøheim turisthytte*.

I forbindelse med behandlingen av Snøheim-saken ble åpningstiden, etter en klage fra DNT, fastsatt fra uke 26 til uke 40 på møte Arbeidutvalget i Dovrefjellrådet 26.08.2009 (sak 15/09).

På grunn av klager fra Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø, og fra interesseorganisasjonen «Bevar Dovrefjell mellom istidene» (BDMI), fattet Miljøverndepartementet 04.02.2010 endelig vedtak om dispensasjon.

Noen vurderinger fra departementets klagebehandling var også relevante for vurdering av løsning for Snøheimvei-saken:

Departementet forutsetter at det faktisk at Snøheim blir reetablert som turisthytte, noe som vil kunne føre til økt ferdsel i området samtidig som hensynet til villreinstammen skal ivaretas, vil bli tillagt stor vekt når spørsmålet om Snøheimveiens framtidig skjebne skal avgjøres i 2012. Departementet viser her til naturmangfoldloven § 10 om vurdering av spørsmålet om «samlet belastning».

Departementet vil likevel anføre at et sentralt vilkår for tillatelsen er at DNT Oslo og Omegn i samarbeid med villreinmyndighetene har en løpende evaluering av forholdet mellom turistferdselen og villreinteressene i området og iverksetter konfliktreduserende tiltak dersom det anses nødvendig. Dette spørsmålet skal være gjenstand for vurdering i forbindelse med senere revisjoner av forvaltningsplanen for nasjonalparken.

Departementet legger videre til grunn Dovrefjellrådets vedtak punkt 1, av 26.08.09 om åpningstiden for Snøheim. Spørsmålet om eventuelt utvidet åpningstid skal senere kunne vurderes i lys av erfaringene med og kunnskapen om villreinsens bruk av områdene omkring Snøheim, særlig innenfor det nåværende skytefeltområdet. Det vises her også til resultatet av FoU-prosjektet om effekter og konsekvenser av menneskelige inngrep og ferdsel i Snøhettaområdet i forhold til villrein.

Viewpoint Snøhetta

Utsiktspaviljongen «Viewpoint Snøhetta» ble satt opp på Tverrfjellet i 2011, og det ble samtidig opparbeidet en kjørbar gangvei opp dit. Viewpoint Snøhetta ble med en gang en turistattraksjon.

FoU-prosjektet villrein og ferdsel i Snøhettaområdet – NINA Rapport 800 Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet

Området mellom Hjerkin og Snøheim var et av fokusområdene i FoU-prosjektet Villrein og ferdsel i Snøhetta-området. I NINA Rapport 800 Villreinen i Snøhetta- og Knutshøområdet, går det bl.a. fram (s. 68-74):

På grunn av den relativt tydelige årstidsvekslingen i reinens bruk av Snøhettaområdet er skytefeltet mest brukt av reinen gjennom ettersommeren (fra juli- august) og store deler av vinteren. På seinvinteren og våren og den første delen av sommeren brukes disse områdene i mindre grad av reinen i dag. Gjennom høsten og den første delen av vinteren *utgjør derimot områdene* øst for Snøhetta-massivet mer enn 50 % av arealene som har vært brukt av de GPS-merka reinsdyra. Gjennom vinteren utgjør også disse områdene en vesentlig del av det brukte funksjonsområdet, men etter jul bruker reinen også i betydelig grad områder i Åmotsdalen som vinterbeiter. (...)

Kartene som viser data fra august og september–mars viser også tydelig at bruken av de flateste områdene ut mot E6 og jernbane brukes relativt lite. Samtidig ser vi at hele strekningen av Snøheimvegen inn mot Snøheim brukes mye, men at hyppigheten av GPS-observasjoner er størst fra Striåkrysset til Snøheim. GPS-dataene viser med stor tydelighet at områdene mellom Snøheimvegen og Stroplsjødalen er viktige for reinen. Dette er særlig framtrede gjennom vinteren. (...)

I løpet av april og mai har vi få registreringer av de GPS-merka dyra i dette fokusområdet, noe som skyldes at dyra i Snøhetta på denne tiden av året i betydelig grad bruker områder lenger nordvest der fostringsflokkene har vårbeite og kalvingsland. (...)

Reinens trekk rundt Dovremassivene og dermed utnyttelsen av de rike beiteområdene i skytefeltet og Grøndalen har vært bakgrunn for mye av diskusjonene rundt tilbakeføringen av forsvarsanleggene på Hjerkin, Snøheimvegen og Snøheim. Med tanke på villreinen utnyttelse av disse arealene har en vært redd for at ferdsel fra E6 og Hjerkinområdet og i Stroplsjødalen skal avskjære de vitale trekkområdene her. Disse diskusjonene var også mye av bakgrunnen for at FoU-prosjektet i Snøhetta ble opprettet. Bruken av skytefeltet og betydningen av ferdselen på Snøheimvegen for villreinen tilgang til de viktige trekk- og beiteområdene er derfor et av de viktigste fokusområdene i dette prosjektet.

Lesja fjellstyre overtar Maribu fra Forsvaret

Maribu ble overdratt fra Forsvaret til Lesja fjellstyre. I vedtaket i 2010 om fradeling av festetomt til Maribu, går det fram at bua bare kan benyttes til oppsynsvirksomhet og for tilsyn med beitedyr. Det ble satt vilkår om at både Dovre fjellstyre og Jora beitelag skal ha betinget bruksrett. Maribu kan ikke leies ut eller lånes ut til andre formål, heller ikke i forbindelse med jakt og fiske.

Snøheim turisthytte åpner, Snøheimveien stenges for privatbiler og folk kjøres med skyttelbuss

Snøheim turisthytte ble restaurert og utvidet i 2010-2012, og gjenåpnet i juli 2012. Antall sengeplasser ble økt fra 54 til 80, og turisthytta fikk ca. 5800 overnattinger i 2012.

Gjenåpning av Snøheim medførte store utfordringer med ferdsel gjennom de områdene som villreinen bruker i skytefeltet, dvs. på tvers av det viktige villreintrekket sørover mot høst- og vinterbeitene.

Norsk Villreinsenter Nord søkte derfor 20.4.2012 om dispensasjon til å kjøre skyttelbuss på Snøheimveien, fra vernegrensa for Dovrefjell–Sunndalsfjella nasjonalpark til Snøheim turisthytte fra 1. juli til 7. oktober 2012.

Bakgrunnen for søknaden var FoU-prosjektet villrein og ferdsel i Snøhetta villreinområde.

Hvis bussen skulle snu på nærmeste egna snuplass utenfor nasjonalparken, ca. 2 km sør for Snøheim, ville det medføre unødig og uheldig ferdsel ved nasjonalpark-grensa, som er et viktig trekkområde for villreinen om sommeren og høsten. Det ble derfor søkt om å få kjøre helt inn til Snøheim turisthytte der bussen også kan snu.

Dovrefjell nasjonalparkstyre ga i møte 21.05.2012 (sak 82-2012) dispensasjon til å benytte skyttelbuss langs Snøheimveien fra vernegrensa til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark i tidsrommet 1. juli – 7. oktober 2012.

I 2012 ble dermed Snøheimveien, som et ledd i forskningsprosjektet, stengt for privatbiler, og folk ble fraktet mellom Hjerkin og Snøheim med skyttelbuss.

Dette fikk stor betydning for den sivile ferdselen langs Snøheimveien. De årene det var tillatt å kjøre med privatbil langs Snøheimveien, var det mye stopp, parkering og opphold i terrenget langs veien. Skyttelbussen førte til at så å si alle besøkende blir fraktet inn til Snøheim. Derfra går de aller fleste besøkende oppover mot Snøhetta, eller til Reinheim og Åmotdalshytta.

Under villreinjakta fikk jegere gå av og på bussen på to stoppesteder mellom Hjerkin og Snøheim; Haukberget og Stridåbrua.

Søknad om skyttelbuss i 2013

Forsvarsbygg varslet i e-post 20.2.2013 om at det ville komme en ny søknad til Dovrefjell nasjonalparkstyre om dispensasjon for kjøring med skyttelbuss til Snøheim turisthytte.

Bakgrunnen var at Forsvarsbygg i møte med Dovre kommune, Dovre- og Lesja fjellstyrer, Statskog og Den Norske Turistforening hadde drøftet forvaltning av Snøheimvegen i 2013, og kommet frem til en løsning.

Rapporten fra FoU-prosjektet knyttet til villrein, friluftsliv og samfunn i Snøhetta-området ville bli lagt fram 6. mars 2013. Forsvarsbygg ventet ikke at Miljøvern-departementet / Stortinget

ville ta noen endelig avgjørelse om Snøheimveiens fremtid før sommersesongen 2013. I møtet ble det derfor besluttet å drifte skyttelbuss på Snøheimvegen også i 2013, og å holde veien stengt for privat biltrafikk.

Bakgrunnen for dette var de positive erfaringene fra prøveprosjektet med skyttelbuss helt inn til Snøheim i 2012. Dette viste seg å være hensiktsmessig av praktiske årsaker, og viktig i forhold til trekkområdet for villrein øst for nasjonalparkgrensa ved Snøheim. Dette ville også bli belyst i rapporten fra FoU-prosjektet.

Skyttelbussen ville i 2013 bli drevet av Forsvarsbygg, og det ble lagt opp til drift med tilnærmet samme opplegg som i 2012. Noen mindre justeringer ville imidlertid bli gjort, på grunnlag av erfaringene fra prøveprosjektet.

Med denne bakgrunn varslet Forsvarsbygg om at det «i neste uke» ville bli oversendt en dispensasjonssøknad til nasjonalparkstyret for drift av skyttelbuss på den innerste strekningen av Snøheimvegen til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.

Dovrefjell nasjonalparkstyret behandlet søknaden fra Forsvarsbygg på møte 05.03.2013 som sak nr. 045-2013 og fattet følgende vedtak:

Dovrefjell nasjonalparkstyret innvilger foreløpig søknad fra Forsvarsbygg av 20.2.2013, om å drifte og videreføre ordning med skyttelbuss langsmed Snøheimveien i Dovre kommune, fra vernegrensen og inn til Snøheim turisthytte, innenfor Dovrefjell–Sunndalsfjella nasjonalpark i tidsrommet 1. juli – 6. oktober 2013.

NINA Temahefte 51 Horisont Snøhetta

I NINA Temahefte 51, Horisont Snøhetta, som kom i februar 2013, går det fram følgende (s. 80-82) om bussregime på Snøheimvegen:

Vi har konkludert, under enkelte definerte forutsetninger, at et scenario der man beholder Snøheimvegen men kontrollerer ferdselen inn til Snøheim gjennom et regime med buss, kan være det beste for framtida.

Gjennom et bussregime vil en ha mulighet for både å håndtere økte besøkstall på Snøheim og økt ferdsel til Snøhettatoppen. En bussløsning forutsetter imidlertid at bussen kan kjøre helt inn til Snøheim, slik at det blir minimalt med forstyrrelser eller infrastruktur i den viktige trekkorridoren ved dagens nasjonalparkgrense. Dette innebærer altså kjøring med buss også innenfor Nasjonalparken med de vernegrensene man har i dag.

Vår vurdering er at hele legitimiteten til denne løsningen hviler på at en kan kjøre helt inn til Snøheim og at det er en forutsetning for å oppnå ønska kanalisering og redusert ferdsel i områdene mellom Snøheimvegen og Stropplsjødalen. Buss inn til Snøheim og toppturer derfra trenger ikke nødvendigvis å medføre økt ferdsel i omliggende og mer sårbare områder, men dette fordrer at utviklingen av konseptet rundt Snøheim og bussregimet legger vekt på å hindre økt bruk av de omliggende og

mer sårbare områdene i Åmotsdalen, Stroplesjødalen og de indre delene av Skytefeltet.

Et viktig argument for løsningen med bruk av buss er at en har langt større muligheter for å påvirke ferdselen til de besøkende sammenlignet med et regime med fri ferdsel uavhengig av om en fjerner vegen eller ei. Ved å samle de besøkende har man også gode muligheter til å formidle informasjon. Ikke minst er dette viktig i forhold til villrein, og en bør bruke bussene som utgangspunkt for god og relevant informasjon om tiltaket, området og hensynet til villrein. Gjøres dette på riktig vis har en mulighet for å nå en brukergruppe som villreinformasjonen sjelden kommer i inngrep med ellers.

Bussregimet kan også utvikles til å bli en god arena for det lokale næringslivet gjennom å samle og kontrollere turiststrømmen. Dermed kan et bussregime gi mer fornøyde brukere, skape større aksept for de begrensningene som legges på bruk og legge til rette for at lokale næringsaktører på ulike vis kan treffe flere kunder og tilby flere produkter.

Et viktig ankepunkt mot denne løsningen er at man kan stå i fare for å vri bruken av fjellområdet bort fra en lokal bruk og et ruralt friluftsliv til et mer rekreasjonsbasert, urbant friluftsliv. Erfaringene fra sommeren 2012 viser en tydelig trend der den lokale bruken av Snøheimvegen ble mindre, mens det var en markant økning i bruken blant folk fra urbane områder, spesielt trondheimsområdet. En bør derfor gjøre tiltak som tilrettelegger for lokal bruk av busstilbudet, og behovene til lokale reiselivsbedrifter må bli vektlagt på lik linje med DNT sine behov når busstilbudet skal utformes.

I den forbindelse bør Stroplesjødalen og Snøheimvegen ses i sammenheng, og skulle det vise seg at den samlede ferdselen skulle bli så stor at det dannes en barriere for villreintrekket bør det ikke være automatikk i at det er ferdselen i Stroplesjødalen som må begrenses mens ferdselen inn til Snøheim fra Hjerkin opprettholdes. Å regulere ferdselen i Stroplesjødalen vil kunne ha store negative konsekvenser for Kongsvold fjellstue, som er en lokal aktør med lange tradisjoner. Dersom man på sikt ikke får til en tilfredsstillende løsning for villreintrekket ved å regulere ferdselen på Snøheimvegen, må man vurdere alternativene om enten å fjerne Snøheimvegen og/eller legge ned Snøheim.

Allemannsretten vil selvsagt fortsatt gjelde selv om et bussregime innføres, men ferdselen av gående og syklende på vegen bør være på et minimum. Forstyrrelsene fra denne type ferdsel vil hindre trekket til villreinen, og også undergrave effekten av og legitimiteten til bussregimet. Likeledes vil det bli spørsmål om tilpasninger, unntak og dispensasjoner i forhold til hvem som likevel kan kjøre på vegen, hvor man kan stoppe og så videre. Også her vil vi argumentere for å holde unntakene på et minimum på grunnlag av både hensynet til villreinen og for å bygge opp under legitimiteten til et bussregime.

Når det gjelder graden av regulering av gående og syklende samt dispensasjoner fra bussregimet for enkelte brukere, kan man eventuelt ta i bruk adaptive forvaltningsprinsipper som beskrevet i kapittel 4.4. Målet bør være å gjøre busstilbudet så godt at behovet for dette blir så lite som mulig.

Prosjektet konkluderte med andre ord med at den beste løsningen for villrein og folk ville være at at Snøheimveien består, men med et strengt regime for regulering av ferdsel og bruk av skyttelbuss. Det ble påpekt at en avgjørende forutsetning for konklusjonen er at håndteringen av ferdsel ved hjelp av skyttelbuss blir nedfelt i langsiktige planer og bestemmelser, og at restriksjonene på bruk av veien blir effektive.

Miljøverndepartementet anmodet i brev til Direktoratet for naturforvaltning 19.03.2013 om anbefaling om løsning for Snøheimveien.

Direktoratet for naturforvaltning kom i brev til Miljøverndepartementet 25.04.2013 med anbefalinger om løsning for Snøheimveien på bakgrunn av resultatene for FoU-prosjektet som ble gjennomført i 2009-2013. I brevet skriver direktoratet bl.a:

Direktoratet for naturforvaltning vil anbefale at FoU-prosjektets konklusjoner og anbefalinger når det gjelder Snøheimveien blir fulgt. Dette innebærer at Snøheimveien blir liggende, at bussregimet som ble prøvd ut i 2012 videreføres, og at bussen går helt inn til Snøheim. Det må legges sterke begrensninger på all annen bruk og ferdsel langs vegen.

En viktig premisse for denne anbefalingen er at Snøheim turisthytte allerede er etablert og vil generere stor trafikk langs aksene Hjerkinne – Snøheim og videre mot toppen av Snøhetta. Det er stor fare for at denne ferdselen vil skape en ny barriere for villreinstammens rotasjonstrekk mellom sesongbeitene i området dersom den skal foregå til fots. Det er også svært viktig at det ikke etableres lineære barrierer i området for øvrig.

Direktoratet legger til grunn at den vedtatte tilbakeføringsplanen for skytefeltet gjennomføres som forutsatt, noe som innebærer at vegnettet utenom Snøheimvegen fjernes og revegeteres mot slutten av tilbakeføringsperioden.

Det må unngås at det i mellomtida utvikler seg en bruk av dette som har negative miljøeffekter, uthuler ferdselsrestriksjonene på Snøheimvegen og som kan bli vanskelig å reversere. Vi anbefaler at begrensning av ferdselen i første omgang baserer seg på god informasjon og frivillighet.

Utviklingen i området må imidlertid overvåkes slik at det kan settes i verk andre tiltak dersom det viser seg nødvendig. Utredning og eventuell iverksetting av tiltak bør skje som ledd i de planprosessene som skal gjennomføres for området. Det bør legges opp til å videreføre gode arenaer for brukermedvirkning også i det videre arbeidet.

Miljøverndepartementet tok sikte på å fremme et forslag for Stortinget i statsbudsjettet for 2014 om hva som skal skje med Snøheimveien, dvs. at Stortinget fikk saken til behandling høsten 2013.

Statsbudsjettet for 2013-2014

Stortinget vedtok høsten 2013 at endelig avgjørelse om Snøheimveien skal utsettes til 2017, med fortsatt overvåking og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området.

I proposisjonen til Stortinget for budsjettåret 2014, Prop. 1S 2013-2014, går det i tilrådingen fra Miljøverndepartementet som ble godkjent i Statsråd 20.09.2013, fram følgende om Snøheimveien:

Stortinget vedtok i 1999 å opprette eit nytt skyte- og øvingsfelt for Forsvaret på Austlandet, og å leggje ned skytefeltet på Hjerkin (Innst. S. nr. 129 (1998-99). Opprettinga av Regionfelt Austlandet innebar eit svært stort naturinngrep og tapet av naturverdiar skulle kompenseras med gjenvinning og vern av naturverdiar på Dovrefjell:» *«Hjerkin skytefelt legges ned i samsvar med pkt. 7.2 i St.meld. nr. 11 (1998-99) som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell gjennom Sunndalsfjella nasjonalpark, som forlengelse av Dovrefjell nasjonalpark, og landskapsområder vestover fra Rondane nasjonalpark, jf. Ny landsplan for nasjonalparker i St.meld. nr. 62 (1991-92)».*

Regionfelt Austlandet vart opna i 2005. Samtidig innstilte Forsvaret sin bruk av Hjerkin skytefelt. I 2006 starta naturrestaureringsarbeidet, som er delt i to fasar: fase I frå 2006-2012 og fase II fra 2013-2020. Det ligg i prosjektplanen at alle vegar i området skal fjernast, inkludert Snøheimvegen. Snøheimvegen er ei 14 km lang vegstrekning frå betalingsbommen nær E6 ved Hjerkin og inn til Snøheim.

Stortinget behandla i mars 2008 eit representantforslag om å bevare Snøheimvegen (dokument 8:8 (2007 - 2008)). Det vart under behandlinga av saka bestemt å innhente meir kunnskap for å få eit betre avgjerdsgrunnlag, jf. Innst. S. nr.131 (2007-2008). Norsk institutt for naturforskning (NINA) fekk i oppdrag å gjennomføre eit slikt prosjekt og har vore fagleg ansvarleg for prosjektet saman med Norsk senter for bygdeforskning. Prosjektet sitt hovudtema har vore samspelet mellom villrein, reinen sin arealbruk og menneskeleg ferdsel i og bruk av dei same områda. Prosjektet vart sett i gang i 2008/2009 og har vore organisert i fleire delprosjekt. I sluttrapporten *NINA Temahefte 51 Horisont Snøhetta*, som vart offentleggjort i mars 2013, er resultat og funn frå delprosjekta sett i samanheng.

Melding om oppstart av verneplanarbeid for tidlegare Hjerkin skytefelt vart kunngjort 1. juli 2013.

Forskningsprosjektet sine konklusjonar

Prosjektet tek utgangspunkt i at turisthytta Snøheim er gjenopna, med dei konsekvensar ferdsel i området har for villrein.

Villreinen sitt trekk og kryssing av området aust for Snøhetta er avgjerande for å halde ved lag funksjonell bruk av villreinområdet. For å komme til haust- og vinterbeita aust for Snøhattamassivet (Hjerkinplatået) er reinen avhengig av å krysse ferdselsårene Stropsljødalen (stien inn mot Reinheim turisthytte) og Snøheimvegen. Desse to ferdselsårene er to system som fungerer parallelt og relativt uavhengig av kvarandre. Hovudutfordringa er at ferdsla gjennom Stropsljødalen allereie er på eit kritisk høgt nivå, og at ein står i fare for å få etablert to parallelle barrierar som kan avskjere rotasjonstrekket mellom heilt sentrale årstidsbeiter. Framtidig belastning på dette området må sjåast i samanheng med inngrep, ferdsel og belastninga i aksen Hjerkin-Snøheim og Stropsljødalen.

I 2012 vart vegen, som ledd i forskingsprosjektet, stengt for privatbilar. Det vart i staden organisert ei ordning med skyttelbuss inn til Snøheim fire gonger dagleg gjennom sommarsesongen.

Prosjektet konkluderer med at den beste kombinerte løysinga for villrein og folk vil vere at Snøheimvegen består, med eit strengt regime for regulering av ferdsel gjennom skyttelbuss som køyrer heilt inn til Snøheim, og eit breitt sett av tiltak og verkemiddel for å handtere ferdsla. Ein føresetnad for tilrådinga er at handteringa av ferdsel ved hjelp av skyttelbuss blir nedfelt i langsiktige planar og føresegner, og at restriksjonane på bruk av vegen blir effektive. Det er òg ein føresetnad at bruken av Snøheim blir lagt til rette på ein slik måte at det ikkje blir etablert ferdsel som hindrar reinen sine trekkmoglegheiter rundt Snøhettamassivet eller går ut over kalvingsområda. Det må òg setjast i verk ei overvaking for å følgje ferdselsutviklinga. Bussregimet må vurderast på nytt dersom det viser seg at det ikkje fungerer etter føresetnadene.

Vidare oppfølging

Miljøverndepartementet og Forsvarsdepartementet viser til at forskingsprosjektet si tilråding byggjer på data frå berre ein sesong med bussdrift. Dette var òg første sesong Snøheim turisthytte var open etter gjenopninga. Det er derfor avgrensa kunnskap om korleis bussordninga i praksis vil fungere og korleis den samla ferdsla i området vil utvikle seg over tid. Departementa er derfor samde i tilrådingane frå forskingsprosjektet om at det er nødvendig å sjå på effektane av bussregimet og anna utvikling i området over tid.

Fjerning av Snøheimvegen ligg inne i prosjektplanen for Forsvarsbygg sitt naturrestaureringsprosjekt. Prosjektet skal vere ferdig i 2020. Dersom Forsvarsbygg skal rekke å gjennomføre arbeidet med å fjerne vegen som del av prosjektet, må endeleg vedtak om dette treffast seinast i 2017.

Miljøverndepartementet og Forsvarsdepartementet vil derfor oppretthalde ordninga med stenging av vegen for privatbilar og vidareføre bruk av skyttelbuss inn til Snøheim i perioden 2014–2017, med samtidig overvaking av og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området. Endeleg avgjerd om Snøheimvegen blir teke på bakgrunn av dette i 2017.

For å unngå at det blir utvikla ferdsel som motverkar den positive effekten av busstransporten må ein søkje å avgrense anna bruk og ferdsel (til fots, med sykkel, med hundspann etc.) på strekninga. Slik ferdselsavgrensing vil i første omgang bli forsøkt oppnådd gjennom informasjon om villreinen sin bruk av området og oppmoding om å nytte busstilbodet. Formaliserte ferdselsavgrensingar eller -forbod må vurderast etter behov.

Dei andre vegane i området skal sanerast som føreset, i tråd med prosjektplanen for naturrestaureringsarbeidet.

Konklusjonen i «Horisont Snøhetta» var bare basert på data fra én sesong med bussdrift, som også falt sammen med gjenåpning av Snøheim turisthytte. Stortinget vedtok derfor

høsten 2013 å videreføre forsøket med forbud mot privatbiler og bruk av skyttelbuss inn til Snøheim for perioden 2014-2017, med samtidig overvåking og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området. Endelig avgjørelse om Snøheimveien skal tas på bakgrunn av dette i 2017.

Forslag til vedtak - innstilling

Dovrefjell nasjonalparkstyre er orientert om: Opplysninger om Hjerkinns skytefelt, Snøheim turisthytte og Snøheimveien fram til ca. 2013, i forbindelse med behandling av forslag til vern av tidligere Hjerkinns skytefelt.

Behandling i møtet

Ingen merknader

Vedtak

Som innstillingen.

Enstemmig.

Rett til innsyn i sakens dokumenter

Alle kan kreve innsyn i sakens dokumenter. Noen dokumenter kan med hjemmel i lov være unntatt fra innsyn.

Hjerkinns, 26.04.2017

Lars Børve (sign.)
forvalter
Dovrefjell nasjonalparkstyre

Kopi til

- Miljødirektoratet
- Statens naturoppsyn Dovrefjell
- Fylkesmannen i Oppland

Møtebok for Dovrefjell nasjonalparkstyret

Møtedato: 24.04.2017	Utvalg: Nasjonalparkstyret	Møtested: Villreinsenteret
Sak nr.: 021-2017	Saksbehandler: Lars Børve	Arkivsak nr.: 2013/4595

Vern av tidligere Hjerkinn skytefelt – Høring av verneforslag

Dokumenter

- 19.03.2013: Brev fra Miljøverndepartementet til Direktoratet for naturforvaltning – Anmodning om anbefaling om løsning for Snøheimveien.
- 25.04.2013: Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet – Anbefalinger om løsning for Snøheimveien.
- 01.07.2013: Brev fra Fylkesmannen i Oppland – Vern av tidligere Hjerkinn skytefelt – Melding om oppstart av verneplanarbeid etter naturmangfoldloven.
- 20.09.2013: Prop. 1 S 2013-2014 – Tilrådning fra Miljøverndepartementet, godkjent i Statsråd 20.09.2013.
- 23.09.2013: Møtebok for sak nr. 116-2013 i Dovrefjell nasjonalparkstyret 23.09.2013: Vern av tidligere Hjerkinn skytefelt – melding om oppstart av verneplanarbeid etter naturmangfoldloven.
- 26.11.2013: Forsvarsbygg – referat fra møte om Snøheimveien og evaluering av forvaltning i 2013 og videre planlegging framover.
- 26.11.2013: Dovrefjell nasjonalparkstyret – referat fra møte 26.11.2013 om Snøheim og Reinheim – transport og tilsyn – 2013 og 2014.
- 29.11.2013: Søknad fra DNT Oslo og Omegn v/ Jan Erik Reiten om kjøretillatelse til Snøheim turisthytte på vinterføre.
- 03.01.2014: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord, om kjøring med skyttelbuss mellom Hjerkinn og Snøheim i uke 26-40 i 2014-2017.
- 24.01.2014: E-post fra Fylkesmannen i Oppland til Dovrefjell nasjonalparkstyret – uttalelse til søknad fra DNT Oslo og Omegn v/ Jan Erik Reiten om kjøretillatelse til Snøheim turisthytte på vinterføre.
- 30.01.2014: Søknad fra DNT Oslo og Omegn om kjøring og transport til Snøheim turisthytte om sommeren og høsten, og brøyting av Snøheimveien om våren 2014-2017.
- 03.02.2014: Møtebok for sak nr. 013-2014 i Arbeidsutvalget i Dovrefjell nasjonalparkstyret 03.02.2014: Søknad fra DNT Oslo og Omegn om motorferdsel på vinterføre til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark 2014-2017.
- 03.03.2014: Møtebok for sak nr. 032-2014 i Arbeidsutvalget i Dovrefjell nasjonalparkstyret: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord, Hjerkinn, om kjøring med skyttelbuss på Snøheimveien mellom grensa for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Snøheim i uke 26-40 i 2014-2017.
- 21.03.2014: Fylkesmannen i Oppland – Referat fra møte om sommerkjøring til Snøheim mm.

- 09.04.2014: Møtebok for sak nr. 007-2014 i Dovrefjell nasjonalparkstyret 09.04.2014: Søknad fra DNT Oslo og Omegn om kjøring og transport på Snøheimveien mellom grensa for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Snøheim turisthytte om sommeren og høsten, og brøyting av denne veien om våren i 2014-2017.
- 13.05.2014: Epost fra DNT Oslo og Omegn v/ Jan Erik Reiten - Tilleggssøknad om tillatelse for håndverkere til å kjøre til Snøheim fra 2. juni i 2014.
- 19.05.2014: Møtebok for sak nr. 038-2014 i AU i Dovrefjell nasjonalparkstyret 19.05.2014: Tilleggssøknad fra DNT Oslo og Omegn om kjøring og transport på Snøheimveien mellom grensa for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Snøheim turisthytte fra 2. juni 2014.
- 13.04.2015: Epost fra DNT Oslo og Omegn v/ Jan Erik Reiten – Tilleggssøknad om tillatelse å brøyte Snøheimveien fra 18.05.2015 og tillatelse for håndverkere og bestyrerne til å kjøre til Snøheim fra 1. juni i 2015.
- 04.05.2015: Møtebok for sak nr. 020-2015 i AU i Dovrefjell nasjonalparkstyret 04.05.2015: Tilleggssøknad fra DNT Oslo og Omegn om å brøyte og kjøre på Snøheimveien mellom grensa for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Snøheim turisthytte i mai og juni 2015.
- 02.07.2015: Brev fra Klima- og miljødepartementet til Fylkesmannen i Oppland – Nye føringer for arbeidet med verneplanen for tidligere Hjerkinnskytefelt.
- 20.05.2016: Søknad fra DNT Oslo og Omegn til Dovrefjell nasjonalparkstyret om å endre åpningstiden for Snøheim turisthytte.
- 20.05.2016: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord til Dovrefjell nasjonalparkstyret om endring av dispensasjonen til kjøring med skyttelbuss fra nasjonalparkgrensa ved Snøheimveien til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark i 2016 og 2017.
- 27.05.2016: E-post fra Fylkesmannen i Oppland til Dovrefjell nasjonalparkstyret – uttalelse til søknad fra DNT Oslo og Omegn om å endre åpningstiden for Snøheim turisthytte og periode for kjøring med skyttelbuss.
- 09.06.2016: Møtebok for sak nr. 017-2016 i Dovrefjell nasjonalparkstyret 09.06.2016: Søknad fra DNT Oslo og Omegn om å endre åpningstiden for Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark
- 09.06.2016: Møtebok for sak nr. 018-2016 i Dovrefjell nasjonalparkstyret 09.06.2016: Søknad fra Norsk Villreinsenter Nord til Dovrefjell nasjonalparkstyret om endring av dispensasjonen til kjøring med skyttelbuss fra nasjonalpark-grensa ved Snøheimveien til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark i 2016 og 2017.
- xx.xx.2016: Meld. St. 18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet.
- 20.10.2016: Innst. 26 (2016-2017) – Innstilling fra Energi- og miljøkomiteen om Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet
- Januar 2017: NINA Rapport 1313 Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen.
- 01.02.2017: Brev fra Fylkesmannen i Oppland – Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt – Høring av verneforslag.

- 20.02.2017: E-post fra DNT Oslo og Omegn til Dovrefjell nasjonalparkstyret – Søknad fra DNT Oslo og Omegn om motorferdsel på vinterføre til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark 2017-2020.
- 22.02.2017: Brev fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet – Tilrådning for Snøheimveien.
- 24.02.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland - Ny verneforskrift for Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark - høring
- 09.03.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland – Korrigering av feil i utsendte høringsdokumenter – vern av tidligere Hjerkinnskytefelt.
- 14.03.2017: Deleget sak nr. 028-2017 i Dovrefjell nasjonalparkstyret 14.03.2017: Søknad fra DNT Oslo og Omegn om motorferdsel på vinterføre til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark 2017-2020.

Vedlegg

- 01.02.2017: Brev fra Fylkesmannen i Oppland – Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt – Høring av verneforslag.

Saksopplysninger

Fylkesmannen i Oppland sendte forslag til vern av tidligere Hjerkinnskytefelt på høring 01.02.2017. Høringsfristen var 07.04.2017, men Dovrefjell nasjonalparkstyret har fått utsatt høringsfrist til 26.04.2017.

Det vises til sak nr. XXX-2017 på møte i Dovrefjell nasjonalparkstyret 24.04.2017: Vern av tidligere Hjerkinnskytefelt – Opplysninger om Hjerkinnskytefelt, Snøheim turisthytte og Snøheimveien fram til ca. 2013.

Oppstart av arbeidet med verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt

Fylkesmannen i Oppland fikk i 2013 i oppdrag fra Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning å starte arbeidet med verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt.

Fylkesmannens naturrestaureringsplan i 2003 med oppsummering og anbefalinger etter høring, ble lagt til grunn for naturrestaureringsprosjektet (jf. brev fra Miljøverndepartementet til Forsvarsdepartementet 30.09.2005). Dette er også utgangspunktet for verneplanarbeidet.

Kunngjøring og melding om oppstart av verneplanarbeidet

Melding om oppstart av arbeidet med verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt, ble kunngjort 01.07.2013.

Fylkesmannen i Oppland sendte i brev 01.07.2013 melding om oppstart av arbeid med verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt. Det ble samtidig opprettet en egen internettside for verneplanarbeidet: www.fylkesmannen.no/hjerkinnskytefelt

Formålet med meldingen var å informere om arbeidet, innlede til medvirkning og samarbeid i prosessen, og skape et godt grunnlag for å vurdere konsekvenser og utarbeide et forslag til verneplan.

Fylkesmannen ønsket innspill om verneformål, verneformer, verneplanprosess og framdrift. Fylkesmannen ønsket også innspill om temaer som det var viktig å belyse når konsekvensene av framtidig vern skal vurderes.

Det er verneverdiene som skal danne grunnlag for forslaget om vern. Gjennom verneplanprosessen skal Fylkesmannen også avklare forholdet til andre samfunnsinteresser i området.

Fylkesmannen skal vurdere konsekvensene av et framtidig vern for både verneverdiene og brukerinteressene, og utarbeide et verneforslag med lokalt tilpassede vernebestemmelser.

Fylkesmannen inviterte også til åpent møte om oppstart av verneplanprosessen på Toftemo turiststasjon 10.10.2013.

Frist for høringsinnspill til verneplanarbeidet var 15.10.2013, men ble forlenget til 31.10.2015. Fylkesmannen mottok en rekke innspill.

Framdriftsplan

Det ble lagt opp til følgende framdriftsplan:

- Opplastingsmelding ble sendt på høring i juli 2013.
- Åpent møte i oktober 2013.
- Styrking av kunnskapsgrunnlaget i 2014.
- Utarbeiding av verneforslag og utkast til forvaltningsplan: 2014-2015.
- Lokal og sentral høring av verneforslaget med bl.a. åpent høringsmøte: vår og sommer 2016.
- Fylkesmannen sender høringsuttalelser og en tilrådning til Miljødirektoratet: 2016.
- Miljøverndepartementet vurderer verneforslaget, og legger forslaget fram for regjeringen. Vernevedtak fattes deretter av Kongen i statsråd.

Framdriftsplanen har senere blitt endret.

Organisering av planarbeidet

Fylkesmannen i Oppland er ansvarlig for verneplanprosessen og for å utarbeide et verneforslag. Det ble lagt opp til en bred medvirkning fra kommuner, grunneiere, rettighetshavere, brukere, interesseorganisasjoner og offentlige etater. Det ble også opprettet en referansegruppe og et kontaktutvalg tidlig i verneplanprosessen.

Referansegruppa har bestått av representanter for kommuner, grunneiere, brukere og interesseorganisasjoner. Referansegruppas oppgave har vært å gi opplysninger om lokale

forhold og ulike brukerinteresser, gi råd om verneform, avgrensning, verneregler og konsekvensene for lokal bruk og næringsliv. Gruppen har i tillegg vært et bindeledd til ulike interessegrupper og befolkningen i området. Referansegruppen følger verneplanprosessen fram til Fylkesmannen sender sitt verneforslag til overordnede myndigheter.

Kontaktutvalget har bestått av representanter for Dovrefjell nasjonalparkstyre, Statskog, Forsvarsbygg, politisk ledelse i Dovre og Lesja kommuner og Oppland fylkeskommune. Kontaktutvalgets oppgave har vært å samordne planprosessen og koordinere de ulike planprosessene som berører området (regionalplan, kommunedelplan og revisjon av forvaltningsplan for eksisterende verneområder, samt naturrestaureringsprosjektet).

Referansegruppen og kontaktutvalget har hatt en rådgivende rolle. Fylkesmannen har det endelige ansvaret for å avveie hensynene mellom brukerinteresser og verneverdier, og fremme verneforslag.

Andre planprosesser i Dovrefjellområdet

Det ville pågå flere planprosesser i Dovrefjellområdet samtidig med verneplanprosessen for Hjerkinnskytefelt, men med ulik planmyndighet:

- Regional plan for Dovrefjellområdet
- Kommunedelplan for Hjerkinnskytefelt.
- Revisjon av forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell.

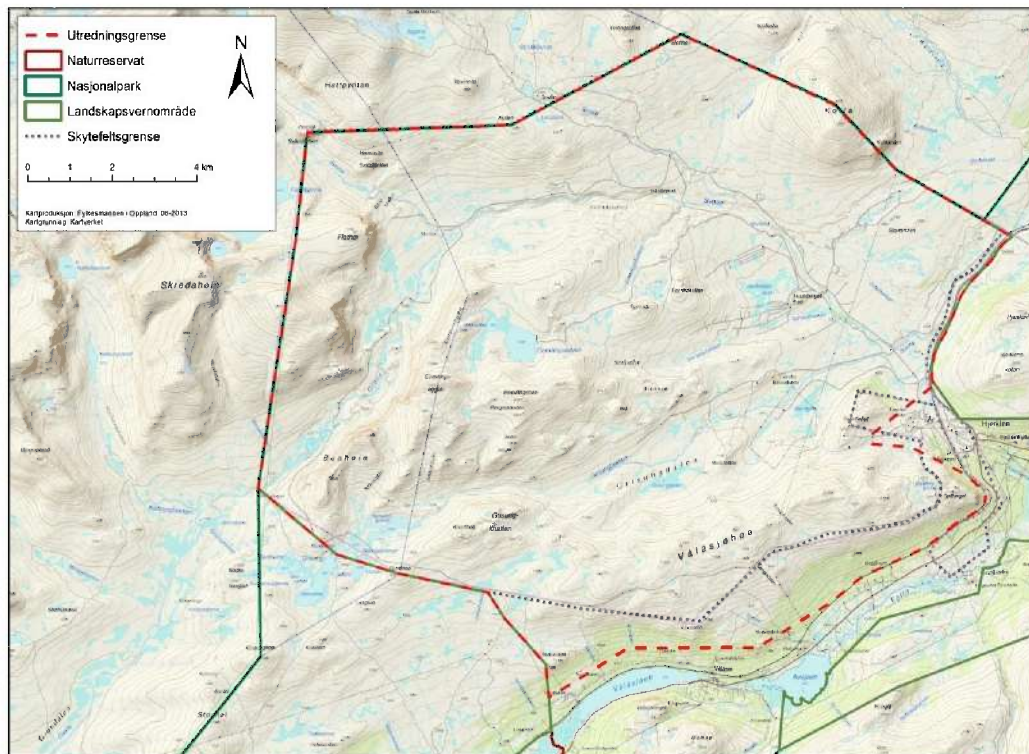
Utredningsgrense og utredningsområde

Verneplanarbeidet omfatter i utgangspunktet tidligere Hjerkinnskytefelt på 165 km². I tillegg var det naturlig å ta med noen områder sør for skytefeltet som kan tilfredsstille kravene til et verneområde.

Utredningsgrensa ble fastsatt etter innspill i innledende møter med bl.a. kommunene, grunneier, fjellstyrene, villreinutvalget og villreinnemnda våren 2013.

Utredningsgrensa er ingen framtidig vernegrense, men har vært en arbeidsgrense som angir det området som skal utredes.

Utredningsområdet er på ca. 179 km², og ligger i Lesja og Dovre kommuner (se kart).

Kart 1: Kart over utredningsområdet. Utredningsområdet (innenfor rød stiplet linje) er noe større enn tidligere Hjerkinnskytefelt (innenfor grå stiplet linje).

Forslag til tema som bør belyses

Meldingen om oppstart av verneplanarbeidet inneholdt forslag til tema som bør belyses gjennom verneplanprosessen:

- Naturmiljø
- Villrein
- Landskap og geologi
- Kulturmiljø og kulturminner
- Landbruk
- Reiseliv
- Annet næringsliv
- Forsvarets virksomhet
- Annen operativ- og øvingsvirksomhet (Røde Kors Hjelpekorps)
- Jakt, fiske og friluftsliv
- Veger, massetak og annen infrastruktur
- Bygninger og anlegg
- Motorferdsel
- Lokal bruk og identitet, og virkninger for lokalsamfunnene
- Framtidig forvaltning

Verneverdier og brukerinteresser

Skytefeltet er et viktig beite- og trekkområde for villreinen i store deler av året. Skytefeltet er spesielt viktig som beiteområde fra midten av juli, om høsten og store deler av vinteren.

Området er også viktig for jaktfalk, myrhauk og trane, som også er sårbare for forstyrrelser.

I skytefeltet er det også områder med verdifull flora og vegetasjon, og verneverdige kvartærgeologiske formasjoner.

I tillegg er det også kulturhistoriske verneverdier. Det er endel kulturminner i området, bl.a. spor etter gamle fangstanlegg og ferdselsveger.

Skytefeltet er et viktig område for beiting med sau om sommeren, og kan også brukes til beite med storfe.

Skytefeltet brukes også til friluftsliv, og er et viktig område for reiselivet på Dovrefjell.

Aktuelle verneformer

Vedtaket i Stortinget i 1999 går ut på at skytefeltet skal legges ned som ledd i en omfattende plan for utvidet vern av Dovrefjell gjennom Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, som forlengelse av nasjonalparken og landskapsvernområder.

Aktuelle verneformer for skytefeltet er derfor:

- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde
- Biotopvernområde

Det er nærliggende at de områdene som blir foreslått som nasjonalpark, blir en del av Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.

Anbefalinger fra FoU-prosjektet Villrein og ferdsel i Snøhetta villreinområde

Etter at det ble reist spørsmål om å beholde Snøheimveien i Stortinget høsten 2007, har Snøheimveien blitt skilt ut i en egen prosess.

FoU-prosjektet som pågikk i årene 2009 – 2012, ble våren 2013 rapportert gjennom en hovedrapport «Horisont Snøhetta», og flere delrapporter.

På grunnlag av resultatene i prosjektet, anbefaler NINA å opprettholde Snøheimveien, men med et strengt regime for regulering av ferdsel gjennom skyttelbuss, og et bredt sett av tiltak og virkemidler for å håndtere ferdselen.

En forutsetning for denne anbefalingen er at håndteringen av ferdsel ved hjelp av skyttelbuss blir nedfelt i langsiktige planer og bestemmelser, slik at man unngår omkamper og revurderinger. Det forutsettes også at restriksjonene på bruk av vegen blir effektive, og at

bruken av Snøheim tilrettelegges på en slik måte at det ikke etableres ferdsel som hindrer reinens trekkmuligheter rundt Snøhattamassivet eller berører kalvingsområdene. Det må også iverksettes en overvåking for å følge trafikkutviklingen ut fra Snøheim. Bussregimet må vurderes på nytt dersom det viser seg at det ikke fungerer etter forutsetningene.

Konklusjonen i «Horisont Snøhetta» var bare basert på data fra én sesong med bussdrift, som også falt sammen med gjenåpning av Snøheim turisthytte. Stortinget utsatte endelig vedtak i saken til 2017, og Stortinget vedtok derfor høsten 2013 å opprettholde ordningen med stenging av vegen for privatbiler og videreføre bruken av skyttelbuss mellom Hjerkinns og Snøheim i perioden 2014-2017, med samtidig overvåking og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området. Stortinget skal ta endelig avgjørelse om Snøheimveien på bakgrunn av dette i 2017.

Stortinget vedtok samtidig at øvrige veger skal tilbakeføres «i tråd med prosjektplanen for naturrestaureringsarbeidet».

Søknad om kjøring med skyttelbuss til Snøheim i 2014-2017

Norsk Villreinsenter Nord, Hjerkinns, søkte 03.01.2014 om dispensasjon til kjøring med skyttelbuss fra nasjonalparkgrensa ved Snøheimveien og helt inn til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, fra helga i uke 26 til og med uke 40 i årene 2014, 2015, 2016 og 2017.

I søknaden fra Norsk Villreinsenter Nord, gikk det bl.a. fram:

I 2012 ble det, som del av forsknings- og utviklingsprosjektet «Villrein, ferdsel og inngrep i Dovre-Rondane-regionen», gjennomført et pilotprosjekt med skyttelbuss på Snøheimvegen. Dovrefjell nasjonalparkstyret ga da dispensasjon til at bussen kunne ha sitt endepunkt på Snøheim turisthytte. Dette innebar at bussen kjørte om lag 1 km inn i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Denne ordningen ble videreført sommeren 2013.

FoU-prosjekt i Snøhetta villreinområde er avsluttet, og sluttrapporten "Horisont Snøhetta" ble lagt fram under et seminar på Hjerkinns 6. mars i 2013. Myndighetene har enda ikke bestemt hva som skal skje med Snøheimvegen, denne avgjørelsen er satt på vent i påvente av mer kunnskap.

Villreinen sitt trekk og krysning av området øst for Snøhetta er avgjørende for å opprettholde funksjonell bruk av villreinområdet. Det beste regimet for Snøheimvegen, for å opprettholde villreinens bruk av området, er i følge sluttrapporten fra forskningsprosjektet å la Snøheimvegen forbli, stenge vegen for privat biltrafikk, og drifte den med skyttelbuss.

Skyttelbussen har vært i drift de to siste årene, men siden oppstart av skyttelbussregimet sammenfalt med åpningen av turisthytta Snøheim, er det vanskelig å si hvordan bussordningen vil fungere i praksis, og hvordan ferdselen i området vil utvikle seg over tid.

I Prop. 1 S (2013-2014) sier Miljøverndepartementet at det er nødvendig å se på effektene av bussregimet og annen utvikling i området over tid. Dersom Forsvarsbygg skal rekke å fjerne Snøheimvegen innen prosjektets slutt i 2020, må endelig avgjørelse om Snøheimvegen tas i 2017. Miljøverndepartementet og Forsvarsdepartementet vil i følge Prop. 1 S (2013-2014) opprettholde ordningen med stenging av veg for privatbiler og videreføre bruk av skyttelbuss i perioden 2014 til 2017, med samtidig overvåking og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området.

Med denne bakgrunn ønsker Norsk Villreinsenter, i samråd med Forsvarsbygg og DNT Oslo og omegn, å drifte vegen med skyttelbuss sommersesongene 2014 til 2017. Fra og med 2014 vil bussen driftes av Norsk Villreinsenter, og det legges opp til drift med tilnærmet samme opplegg som de to foregående årene. Mindre justeringer vil kunne bli gjort for eksempel for å få bussen til å korrespondere med annen kollektivtransport. Ut fra passasjertallene i 2013 planlegges det med fem til seks avganger pr dag.

Drift planlegges i åpningsperioden for Snøheim turisthytte, det vil si fra og med helga i uke 26 til og med uke 40. I 2014 søkes det om perioden 27. juni til 5. oktober. Bussen skal ikke stoppe utenom de annonserte stoppesteder, og det vil ikke bli gitt tilbud om å medbringe sykkel inn i området.

I 2013 hadde skyttelbussen følgende avganger fra Hjerkin: kl. 08.30, 09.45, 13.00, 16.45, og 19.00, og følgende avganger fra Snøheim: kl. 09.00, 10.15, 15.30, 17.30 og 19.45.

Da Dovrefjell nasjonalparkstyre behandlet søknaden fra Norsk Villreinsenter Nord, skrev saksbehandler i sin oppsummering og vurdering (i sak nr. 032-2014) bl.a.:

NINA Temahefte 51 Horisont Snøhetta anbefaler at ferdselen inn til Snøheim turisthytte kontrolleres gjennom bruk av buss, og at bussen kjører helt fram til Snøheim pga. hensynet til villreinen. Dette innebærer kjøring med buss ca. 1,5 km inn i Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalpark med nåværende vernegrenser. Dette ses på som en forutsetning for å oppnå ønsket kanalisering og redusert ferdsel i områdene mellom Snøheimveien og Stropsjødalen. Ferdsel på Snøheimveien av gående og syklende bør være på et minimum, og for å oppnå det bør busstilbudet være så godt annen ferdsel på veien blir så liten som mulig.

Anbefalingen i Horisont Snøhetta blir fulgt opp i Prop. 1 S (2013-2014), og Miljøverndepartementet går her inn for å opprettholde ordningen med stengning av Snøheimveien for privatbiler, og videreføre bruk av skyttelbuss inn til Snøheim i perioden 2014-2017, med samtidig overvåking og innhenting av kunnskap og trafikk- og ferdselsutvikling i området.

For å unngå ferdsel som motvirker den positive effekten av busskjøringen, sier Miljøverndepartementet at en må forsøke å begrense annen bruk og ferdsel (til fots, med sykkel, hundespann o.l.) mellom Hjerkin og Snøheim, og at en må prøve å oppnå det gjennom informasjon om villreins bruk av området og oppfordringer om å bruke busstilbudet.

I 2012 var det 4 avganger, og i 2013 var det 5 avganger i hver retning mellom Hjerkin og Snøheim. I søknaden fra Norsk Villreinsenter Nord går det fram at det legges opp til drift av skyttelbussen med tilnærmet samme opplegg som i 2012 og 2013, men at mindre justeringer bl.a. vil kunne bli gjort for å få bussen til å korrespondere bedre med annen kollektivtransport. Ut fra passasjertallene i 2013 planlegges det med 5-6 avganger pr. dag.

For at busstilbudet skal være så godt at annen ferdsel på veien blir så liten som mulig, jf. Horisont Snøhetta, kan det være en fordel med inntil 6 avganger pr. dag. Men vi vet ennå ikke om kjøring med skyttelbuss (og annen nødvendig kjøring) mellom Hjerkin og Snøheim, gjør det lettere for villreinen å krysse Snøheimveien. Det er antatt at villreinen også reagerer på lysene fra kjøretøyene, og støvskyen som blir hengende i lufta etter kjøretøyene når veien er tørr.

Saksbehandler foreslår derfor at Norsk Villreinsenter Nord i samarbeid med NINA ser nærmere på GPS-dataene i FoU-prosjektet Villrein og ferdsel i Snøhettaområdet, for å finne ut om villreinen nærmer seg Snøheimveien til visse tider på dagen, og at Villreinsenteret også eventuelt justerer bussavgangene litt i forhold til de tidene det ser ut som villreinen vanligvis kan komme til å krysse Snøheimveien. Saksbehandler tillater seg å nevne dette fordi det i bl.a. villreinjakta ofte er et mønster i når villreinen beiter, trekker og hviler.

Ulempen med busskjøring til Snøheim er at det også blir lettere for flere å ferdes lengre inn i fjellområdene på Dovrefjell, bl.a. i Åmotdalen som også er et viktig beite- og trekkområde for villreinen om sommeren og høsten.

Det går fire stier mellom Snøheim / Reinheim og Åmotdalshytta. Det er stien som går via Reinheim til Åmotdalshytta, stien på østsida av Snøhetta over 1698 moh., stien over Snøhetta, og stien gjennom Storstyggessvånådalen og langs Åmotdalsvatnet. I tillegg kommer stien mellom Åmotdalshytta og Grøvudalshytta som også går langs Åmotdalsvatnet, og over Lesjøtelet, og stien mellom Åmotdalshytta og Loennechenbua.

Når det er stor ferdsel mellom Åmotdalshytta, Snøheim / Reinheim, Grøvudalshytta og Loennechenbua, kan det bli vanskeligere for villreinen å trekke mellom Åmotdalen og Lesjøtelet, som også er en del av rotasjonstrekket som villreinen har rundt Snøhetta om sommeren og høsten.

Arbeidsutvalget i Dovrefjell nasjonalparkstyret fattet følgende vedtak 03.03.2014 i sak nr. 032-2014:

Arbeidsutvalget i Dovrefjell nasjonalparkstyret gir Norsk Villreinsenter Nord, Hjerkin, dispensasjon til kjøring med skyttelbuss fra nasjonalparkgrensa ved Snøheimveien og helt inn til Snøheim turisthytte i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, fra helga (fredag) i uke 26 til og med uke 40 i 2014-2017.

Det gis dispensasjon til inntil 6 ordinære avganger pr. dag, og det kan kjøres med inntil 2 skyttelbusser samtidig.

Andre busser, biler med varer til Snøheim, bestyrere på Snøheim, håndverkere og servicepersonell som skal til og fra Snøheim, SNO, fjelloppsyn, hyttetilsyn på Reinheim og Åmotdalshytta, beitetilsyn og biler med funksjonshemmede med egen parkeringstillatelse og som ikke kan ta skyttelbussen, kan kjøre mellom nasjonalparkgrensa og Snøheim samtidig med skyttelbussen.

Vilkår:

- Norsk Villreinsenter Nord skal bidra til å begrense annen bruk og ferdsel (til fots, med sykkel o.l.) mellom Hjerkin og Snøheim, og bidra til å oppnå det gjennom informasjon om villreinsens bruk av området og oppfordringer om å bruke busstilbudet.
- Antall brukere av bussen skal registreres og rapporteres til Dovrefjell nasjonalparkstyre etter hver sesong innen 1. november.
- Statistikk på brukere skal deles inn etter samme metodikk som ble brukt i FoU-prosjektet, og som ble lagt til grunn for dispensasjonene i 2012 og 2013.

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, 1. ledd. Vilklårene er fastsatt med grunnlag i vanlig praksis innenfor forvaltningsretten.

Nye føringer for andre veier i verneplanprosessen

Klima- og miljødepartementet kom i brev av 02.07.2015 med nye føringer for verneplanprosessen. Departementet ba i brevet om at verneforslaget, når det sendes på høring, inneholder et forslag om vern av hele eller deler av området som landskapsvernområde som et alternativ til vern av hele eller deler av området som nasjonalpark. Videre ber departementet om at det i et av alternativene åpnes for at følgende veier skal bestå: Snøheimveien, Vålåsjøhøveien og veien frem til Vesllie / Rolstadseter.

Medvirkning og prosess i arbeidet med verneplanen

I arbeidet med verneplanen la Fylkesmannen opp til en bred og åpen prosess med medvirkning fra berørte kommuner, fylkeskommunen, organisasjoner, grunneier og andre rettighetshavere og brukere i området.

I tillegg til møtene i referansegruppa og kontaktutvalget, har det vært flere andre møter, bl.a. åpne møter og befaringer.

Landbruks- og reiselivsnæringen har bl.a. blitt involvert. De har blitt invitert til åpne møter og hatt muligheten til å gi innspill både i forkant og underveis ved utarbeidelsen av nye statusrapporter, og de har blitt involvert på samme måte når eksterne utredere har gjennomført konsekvensutredninger.

Konsekvensutredninger

Størrelsen på området utløser ikke krav om konsekvensutredninger. Det er likevel gjennomført full konsekvensutredning for landbruk og reiseliv.

Fylkesmannen har selv belyst konsekvensene for øvrige temaer:

1) naturmiljø, 2) villrein, 3) landskap og geologi, 4) kulturmiljø og kulturminner, 5) annet næringsliv, 6) Forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvingsvirksomhet, 7) jakt, fiske og friluftsliv, 8) veger, masseuttak og annen infrastruktur, 9) bygninger og anlegg, 10) motorferdsel og 11) lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning.

Ny rapport fra NINA med oppdatert kunnskapsgrunnlag for Snøheimveien

NINA kom i januar 2017 med NINA Rapport 1313 Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen. I konklusjonen i rapporten går det (s. 52) fram:

Vi konkluderer med at skyttelbusregimet ser ut til å fungere tilfredsstillende med tanke på målet om å bevare villreins trekk og arealbruk i tidligere Hjerkinns skytefelt, og at det ikke er tilrådelig å reversere tiltakene med skyttelbusregime. Denne konklusjonen bygger også i stor grad på at det er vanskelig eller umulig å finne gode alternativer. Snøhetta og de andre 2000 meters toppene i området, samt turisthyttene Snøheim og Reinheim, vil alltid trekke mye folk som nødvendigvis må krysse villreintrekket i området.

Både forslaget med å tilbakeføre Snøheimvegen til natur (Alternativ 1) og forslaget om å beholde vegen med fri ferdsel, inkludert kjøring med privatbil, langs vegen (Alternativ 3), vil med stor sannsynlighet øke barriereeffekten av aksene Hjerkinns-Snøheim. (Alternativ 2 er bruk av skyttelbuss.)

Det vil være mange som ønsker å besøke Snøhetta og omkringliggende områder også i framtiden, og som dermed må krysse trekkområdet for villrein. Med alternativ 1 og 3 vil denne ferdselen bli svært vanskelig å kontrollere for forvaltningen, og løsningen vil ikke være robust med hensyn til potensiell økt bruk, nye brukere og lokal næringsutvikling. Organiserte aktiviteter og opplegg er mye enklere å kontrollere enn fri ferdsel etter allemannsretten.

Vi har to viktige bekymringer som forvaltningen må kunne håndtere i framtiden for at løsningen med Snøheimveg og skyttelbuss skal være robust:

For det første må det sikres en stabil drift av skyttelbussen inn i all framtid. Dette vil si at for eksempel eierforhold til vegen, utgifter til vegvedlikehold og drift av bussen må være helt avklart, og stabil finansiering må sikres. Hvis man får en situasjon der skyttelbussen blir nedlagt vil man fort havne tilbake til det verste scenariet (alternativ 3) for villreinen i området. Ukontrollert ferdsel i terrengene mellom Hjerkinns og Snøheim / Reinheim vil da raskt kunne stoppe villreintrekket.

For det andre er det viktig at annen bruk (gående, syklist, bilkjøring) av Snøheimvegen utenom busstidene holdes på et lavt nivå, slik at det ikke forstyrrer villreintrekket. Denne trafikken er lite forutsigbar (jfr. fremveksten av el-sykler) i framtiden, og det kan fort etablere seg en praksis av bruk som kommer i konflikt med villreinen. For stor annen ferdsel langs vegen vil dermed kunne undergrave busregimet og stoppe villreintrekket.

Vi ser allerede i dag at reinen i området har en helt annen atferd i turistsesongen i august-september enn senere på høsten med lite ferdsel. Dette vil si at med dagens ferdselsnivå på Snøheimvegen (og i Stroplesjødalen) er villreintrekket truet i turistsesongen. Vi har også analyser som viser hvordan reinens tilbøyelighet for å krysse stier/veger henger nært sammen med ferdselsintensiteten på det tidspunktet den skal krysse. Dette til sammen tilsier at vi vil anbefale at annen bruk av Snøheimvegen holdes på dagens nivå eller reduseres i framtiden.

Avslutningsvis vil vi peke på at det er helt avgjørende at fremtidige beslutningsprosesser bygger på forutsigbarhet, gjennomsiktighet og god kommunikasjon mellom alle involverte parter og interessegrupper i området. Dette kan for eksempel gjøres gjennom årlige dialog og evalueringsmøter som involverer alle de viktige aktørene i området. En vann-vinn situasjon for bruks- og verneinteresser oppnås ikke gjennom ambisiøse målsetninger alene. Målet om og viljen til å oppnå felles nytte må også institusjonaliseres og vises i beslutningene som tas.

NINA Rapport 1313 Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen, som kom i januar 2017, konkluderer med at skyttelbussregimet ser ut til å fungere tilfredstillende med tanke på at målet om å bevare villreinsens trekk og arealbruk i tidligere Hjerkinnskytefelt, og at det ikke er tilrådelig å reversere tiltakene med skyttelbussregime.

Konklusjonen bygger på at det er vanskelig å finne gode alternativer når Snøhetta og turisthyttene Snøheim og Reinheim trekker folk inn i området. Konklusjonen har to viktige forutsetninger. Den ene forutsetningen er at det må sikres en stabil drift av skyttelbussen i overskuelig framtid, og at fordeling av ansvar for veien og utgifter til vedlikehold av veien må avklares. Den andre forutsetningen er at annen ferdsel på veien (gående, syklist, andre kjøretøy utenom skyttelbussen) holdes på et lavt nivå.

Rapporten vil sammen med verneplanen for Hjerkinnskytefelt utgjøre kunnskapsgrunnlaget når Stortinget skal fatte endelig vedtak om Snøheimveien høsten 2017.

Tilråding fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet om løsning for Snøheimvegen

Miljødirektoratet skriver i brev til Klima- og miljødirektoratet 22.02.2017 bl.a.:

Stortinget vedtok høsten 2013 at endelig avgjørelse om Snøheimvegen skulle utsettes til 2017, med fortsatt overvåking av og innhenting av kunnskap om trafikk og ferdselsutvikling i området. Resultater og anbefalinger fra denne kunnskapsinnhenting er nylig presentert i NINA Rapport 1313.

På bakgrunn av rapporten tilrå Miljødirektoratet at Snøheimvegen beholdes og at trafikken inn til Snøheim fortsatt ivaretas med skyttelbuss. Grunnleggende forutsetninger for dette er at det etableres en langsiktig og robust ordning for eierskap, drift og vedlikehold av veien og bussordningen, og at det innføres reguleringer av annen ferdsel langs veien for å unngå at denne skaper hindringer for villreinsens trekk til og fra de viktige funksjons-områdene på Hjerkinnskytefeltet.

Dette må håndteres gjennom vernebestemmelsene for de planlagte nye verneområdene. Et verneforslag for tidligere Hjerkinnskytefelt er nå sendt på høring med to vernealternativer; ett med og ett uten Snøheimvegen. Fylkesmannen i Oppland sin tilrådning etter høringen skal foreligge medio juni 2017.

Utarbeiding av verneforslag

Det er verneverdiene i området som danner grunnlaget for et forslag om vern, og verneplanen skal bidra til å sikre verneverdiene i området.

Det tidligere skytefeltet har en særlig viktig funksjon som leve- og trekkområde for villreinen i Snøhetta villreinområde. Verneverdiene er ellers knyttet til kvartærgeologiske forekomster, kalkrike naturtyper spesiell flora, fugleliv, landskap og kulturminner.

Det er bare de sentrale delene av området som har synlige spor etter skytefeltet, og disse inngrepene tilbakeføres til mest mulig opprinnelig natur. Sammen med de eksisterende verneområdene på Dovrefjell, utgjør det tidligere skytefeltet et stort høyfjellsøkosystem.

En verneplan skal også ta hensyn til de som skal bruke området, og Fylkesmannen har lagt vekt på å ivareta interessene til næringene landbruk og reiseliv så langt det er mulig uten at det går ut over formålet med vernet.

Forslag til verneplan, dvs. verneformer, avgrensninger og forskrifter har derfor blitt gjort etter avveininger mellom hensynet til villreinen og andre verneverdier, inngrepsstatus og brukerinteresser.

Høring av forslag til vern av tidligere Hjerkinnskytefelt

Fylkesmannen i Oppland sendte forslag til vern av tidligere Hjerkinnskytefelt på høring 01.02.2017. Det er lokal og sentral høring samtidig.

Høringsfristen var 07.04.2017, men Dovrefjell nasjonalparkstyre har fått utsatt høringsfrist til 26.04.2017. Dovre og Lesja kommuner og Oppland fylkeskommune har også fått utsatt høringsfrist for å kunne ta andre uttalelser med i betraktning når de behandler saken.

Det er utarbeidet et eget høringsbrev med nærmere beskrivelse av høringen. Høringsinstansene skal bl.a. ta stilling til forslag i verneforslaget, vernegrenser på kart, verneforskrifter for hvert område, og om konsekvensene av et framtidig vern er tilstrekkelig belyst. De dokumentene som sendes ut på høring er:

1. Verneplanen som beskriver bakgrunnen for planarbeidet, hvordan arbeidet er gjennomført, verneverdiene og brukerinteressene, og som inneholder konsekvensvurderinger og selve verneforslaget.
2. Separate kartvedlegg for hvert av vernealternativene.
3. Separat vedlegg med tilhørende forslag til forskrifter.

Miljødirektoratet har hatt en faglig gjennomgang av høringsdokumentene.

Sammen med høringsbrevet er det lagt ved et vedlegg med spesielle høringstemaer som Fylkesmannen ønsker tilbakemelding på. (Se egne saker.)

Høringsdokumentene er sammen med annen informasjon om høringen og verneplanprosessen også lagt ut på nettsiden: www.fylkesmannen.no/hjerkinn.

I høringsperioden arrangerte Fylkesmannen et åpent informasjonsmøte på Toftemo 30.02.2017, og har i tillegg informert om verneplanprosessen og verneforslaget på møter i bl.a. kommunestyrene i Dovre og Lesja.

Forslag til vern av tidligere Hjerkinn skytefelt

Forslaget til vern av tidligere Hjerkinn skytefelt er en oppfølging av Stortingets vedtak i 1999 om å legge ned Hjerkinn skytefelt, tilbakeføre det til naturen og innlemme det i eksisterende verneområder.

Spørsmålet om tilbakeføring av Snøheimveien ble skilt ut i en egen prosess i Stortinget i 2007/2008. Stortinget vedtar høsten 2017 om veien skal tilbakeføres eller bli liggende.

Fylkesmannen i Oppland har derfor utarbeidet og lagt fram to vernealternativer til høring, et alternativ 1 uten veier, og et alternativ 2 med Snøheimveien, Vålåsjøhøveien og veien til Vesllie.

De to vernealternativene omfatter det samme arealet, som er på ca. 180 km². Alt er statlig grunn, henholdsvis i Dovrefjell og Dalsida statsallmenninger og Hjerkinn utmål, samt et mindre areal der Jernbaneverket er grunneier.

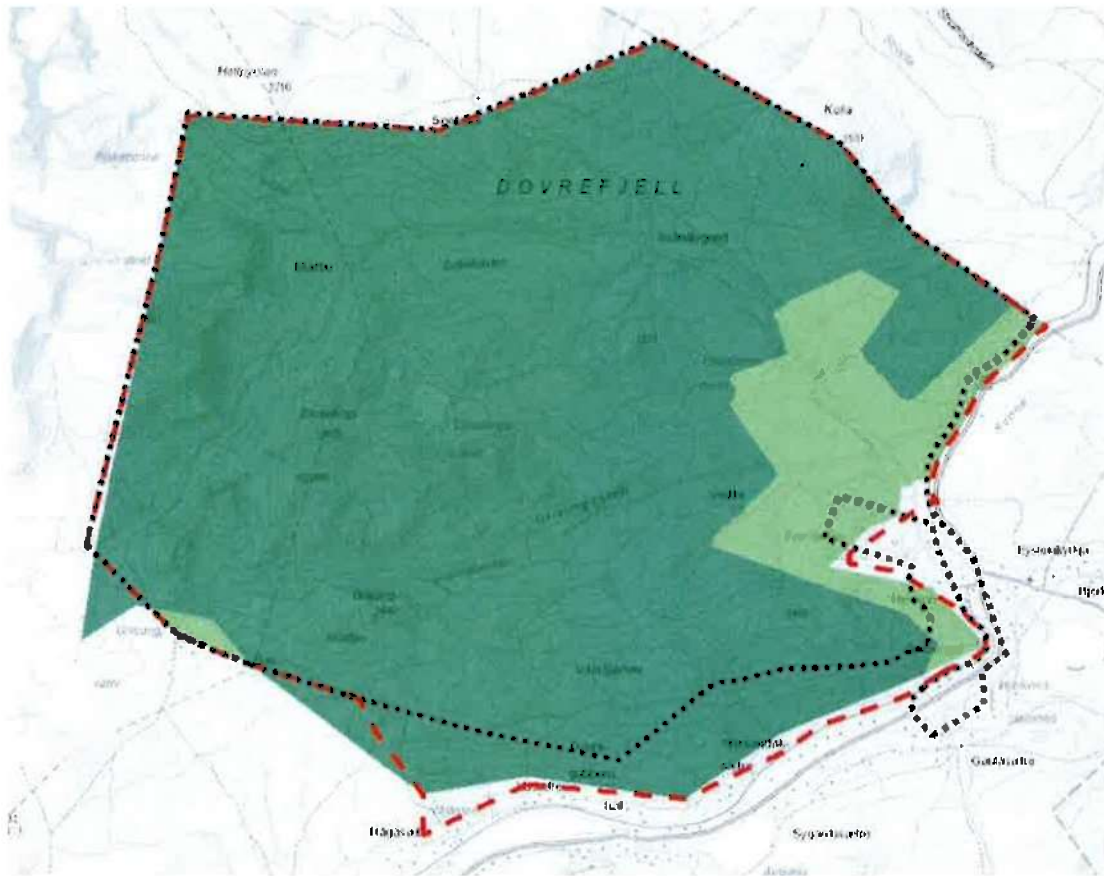
Verneforslaget omfatter:

Vernealternativ 1:

- Utvidelse av Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark med ca. 159 km² i Lesja og Dovre kommuner.
- Nytt Hjerkinn landskapsvernområde på ca. 18 km² i Dovre kommune.
- En mindre utvidelse av Fokstugu landskapsvernområde med ca. 0,65 km² i Lesja kommune.

I vernealternativ 1 foreslås store deler av utredningsområdet som nasjonalpark. De sentrale delene av utredningsområdet mot Hjerkinn, som er sterkest berørt etter bruken av området som skytefelt, foreslås vernet som landskapsvernområde. I dette alternativet er alle veier tilbakeført, bl.a. også Snøheimveien, og det legges opp til at ferdsel mellom Hjerkinn og Snøheim turisthytte skal foregå på den gamle Snøheimveien.

Alternativ 1 innebærer også at to mindre områder i Fokstugu landskapsvernområde, på til sammen ca. 2,2 km², inngår i forslaget til utvidelse av nasjonalparken.

Kart 2: Vernealternativ 1. Et mindre areal LVO ved Grisungen inngår i Fokstugu LVO. Samtidig innebærer forslaget at to mindre areal i eksisterende Fokstugu LVO inngår i nasjonalparken.

Vernealternativ 2:

- Utvidelse av Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark med ca. 122 km² i Lesja og Dovre kommuner.
- Nytt Snøheimvegen biotopvernområde på ca. 6,8 km² i Dovre kommune.
- Nytt Hjerkingen landskapsvernområde på ca. 49 km² i Lesja og Dovre kommuner.
- En mindre utvidelse av Fokstugu landskapsvernområde med ca. 0,37 km² i Lesja kommune.

I vernealternativ 2 foreslås også store deler av utredningsområdet som nasjonalpark, men på et litt mindre areal enn i alternativ 1. Landskapsvernområdet i alternativ 2 er litt større enn i alternativ 1.

Alternativ 2 åpner for at Snøheimveien, Vålåsjøhøvegen (fra Hjerkingen til Grisungen) og vegen inn til Vesllie skal bestå, jf. nye føringer fra Klima- og miljødepartementet i brev av 02.07.2015. Kjøresporene til Einøvlingsdammen defineres ikke som kjørespor i verneplanen.

Det foreslås et biotopvernområde langs Snøheimveien fra Hjerkingen til den nåværende nasjonalparkgrensa.

Alternativ 2 innebærer også at de mindre områdene i Fokstugu landskapsvernområde som i alternativ 1 inngår i nasjonalparken, inngår i henholdsvis utvidelsen av nasjonalparken (området lengst vest på ca. 0,80 km²) og i Hjerkinns landskapsvernområde (området lengst øst på ca. 1,4 km²).

Kart 3: Vernealternativ 2. Et avgrenset areal av nytt LVO ved Grisungen (innenfor grønn strek) inngår i Fokstugu LVO. De samme arealene i eksisterende Fokstugu LVO som inngår i nasjonalparken i vernealternativ 1, inngår henholdsvis i nasjonalparken og i nytt landskapsvernområde i dette vernealternativet.

NB: Det tas forbehold om vernekartene for alternativ 1 og 2 som er gjengitt i denne saken, er riktige utgaver.

De to vernealternativene kan også kombineres, og Fylkesmannen kan tilrå en kombinasjon av de to vernealternativene etter høring.

Forslag til nye verneforskrifter

Forslaget til vern av tidligere Hjerkinns skytefelt går bl.a. ut på en utvidelse av Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark. Det er derfor behov for å endre den nåværende forskriften for nasjonalparken.

Fylkesmannen i Oppland sendte derfor 24.02.2017 på høring forslag til endret verneforskrift for en utvidet Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark (alternativ 1 og 2). Forslag til endret verneforskrift for en utvidet Dovrefjell-Sunndalfjella nasjonalpark, legges fram som egen sak på møte i Dovrefjell nasjonalparkstyre 24.04.2017.

Fylkesmannen i Oppland har også utarbeidet forslag til nye verneforskrifter for nytt Hjerkinns landskapsvernområde (alternativ 1 og 2), forslag til ny verneforskrift for nytt Snøheimveien biotopvernområde (alternativ 2).

Forslagene til endret forskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og nye forskrifter for Hjerkinns landskapsvernområde og Snøheimveien biotopvernområde, inneholder en del forslag til bestemmelser som regulerer ferdselen i området.

Forslagene om regulering av ferdsel i området legges fram som egen sak på møtet i Dovrefjell nasjonalparkstyre 24.04.2017.

Utkast til forvaltningsplan

Et utkast til forvaltningsplan for vern av tidligere Hjerkinns skytefelt, er lagt ved høringsdokumentene, jf. krav i naturmangfoldloven §§ 35 og 36. Formålet med utkastet er å utdype bestemmelsene i de foreslåtte verneforskriftene. Dette utkastet er ikke på høring nå.

Etter vernevedtaket vil innholdet i utkastet bli bearbeidet videre før forslag til forvaltningsplan blir sendt på en egen høring.

Arbeidet med forslag til forvaltningsplan må samordnes med revisjon av forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell, og er derfor tidsmessig avhengig av denne prosessen.

Videre saksgang / prosess

Etter høringen av verneforslaget vil Fylkesmannen gå gjennom høringsuttalelsene, lage en oppsummering og utarbeide en tilrådning om vern av tidligere Hjerkinns skytefelt.

Dette vil bli gjennomgått i møter med både kontaktutvalget og referansegruppa før Fylkesmannen skal sende sin endelige tilrådning om vern til Miljødirektoratet innen 15.06.2017.

På dette grunnlaget vil Miljødirektoratet utforme sin tilrådning om vern som sendes til Klima- og miljødepartementet (KLD). KLD vil så gjøre sin vurdering av verneforslaget basert på tilrådingene fra Fylkesmannen og direktoratet. Forslaget blir deretter forelagt andre departement og kommunene, før saken legges fram for Kongen i Statsråd og vedtas som en Kongelig resolusjon. Et vernevedtak kan ventes før 2020.

Vurderinger

Det ville ha forenklet arbeidet med verneplanen for tidligere Hjerkinnskytefelt veldig mye, hvis Fylkesmannen hadde hatt muligheten til å vente på avgjørelsen om Snøheimveien i Stortinget høsten 2017.

På grunn av anbefalingene i NINA rapport 1313 og i brevet fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødirektoratet 22.02.2017, om å beholde Snøheimveien og ordningen med skyttelbuss, er vernealternativ 1 ikke lenger et aktuelt alternativ.

Realiteten er at fjellet Snøhetta ligger der det gjør, mange vil gå på tur opp på toppen av Snøhetta, og Snøheim turisthytte er åpen om sommeren og en del av høsten. Det legger premisser for spørsmålet om hva som bør skje med Snøheimveien og for verneplanen for tidligere Hjerkinnskytefelt.

Vernealternativ 1 la opp til at folk skulle gå på den gamle Snøheimveien mellom Hjerkinnskytefelt og Snøheim. Mye ferdsel på den gamle Snøheimveien om sommeren og høsten, ville blitt en ny og vanskelig hindring for villreinen. Den gamle Snøheimveien går langs elvene Svåne og Stridåe. Villreinen ville dermed fått en dobbel hindring (både elv og sti) som måtte passeres samtidig, og det ville blitt vanskelig for villreinen. Det er det samme problemet som villreinen har pga. ferdselen i Stroplsjødalen, og som har vist seg å forsinke trekket sørover til de viktige høstbeitene. FoU-prosjektet har vist at ferdselen i Stroplsjødalen allerede er på et kritisk høyt nivå i forhold til å opprettholde villreintrekket over dalen i august måned.

I Stroplsjødalen går stien på nordsiden av elvene Kaldvella og Stropla. Den gamle Snøheimveien går på sørsiden av elvene Svåne og Stridåe. Det er mulig at det er lettere for villreinen å krysse kombinasjonen av elv og sti når den kan krysse elva først, men dette er ikke klarlagt.

Hvis Snøheimveien blir liggende, er det ikke lenger behov for den gamle Snøheimveien. Det vil være en fordel for villreinen at den gamle Snøheimveien ikke lenger kan brukes som tur- og sykkelvei mellom Hjerkinnskytefelt og Snøheim. Den gamle Snøheimveien bør derfor fjernes som en del av tilbakeføringen av skytefeltet, og Forsvarsbygg bør få tildelt midler til å utføre dette arbeidet som en del av verneplanen.

Hvis den gamle Snøheimveien ikke tilbakeføres, bør det vurderes om den skal ligge i det samme verneområdet som Snøheimveien.

Det ville vært en stor fordel hvis den delen av Snøheimveien som ligger i nåværende Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og områdene ved Snøheim turisthytte, hadde vært med i utredningsområdet.

Den delen av Snøheimveien som ligger i den nåværende nasjonalparken, bør ikke ligge i nasjonalpark i framtiden. Bl.a. fordi det i utgangspunktet ikke skal være veier i nasjonalparker, og fordi en del av formålet med nasjonalparken er at «allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging».

Hele Snøheimveien bør ligge i samme verneområde, slik at bruken av veien blir forvaltet etter bare en verneforskrift i framtida. Det kan medføre at nasjonalpark-grensa ved Snøheim, bør flyttes slik at den kommer mellom Snøheim og Snøhetta.

Hvis veien til Vesllie beholdes, bør denne veien også ligge i samme verneområde som Snøheimveien, slik at søknader om å kjøre til Vesllie ikke må behandles i forhold til to forskjellige verneforskrifter (noen 100 meter i foreslått biotopvernområde og resten i landskapsvernområde).

Skytefeltet er lett tilgjengelig fra E6 og jernbane, og har viktige vinterbeiter for villreinen. Det er en del skigåing fra Kongsvold og Grønbakken innover i nasjonalparken om vinteren, og det kan bli mer skigåing fra Hjerkin i framtiden når skytefeltet har blitt vernet. Nasjonalpark er sannsynligvis et verneformål som tiltrekker seg mer folk og ferdsel enn landskapsvernområder og biotopvernområder. Det er derfor en fordel at bare de indre delene av skytefeltet vernes som nasjonalpark

Saken legges fram til orientering, politisk vurdering og vedtak / uttalelse.

Forslag til vedtak - innstilling

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Behandling i møtet

Bengt Fasteraune la fram følgende forslag:

Dovrefjell nasjonalparkstyre går inn for vernealternativ 2 med følgende justeringer:

- Biotopvernområdet tas ut og erstattes med henholdsvis nasjonalpark og landskapsvernområde.
- Landskapsvernområdet utvides i samsvar med Dovre kommunes innspill.
- Grensa mellom nasjonalpark og landskapsvernområde bør være slik at den indre grensa for et evt. bruksområde også følger denne grensa.
- Ellers så slutter Dovrefjell nasjonalparkstyre seg til saksbehandlers vurderinger.

Bård Sødal Grasbekk la fram følgende forslag:

Dovrefjell nasjonalparkstyre anbefaler vernealternativ 1. Snøheimveien biotopvernområde bør innlemmes i verneområdet, slik at nødvendig transport i forbindelse med drift av Snøheim turisthytte kan tillates. Det er også tilrådelig å opprettholde trafikkaviklingen med skyttelbuss.

Forslaget fra Bengt Fasteraune ble vedtatt mot en stemme.

Vedtak

Dovrefjell nasjonalparkstyre går inn for vernealternativ 2 med følgende justeringer:

- Biotopvernområdet tas ut og erstattes med henholdsvis nasjonalpark og landskapsvernområde.
- Landskapsvernområdet utvides i samsvar med Dovre kommunes innspill.
- Grensa mellom nasjonalpark og landskapsvernområde bør være slik at den indre grensa for et evt. bruksområde også følger denne grensa.
- Ellers så slutter Dovrefjell nasjonalparkstyre seg til saksbehandlers vurderinger.

Vedtatt mot en stemme.

Retten til innsyn i sakens dokumenter

Alle kan kreve innsyn i sakens dokumenter. Noen dokumenter kan med hjemmel i lov være unntatt fra innsyn.

Hjerkinn, 26.04.2017

Lars Børve (sign.)
forvalter
Dovrefjell nasjonalparkstyre

Kopi til

- Miljødirektoratet
- Statens naturoppsyn Dovrefjell
- Fylkesmannen i Oppland

Møtebok for Dovrefjell nasjonalparkstyret

Møtedato: 24.04.2017	Utvalg: Nasjonalparkstyret	Møtested: Villreinsenteret
Sak nr.: 022-2017	Saksbehandler: Lars Børve	Arkivsak nr.: 2013/4595

Vern av tidligere Hjerkinn skytefelt – Høring – Forslag til regulering av ferdsel

Dokumenter

- Januar 2017: NINA Rapport 1313 Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen.
- 01.02.2017: Brev fra Fylkesmannen i Oppland – Vern av tidligere Hjerkinn skytefelt – Høring av verneforslag.
- 22.02.2017: Brev fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet – Tilrådning for Snøheimveien.
- 24.02.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland - Ny verneforskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark - høring
- 09.03.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland – Korrigering av feil i utsendte høringsdokumenter – vern av tidligere Hjerkinn skytefelt.
- 17.03.2017: Debattinnlegg av Fylkesmannen i Oppland i avisa Gudbrandsdølen-Dagningen Ferdelsreguleringer og villreinhensyn på Dovrefjell.
- 20.03.2017: Artikkel på hjemmesida til Fylkesmannen i Oppland om foreslåtte ferdselsreguleringer i tidligere Hjerkinn skytefelt.
- 20.03.2017: Artikkel på hjemmesida til Fylkesmannen i Oppland om foreslåtte endringer i en utvidet Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark.

Saksopplysninger

Ferdselsreguleringer og villreinhensyn på Dovrefjell i GD 17.03.2017

Fylkesmannen i Oppland hadde 17.03.2017 et debattinnlegg i avisa Gudbrandsdølen-Dagningen om: Ferdelsreguleringer og villreinhensyn på Dovrefjell. I debattinnlegget forklarer Fylkesmannen bakgrunnen for forslagene til ferdselsreguleringer i forbindelse med vern av tidligere Hjerkinn skytefelt. Debattinnlegget gjengis her i sin helhet:

Forslag om vern av tidligere Hjerkinn skytefelt er på høring. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark ble vernet i 2002, men foreslås utvidet gjennom vern av skytefeltet. Dette innebærer en fornyelse av verneforskriften for hele nasjonalparken, inkludert justeringer i dagens ferdselsreguleringer.

Det er forskjeller mellom nasjonalparker. Hvilke ferdselsreguleringer som er nødvendige avhenger av hva som er formålet med den enkelte nasjonalpark. Det viktigste med vern på Dovrefjell er å ta vare på leveområdet til villreinen i Snøhetta

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturreservatene	Flåman, Bjørmdalen, Nordre Snøfjelljønn, Mardalen
Landskapsvernområdene	Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkinn, Knutshø, Amotsdalen, Dalsida Eikesdalsvatnet, Amotan-Grøvdalen, Jora og Fokstugu
Biotopvernområdene	Torbudalen og Sandgrovbotn-Mardalsbotn

villreinområde. Det betyr andre og strengere regler her enn i for eksempel Jotunheimen og Langsua. Villreinen er sårbar og forstyrrelser fra menneskelig ferdsel er en hovedtrussel.

Vi har ikke bare forskjellige regler i forskjellige nasjonalparker, vi foreslår også differensiert forvaltning på Dovrefjell for i størst mulig grad åpne for en bruk av dette området som ikke går ut over verneformålet. Dette gjør regelverket noe mer komplisert, men alternativet hadde vært å innføre like og strenge regler over alt.

Kunnskapen om villreinen i Snøhetta er solid etter mange års innsamling av data om villreinens arealbruk og menneskelig ferdsel i området. Særlige utfordringer er de to ferdselsårene Stropslsjødalen, med DNT-sti fra Kongsvold til Reinheim turisthytte i dagens nasjonalpark, og Snøheimvegen. Disse ferdselsårene går på tvers av det viktige villreintrekket omkring Snøhetta, som er en forutsetning for villreinens funksjonelle bruk av dette leveområdet. Vi må unngå det som allerede er skjedd i Rondane, der ferdselen mellom Spranget og Rondvassbu har splittet villreinstammen i to. Vi må være føre-var. Arealene øst for Snøhattamassivet, inkludert skytefeltet, er også det viktigste beiteområdet fra ettersommeren og gjennom store deler av vinteren.

Det er på Hjerkin og i nærliggende deler av nasjonalparken at aktiviteten med blant annet organiserte rideturer og hundekjøring er størst. Her har vi veid hensynet til villreinen opp mot hensynet til brukerne og definert et bruksområde i ytterkant av nye foreslåtte verneområder. Her er organisert bruk av hest tillatt hele sommeren til utpå høsten og hundekjøring er tillatt store deler av vinteren uten at de som driver med aktivitetene må søke om tillatelse. Samtidig skjermes de indre delene av området av hensyn til villreinen.

Vanlig fri ferdsel til fots og på ski reguleres ikke. Det samme gjelder vanlig ferdsel med hund. Bruk av hest til kløving og gjeting og private rideturer vil også være tillatt i hele nasjonalparken og nye verneområder. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet har vi imidlertid hjemmel for å regulere. I den forbindelse må vi også ta høyde for at ferdselen kan øke i framtiden, slik vi ser det på salget av el-sykler eller ved at nye aktører trekkes til området.

Villrein er en sårbar art fordi den krever store arealer på leting etter egnede kalvingsområder og godt beite. Samtidig er den svært sky. Undersøkelser viser at Snøhetta-reinen kan oppdage folk på mer enn 500 m avstand, lenge før vi oppdager den, og flykte. Da kan den springe flere km for å komme unna. Villreinen i Snøhetta utgjør sammen med villreinen i Rondane, Knutshø og Sølnekletten de siste restene av den mest opprinnelige ville europeiske fjellreinen, som vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på.

Forslag til ferdselsreguleringer er i tråd med ny nasjonal politikk. Friluftsmeldingen åpner spesielt opp for sykling i nasjonalparker og andre store verneområder. Sykling skal i utgangspunktet være tillatt på alle veger, stier og kjørespor. Men det skal fortsatt være mulig å regulere slik ferdsel i nærmere angitte områder dersom verneformålet tilsier det. Reglene i de enkelte verneområdene skal gjennomgås av nasjonalparkstyrene i samarbeid med Fylkesmannen i løpet av 2017. Ved denne

gjennomgangen sier regjering og Storting at det skal særlig vurderes om dagens reguleringer skal videreføres helt eller delvis i de områdene som er viktige for villrein. Og at det i den forbindelse skal legges vekt på føre-var-prinsippet.

Den største endringen i ferdselsreguleringene i dagens nasjonalpark gjelder kjøring med hundespenn. Vi foreslår at denne ferdselsformen reguleres uavhengig av om kjøringen er organisert eller ikke. For villreinen spiller dette nemlig ingen rolle. Det som betyr noe er sannsynligheten for å bli forstyrret. Hundekjørere beveger seg fort gjennom terrenget, når raskt langt inn i området og sannsynligheten for å treffe på villrein øker. Et annet hensyn er å likebehandle reiselivet og andre hundekjørere.

Det er verneverdiene i området som danner grunnlaget for et forslag om vern, men i Fylkesmannens oppdrag inngår det også å søke å ivareta nærings- og brukerinteressene så langt det er mulig uten at det går ut over formålet med vernet. Vi har gjennomført en bred og involverende verneplanprosess og i stor grad lagt til rette for at reiselivsbedriftene over Dovrefjell kan videreføre sin bruk av området til organiserte turer.

En nærmere gjennomgang av foreslåtte ferdselsreguleringer og endringer i nasjonalparkforskriften er lagt ut på våre nettsider. Vi imøteser mange og gode innspill i høringen, som vil bli gjennomgått og vurdert før Fylkesmannen legger fram endelig forslag.

Forslag til ferdselsreguleringer i tidligere Hjerkinnskytefelt

På hjemmesida til Fylkesmannen i Oppland ligger det informasjon om forslag til ferdselsreguleringer i tidligere Hjerkinnskytefelt. Denne informasjonen ble publisert 20.03.2017, og forklarer hva forslagene fra Fylkesmannen går ut på. Denne informasjonen gjengis her i sin helhet:

Fylkesmannen foreslår nokså detaljerte ferdselsreguleringer til høring. Dette gjør det mulig å åpne for organisert ridning, moskusguiding, hundekjøring og sykling i området uten at konsekvensene for villrein og annet sårbart dyreliv blir for store. Alternativet ville vært å foreslå like og strenge regler over alt.

Ferdselsreguleringene vi foreslår for et framtidig verneområde er gitt gjennom verneforskriftene. Bestemmelsene og retningslinjer for behandling av søknader er videre utdypet nærmere i et utkast til forvaltningsplan som følger verneforslaget på høring, under kapitlene om reiseliv og friluftsliv.

Det er først og fremst de som tilbyr organiserte turer i området som må sette seg inn i de detaljerte ferdselsreguleringene. Forslaget innebærer også klare begrensninger for syklister og hundekjørere. Mens vanlige folk som går på egen hånd, med eller uten hund, trenger ikke gjøre noe annet enn å ferdes varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Det er foreslått to vernealternativer til høring, noe som bidrar til å gjøre dette mer komplisert nå enn slik det eventuelt vil bli i et framtidig verneområde.

Her er en kort oppsummering av de foreslåtte ferdselsreguleringene:

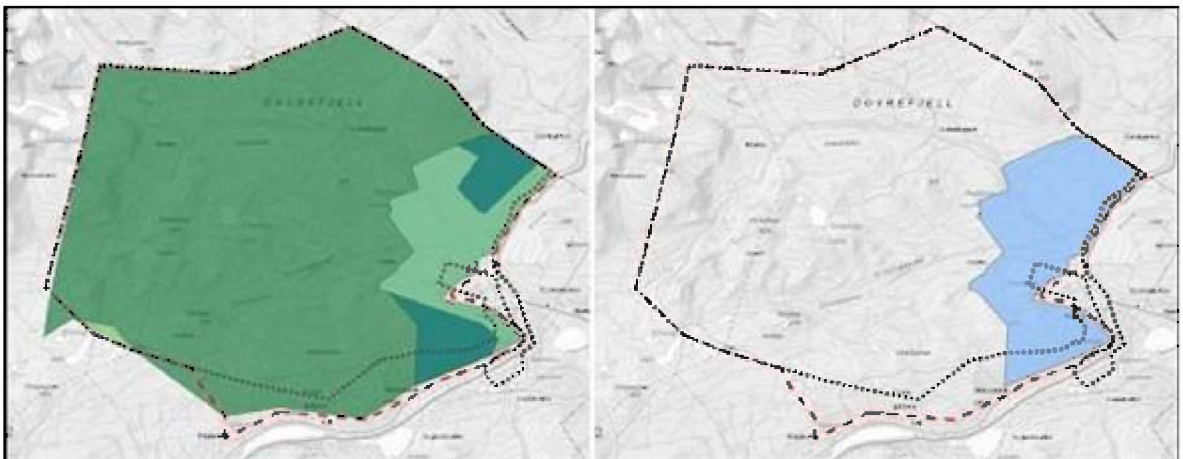
Følgende er tillatt:

- Fri, uorganisert ferdsel til fots og på ski, samt vanlige turer til fots og på ski med hund.
- Bruk av hest til kløving og gjeting, og private, uorganiserte rideturer.
- Sykling på traseen mellom Hjørkinn og Snøheim 1. juni – 15. juli (kjørespor i vernealternativ 1, Snøheimvegen i vernealternativ 2), og på vegen inn til Vesllie i samme periode (i vernealternativ 2).
- Sykling mellom Hjørkinn til Grisungen på Vålåsjøhøvegen (i vernealternativ 2).

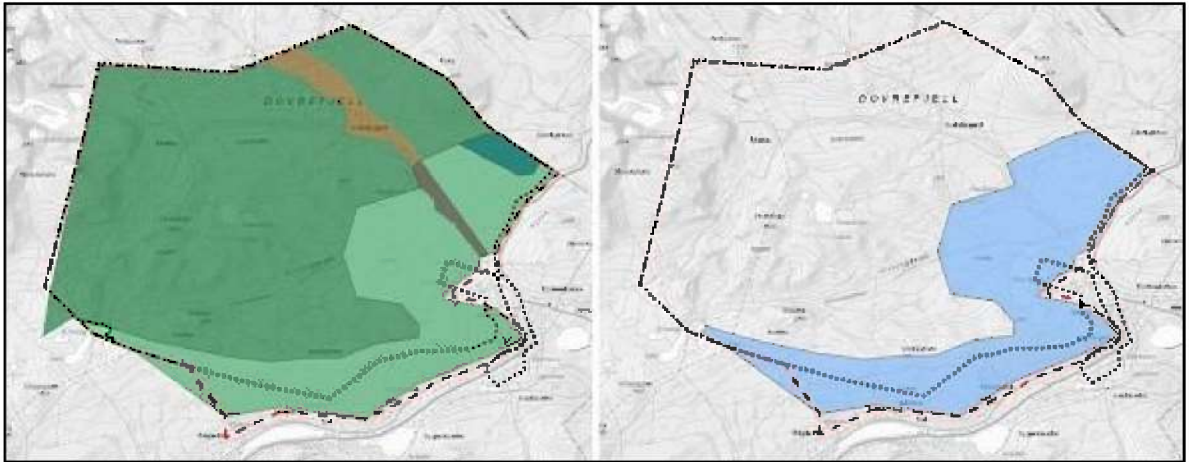
I tillegg har vi definert et «bruksområde» hvor vi åpner for organisert ferdsel og hundekjøring i hele eller deler av året. Bruksområdet består av foreslått landskapsvernområde og ytre deler av nasjonalparken, samt nederste del av biotopvernområdet (i vernealternativ 2).

I bruksområdet er følgende tillatt:

- Organisert ferdsel til fots, for eksempel moskusguiding, fotosafarier og fuglehundtrening, i perioden f.o.m. 1. desember t.o.m. 19. august. I hele landskapsvernområdet og nedre del av biotopvernområdet er organisert ferdsel til fots tillatt hele året.
- Kjøring med hundespenn i perioden f.o.m. 1. desember t.o.m. 31. mars.
- Organisert bruk av hest i perioden f.o.m. 1. juni t.o.m. 20. september.

Kart: Vernealternativ 1.

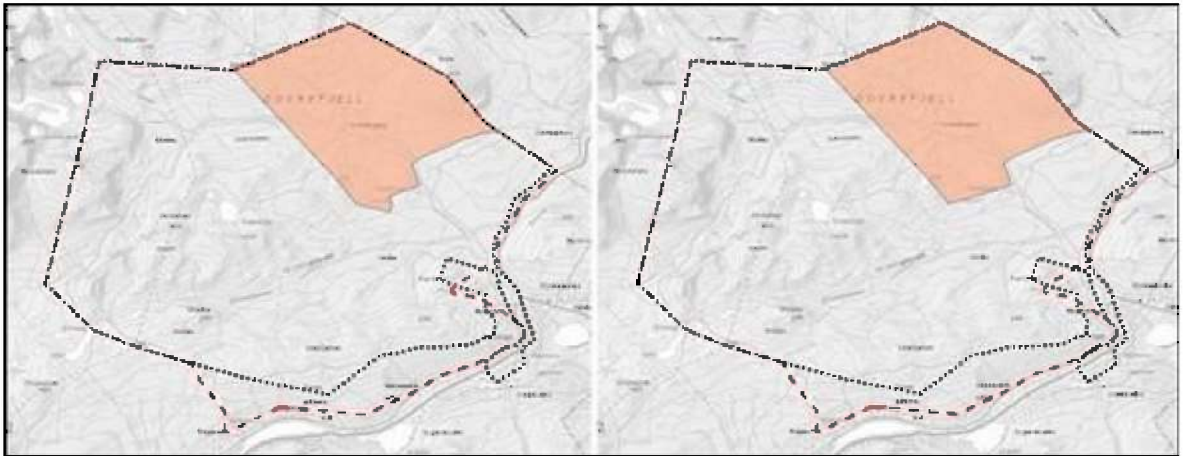
Kart: Vernealternativ 2.

Ut over dette kan det sendes søknad om spesiell tillatelse fra forvaltningsmyndigheten, blant annet om følgende:

- Organisert ferdsel til fots i indre deler av nasjonalparken og biotopvernområdet. (Gjennom nærmere retningslinjer i utkast til forvaltningsplan legger vi blant annet til grunn at tillatelser kan gis fra 1. juni – 15. juli.)
- Organisert bruk av hest utenfor det definerte bruksområdet og/eller til andre tider enn det som er tillatt i bruksområdet. (For slike søknader legger vi blant annet til grunn at tillatelser kan gis i hele skytefeltet fra 1. juni – 15. juli, men at det totale omfanget av organiserte rideturer utenfor «bruksområdet» ikke skal være vesentlig større enn dagens nivå. Videre legger vi til grunn at områdene rundt Kolla som er viktig for villreinen ikke kan brukes etter 15. juli.)
- Hundekjøring utenom «bruksområdet» og/eller den tillatte perioden. (Vi legger til grunn at det totale omfanget av hundekjøring utenfor bruksområdet skal være svært begrenset og ikke større enn dagens nivå, og at områder utenfor bruksområdet bare kan brukes fram til og med 31. mars.)
- Tillatelser til hundekjøring og organisert bruk av hest kan gis for flere år av gangen.
- Telting ut over én uke på samme sted med andre typer (og større) telt enn vanlige vandretelt, eller grupper som slår opp telt i mer enn 30 persondøgn i samme nærområde. (Vi legger til grunn at slike tillatelser kan gis i det definerte bruksområdet fra 1. desember – 31. mars og fra 1. juni – 15. juli.)
- All annen organisert ferdsel eller ferdselsformer som ikke er omtalt spesielt.

Følgende er foreslått forbudt:

- Teltning, inkludert bruk av vanlige vandrerfelt, i et nærmere avgrenset område i perioden fra 16. juli – 31. mai.
- Sykling utenom de tillatte traseene og sykling på Snøheimvegen og vegen inn til Vesllie etter 15. juli.

Kart: Vernealternativ 1.

Kart: Vernealternativ 2.

I forslag til verneplan for tidligere Hjerkinnskytefelt (høringsdokumentet), er det også (s. 78) en oversikt over forslag til ferdselsreguleringer.

For begge vernealternativer gjelder blant annet følgende:

- Ferdsel til fots og på ski er tillatt i hele området (jf. allemannsretten). Bruk av hest til kløving og gjeting vil være tillatt i hele området.
- Bruk av store telt som skal stå utover én uke krever tillatelse etter søknad uavhengig av antall persondøgn. Det samme gjelder overnatting i telt av samme person/gruppe i mer enn 30 persondøgn (persondøgn = antall personer x antall døgn).
- Kjøring med hundspann er ikke tillatt.
- Organisert bruk av hest er bare tillatt i de fremre, sentrale delene av utredningsområdet (se kart nedenfor).
- Området sør for Kolla og øst for Snøheimvegen, som i dag brukes til hundepøver f.o.m. første fredag i august t.o.m. første søndag i oktober, avgrenses noe (se kart nedenfor).
- Området på Tverrfjellet / Geitberget som i dag brukes til dressurtrening, kan benyttes i april med dagens avgrensning, jf. vedtak i Dovre kommune, men dette kan ikke lenger benyttes i juli/august.

- Moskusguiding/-safari defineres som organisert ferdsel / ferdselsformer som kan skade naturmiljøet og krever tillatelse etter søknad. Moskusguiding kan bare tillates innenfor et nærmere avgrenset område inntil eksisterende nasjonalpark i øst og et nærmere avgrenset område ved Geitberget / Vålåsjøhø i sør. Moskusguiding kan ikke tillates mellom Kolla og Snøheim.
- Beiting er tillatt i alle verneformer.
- Vernebestemmelsene er ikke til hinder for skadefelling av store rovdyr.
- Det kan videre gis tillatelse til å sette opp båser for å effektivisere jakt og uttak av rovdyr etter søknad, tilsvarende de rammene som er gitt for rovdyrforvaltning i de sist vedtatte nasjonalparkene i Oppland.

For vernealternativ 2 gjelder i tillegg følgende:

- Sykling er tillatt på Vålåsjøhøvegen (sykling er ikke tillatt i vernealternativ 1).
- I biotopvernområdet (Snøheimvegen) er sykling, ridning og kjøring med hundespann forbudt og ingen organiserte turer kan tillates etter søknad.

Foreslåtte endringer for nasjonalparken

På hjemmesida til Fylkesmannen i Oppland ligger det også informasjon om foreslåtte endringer i en utvidet Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Denne informasjonen ble også publisert 20.03.2017, og forklarer hva forslagene fra Fylkesmannen går ut på i nasjonalparken. Denne informasjonen gjengis her i sin helhet:

Forslaget om vern av tidligere Hjerkinnskytefelt innebærer også forslag om ny verneforskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Den nye forskriften vil erstatte gjeldende verneforskrift for nasjonalparken fra 2002. I et eget høringsnotat redegjør Fylkesmannen for hvilke endringer dette innebærer for dagens nasjonalpark.

Her gir vi en kort presentasjon av hvilke endringer dette fører til for reguleringer av ferdselen i nasjonalparken.

- Ny nasjonalparkforskrift innebærer ingen endringer for vanlige folk som går på egen hånd, med eller uten hund. De trenger ikke gjøre noe annet enn å ferdes varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Bruk av hest til kløving og gjeting, og private, uorganiserte rideturer berøres heller ikke, verken av dagens forskrift eller det nye forslaget.
- Når det gjelder organisert ferdsel til fots skiller dagens verneforskrift mellom kommersielle og ikke-kommersielle aktører, dvs. at dagens bestemmelser er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger. Forslag til ny forskrift har ikke dette skillet, i likhet med alle nyere nasjonalparkforskrifter: Organisert ferdsel

som kan skade naturmiljøet må uansett ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Hva som regnes for å kunne skade naturmiljøet vil gå fram av nærmere retningslinjer i forvaltningsplanen.

Dagens forskrift viser til at sykling, organisert kjøring med hundespann og organisert bruk av hest bare er tillatt på veger, traséer eller i områder som er særskilt utpekt i forvaltningsplanen.

- Nå foreslår vi at både organisert og uorganisert kjøring med hundespann skal reguleres. Hundekjørere beveger seg fort gjennom terrenget, kommer langt inn i villreins leveområder og sannsynligheten for å treffe på rein øker. All hundekjøring vil derfor kreve tillatelse fra forvaltningsmyndigheten med unntak av i foreslått «bruksområde» i tidligere Hjerkinns skytefelt der hundekjøring skal tillates fra 1. desember – 31. mars. Dette innebærer ingen endringer for de som driver med organisert kjøring, fordi forvaltningsplanen for dagens nasjonalpark ikke peker ut noen traseer eller områder for slik kjøring (s. 76).
- Når det gjelder organisert bruk av hest innebærer forslaget til ny forskrift også formelle endringer. Ridning utenom foreslått bruksområde i tidligere Hjerkinns skytefelt vil kreve særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Dette er imidlertid også praksis i dag, i henhold til retningslinjer i forvaltningsplanen, hvor det står følgende (s. 74): «*Aktører som ønsker å drive organisert kjøring med hundespann og organisert bruk av hest ... må søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse. På denne måten har man mulighet til å kanalisere, eventuelt begrense, ferdsele for å unngå konflikter med verneformålet.*» Samtidig angir forvaltningsplanen enkelte traseer der bruk av hest er tillatt (s. 76).
- Når det gjelder sykling er regelverket for både bruk av el-sykkel og vanlig tråsykkel i verneområder under endring. Storting og regjering har vedtatt at sykling på veger, stier og kjørespor i utgangspunktet skal være tillatt. Gjennom friluftsmeldingen peker de likevel på at det særlig skal vurderes om dagens reguleringer av bruk av sykkel skal videreføres helt eller delvis i de områdene som er viktige for villrein og at det i den sammenheng blant annet skal legges vekt på føre-var-prinsippet. Vi har foreslått at dagens bestemmelse opprettholdes, dvs. at sykling skal være tillatt på godkjente traséer i forvaltningsplanen. Eventuelle endringer vil bli sendt på en egen høring i løpet av 2017.

I brev fra Fylkesmannen i Oppland 01.02.2017 – Vern av tidligere Hjerkinns skytefelt – Høring av verneforslag, er det lagt ved et vedlegg med spesielle høringstemaer.

I vedlegget er det en oppstilling av forhold Fylkesmannen vil gjøre høringsinstansene oppmerksomme på, og høringstemaer som Fylkesmannen spesielt ønsker tilbakemelding på. De spesielle høringstemaene som gjelder ferdsel, er gjengitt her i sin helhet:

Ferdselsreguleringene er justert i tråd med innspill i konsekvensutredningen for reiselivet. Det er gjort sårbarhetsvurderinger og åpnet for ferdsel i deler av området og/eller til tider på året der villreinen (og annet dyreliv) er mindre sårbar, jf. også friluftsmeldingen.

Fylkesmannen peker i den sammenheng på at et sentralt delformål med verneforslaget er å ta vare på villreinstammen i Snøhetta, som sammen med villreinstammene i Rondane, Knutshøg og Sølnekletten utgjør de siste restene av den mest opprinnelige ville europeiske fjellreinen.

- Etter en avveining mellom brukerinteresser og verneverdier, er det valgt å definere et «bruksområde» som ligger i ytterkant av foreslåtte verneområder. Dette består av foreslått landskapsvernområde (LVO) samt to mindre delområder av foreslått nasjonalpark (NP) i vernealternativ 1. I vernealternativ 2 inngår i tillegg nedre del av biotopvernområdet (BVO). I dette området er det gitt mer rom for ferdsel enn i de indre delene av området (se kapittel 7.2.2 i utkast til forvaltningsplan, samt figur 18 og 19).
- De indre delene av foreslåtte verneområder skal skjermes av hensyn til villreinen. Det betyr at det ikke skal gjennomføres tilretteleggingstiltak der, som f.eks. etablering av nye stier. Etter foreslåtte retningslinjer i utkast til forvaltningsplan kan forvaltningsmyndigheten imidlertid gi tillatelse til organisert ferdsel til fots i disse indre delene i perioden f.o.m. 1. juni t.o.m. 15. juli.
- Reguleringer av ferdsel framgår på noen sentrale punkter direkte i verneforskriftene, både når det gjelder tillatt område og tidspunkt på året (organisert ferdsel til fots, organisert bruk av hest, kjøring med hundespenn og sykling). Øvrig organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet eller villreinen, må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Se nærmere gjennomgang under kapittel 7.2.2 i utkast til forvaltningsplan, samt eksempelet i punktet over.
- Fylkesmannen foreslår å regulere hundekjøring uavhengig om det dreier seg om organisert ferdsel eller ikke. Sannsynligheten for å møte på og forstyrre villrein er heller ikke knyttet til antall hunder (så lenge de er i bevegelse og ikke gjør), men til hastighet og distansen som tilbakelegges. Fylkesmannen har ut fra dette foreslått en definisjon på hundekjøring, men ser at det er vanskelig å finne en god definisjon som skiller «hundekjøring» som aktivitet fra folk som er på skitur med hund. Vi ber derfor om synspunkter og alternative forslag gjennom høringen.
- Fylkesmannen foreslår at sykling bare tillates i begrenset grad av hensyn til villreinen. Foreslåtte bestemmelser innebærer at sykling er tillatt mellom Hjerkin og Snøheim (på kjørespor / Snøheimvegen) i perioden 1. juni — 15. juli. Dersom vegen inn til Vesllie skal bestå, vil sykling også her være tillatt i perioden 1. juni — 15. juli. Dersom Vålåsjøhøvegen skal bestå, vil sykling på denne vegen være tillatt hele sesongen. Sykling vil ellers ikke være tillatt i dette området. Dette er etter Fylkesmannens vurdering i tråd med friluftsmeldingen som ble vedtatt av Stortinget i oktober 2016. Se nærmere omtale under kapittel 5.9.2 i verneforslaget og kapittel 7.2.2 i vedlagte utkast til forvaltningsplan. «Sykkel» vil i denne sammenhengen trolig omfatte både vanlig tråsykkel og sykkel med hjelpemotor / el-sykkel (jf. høringsforslag om endringer i motorferdselloven).

Gjennom forslaget til forskrifter vil åpningstiden for turisthytta Snøheim begrenses noe på høsten i forhold til dagens situasjon, også av hensyn til villreinen. DNT Oslo og Omegn vil kunne åpne hytta tidligere enn i dag på forsommeren, men kan på høsten bare holde

Snøheim åpen til og med første søndag i oktober, uavhengig av ukenummer. I dag kan Snøheim holdes åpen fra uke 26 til uke 40 (i praksis fra siste fredag i juni til og med første eller andre helg i oktober) jf. gjeldende dispensasjon.

Motorferdsel på Snøheimvegen (vernealternativ 2) i forbindelse med drift av andre turisthytter enn Snøheim vil ikke lenger være tillatt. Forslaget innebærer at DNT Oslo og Omegn bare kan få dispensasjon til nødvendig transport på Snøheimvegen (vernealternativ 2) i forbindelse med drift av Snøheim turisthytte. Bestemmelsene om motorisert transport til andre turisthytter gir bare rom for bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy. DNT kan dermed ikke lenger få dispensasjon til egne turer på Snøheimvegen i forbindelse med tilsynsturer til Reinheim, slik praksis er i dag.

Kommentarer og vurderinger

I det foreslåtte bruksområdet er det foreslått at organisert ferdsel til fots skal være tillatt fra 1. desember til 19. august, organisert bruk av hest skal være tillatt fra 1. juni til 20. september, og kjøring med hundespenn skal være tillatt fra 1. desember til 31. mars, og. Det bør forklares nærmere hvorfor disse datoene er valgt.

Relevante spørsmål når det gjelder det foreslåtte bruksområdet, er:

- Hvorfor skal f.eks. organisert ferdsel til fots bare være tillatt til 19. august når sesongen varer til ca. 15. oktober?
- Hvorfor skal organisert bruk av hest bare være tillatt til 20. september når denne sesongen sannsynligvis også varer til ca. 15. oktober?
- Hvorfor skal kjøring med hundespenn bare være tillatt til 31. mars når denne sesongen vanligvis varer til ca. 30. april?

Bestemmelsene om kjøring med hundespenn omfatter også de som vil dra på skitur med bare noen få trekkhunder. Det er ikke så stor forskjell på en skiløper med 1-3 hunder i bånd, og en skiløper med 1-3 hunder som drar en pulk eller liten slede. Det er også mindre sannsynlig at hunder som drar en pulk eller slede, kommer til å springe løse på turen. Løse hunder kan være en utfordring når det er villrein eller moskus i nærheten. Det er ikke foreslått bestemmelser om båndtvang i den nye forskriften. Bestemmelsene om kjøring med hundespenn, bør derfor bare gjelde organisert kjøring hvor det ofte er med flere personer og hunder.

Hvis det skal opprettes et bruksområde, bør det være et bruksområde for organisert ferdsel. Når det er organisert ferdsel, er det mere folk i terrenget samtidig enn når det er uorganisert ferdsel. Det kan vurderes om bruksområdet bør være tilgjengelig for ulike bruk uten søknad hele året.

Samtidig kan det gi utfordringer at det åpnes for organisert ferdsel som ikke trenger å søke om tillatelse på forhånd. Det kan også gi utfordringer for forvaltningsmyndigheten, at muligheten til veiledning blir mindre.

Det er foreslått retningslinjer i utkast til forvaltningsplan som går ut på at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til organisert ferdsel til fots utenfor bruksområdet i perioden f.o.m. 1. juni t.o.m. 15. juli. Det er en veldig kort periode, og det betyr at

forvaltningsmyndigheten ikke kan gi tillatelse til organisert ferdsel utenfor bruksområdet i den viktigste delen av turistsesongen om sommeren.

Det er foreslått at telting, inkludert bruk av vanlige vandrerfelt, ikke skal være tillatt i et nærmere avgrenset område i perioden fra 16. juli – 31. mai.

Det foregår nokså lite telting i det området som det er foreslått teltforbud. Det er først og fremst i villreinjakta at det er noen få som bor i telt i dette området. Et teltforbud vil føre til at flere sover ute i Jervenduker ol., eller sover inne i noen av blenderingene som ev. blir stående igjen.

Hvis det innføres teltforbud i det foreslåtte området, bør det legges til rette for et alternativ i dette området. Øst for Svånålægret og Stridåe er det ei flate som egner seg godt for tilrettelegging for telting. Dette stedet ligger riktignok inne i området som det er foreslått teltforbud, men det er et godt egnet sted for telting. Det går/gikk kjørespor fra Snøheimveien, fra den tidligere jegerparkeringen, og ned til denne flata. Her kan det evt. også settes opp en stor gapahuk for opphold, matlaging ol., og utedo. Denne plassen ligger nokså skjernet for vær og vind, og ligger heller ikke midt i villreintrekket, men det bør undersøkes nærmere om telting der kan påvirke villreinen på en uheldig måte.

Det er foreslått at det området på Tverrfjellet / Geitberget som i dag brukes til dressurtrening for fuglehunder, ikke lenger kan brukes i juli/august med dagens avgrensning. Det bør derfor vurderes om dette området kan brukes i juli/august med en annen og mindre avgrensning.

Tidligere var det vanlig at jegere syklet på Snøheimveien og veien til Vesllie i villreinjakta. Det er en stor fordel for jegerne hvis de kan sykle på disse veiene, fordi de sparer tid og slipper å gå med tunge sekker på grusvei. Fylkesmannen bør derfor vurdere om det kan tas inn en unntaksbestemmelse slik at det blir mulig å sykle på Snøheimveien og veien til Vesllie i jakta. Det må i tilfelle gjelde alle, og ikke bare jegere.

I forslaget til forskrifter legges det opp til at åpningstiden for Snøheim turisthytte kan/vil bli lengre tidlig på sommeren og kortere om høsten i forhold til dagens åpningstid. I dag kan Snøheim være åpen fra uke 26 til uke 40 (i praksis fra siste fredag i juni til og med første eller andre helg i oktober). Det foreslås at Snøheim kan være åpen fra tidligere i juni til første søndag i oktober, uavhengig av ukenummer.

Så lenge folk kjøres mellom Hjerkin og Snøheim med skyttelbuss, har det ikke så stor betydning om Snøheim åpner tidligere i juni. Et annet spørsmål er om det er lønnsomt å holde Snøheim åpen, og om kjøring med skyttelbuss, er lønnsomt tidlig(ere) i juni.

Det er høstferie de to første ukene i oktober (Østlandet den første uka, og Trøndelag og Møre den andre uka.) De fleste som besøker Snøheim i oktober, skal stort sett bare opp på toppen av Snøhetta.

Det er ikke noe stort problem at Snøheim er åpen fram til midten av oktober. Det største problemet, er hvis det kommer snø som gjør det vanskelig og krevende å kjøre skyttelbuss mellom Hjerkin og Snøheim.

Så lenge det er mulig å overnatte på Reinheim også i oktober, vil det ikke ha så veldig stor effekt å stenge Snøheim ca. 1. oktober. I oktober er villreinen i brunst, og går i store flokker som ikke lar seg påvirke så mye av folk som evt. er i nærheten.

Sykling, teltning og bruk av trekkhunder, er en del av det vanlige norske friluftslivet, og det bør bare legges begrensninger på disse aktivitetene når det er helt nødvendig.

Det er ikke forsket på effekten av ryddeaktivitetene på villrein i tidligere Hjerkinns skytefelt fra da FoU-prosjektet startet i 2009. Selv om mye av ryddeaktivitetene både kan tid- og stedfestes, har ikke disse opplysningene blitt sett i sammenheng med hvordan villreinen har brukt eller ikke brukt disse områdene i disse årene. Men det er sannsynlig at ryddeaktivitetene har påvirket villreinens bruk av områdene i det tidligere skytefeltet når ryddeaktivitetene har foregått om sommeren og høsten. Effekten av ryddeaktivitetene vil bli gradvis mindre og til slutt borte etter at tilbakeføringen av skytefeltet er ferdig i 2020, og villreinen kan komme til å bruke områdene i det tidligere skytefeltet mere i årene etter 2020.

Forslagene til regulering av ferdsel er kompliserte. Det er bl.a. mange forskjellige datoer å forholde seg til. Det ser ut som det er behov for å ta en ny og grundigere gjennomgang av de ferdselsformene som kan skade naturmiljøet, og en ny gjennomgang og revisjon av forslagene til regulering av ferdsel i de verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet. Start- og sluttdatoer for forskjellig bruk, bør fastsettes i forvaltningsplanen istedenfor i verneforskriften.

Grensene for et evt. bruksområde bør være lette å forholde seg til i terrenget både om sommeren og om vinteren.

Forslag til vedtak - innstilling

Dovrefjell nasjonalparkstyret er orientert om saksbehandlerens kommentarer og vurderinger til forslagene til regulering av ferdsel i de verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet.

I tillegg har nasjonalparkstyret følgende kommentarer og merknader:

Behandling i møtet

Dovrefjell nasjonalparkstyret diskuterte saken, og sluttet seg til saksbehandlerens kommentarer og vurderinger, med presiseringen som gjengis i vedtaket.

Vedtaket

Dovrefjell nasjonalparkstyret slutter seg til saksbehandlerens kommentarer og vurderinger til forslagene til regulering av ferdsel i de verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet.

I tillegg har nasjonalparkstyret følgende presisering:

Forslagene til regulering av ferdsel er kompliserte. Det er bl.a. mange forskjellige datoer å forholde seg til. Det ser ut som det er behov for å ta en ny og grundigere gjennomgang av de ferdselsformene som kan skade naturmiljøet, og en ny gjennomgang og revisjon av forslagene til regulering av ferdsel i de verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet. Start- og sluttdatoer for forskjellig bruk, bør fastsettes i forvaltningsplanen istedenfor i verneforskriften.

Grensene for et evt. bruksområde bør være lette å forholde seg til i terrenget både om sommeren og om vinteren.

Enstemmig.

Rett til innsyn i sakens dokumenter

Alle kan kreve innsyn i sakens dokumenter. Noen dokumenter kan med hjemmel i lov være unntatt fra innsyn.

Hjerkinn, 26.04.2017

Lars Børve (sign.)
forvalter
Dovrefjell nasjonalparkstyret

Kopi til

- Miljødirektoratet
- Statens naturoppsyn Dovrefjell
- Fylkesmannen i Oppland

Møtebok for Dovrefjell nasjonalparkstyret

Møtedato: 24.04.2017	Utvalg: Nasjonalparkstyret	Møtested: Villreinsenteret
Sak nr.: 023-2017	Saksbehandler: Lars Børve	Arkivsak nr.: 2013/4595

Vern av tidligere Hjerkin skytefelt – Høring – Andre spesielle høringstemaer

Dokumenter

- Januar 2017: NINA Rapport 1313 Kunnskapsgrunnlag om ulike scenarier for Snøheimvegen.
- 01.02.2017: Brev fra Fylkesmannen i Oppland – Vern av tidligere Hjerkin skytefelt – Høring av verneforslag.
- 22.02.2017: Brev fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet – Tilrådning for Snøheimveien.
- 24.02.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland - Ny verneforskrift for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark - høring
- 09.03.2017: E-post fra Fylkesmannen i Oppland – Korrigering av feil i utsendte høring dokumenter – vern av tidligere Hjerkin skytefelt.

Saksopplysninger

I brev fra Fylkesmannen i Oppland 01.02.2017 – Vern av tidligere Hjerkin skytefelt – Høring av verneforslag, er det lagt ved et vedlegg med spesielle høringstemaer.

I vedlegget er det en oppstilling av forhold Fylkesmannen vil gjøre høringsinstansene oppmerksomme på, og høringstemaer som Fylkesmannen spesielt ønsker tilbakemelding på. De spesielle høringstemaene som gjelder arealbruk, er her gjengitt i sin helhet:

Fylkesmannen foreslår at alle de tidligere seterbygningene i Vesllie fjernes, men at kvea beholdes for videre bruk i regi av beitelaget. De tidligere setrene har vært i Forsvarets eie siden 1960. Det er etter Fylkesmannens vurdering uaktuelt å beholde noen av bygningene her for framtidig utleie eller annen bruk som vil kunne øke ferdselen i området. Dette av hensyn til villreinen. Dersom én av bygningene likevel skal beholdes (mest aktuelt for vernealternativ 1), vil det kun være til bruk i forbindelse med tilsyn av beitedyr, for bruk av fjellstyret og kanskje for reiselivet i kortere perioder om sommeren.

Fylkesmannen legger også til grunn at det ikke er behov for flere tilsyns-/ oppsynsbuer i området. Fjellstyrene eier til sammen fire steder med overnattingsmuligheter i området (Skredalægeret, Maribu, Svånålægere og hytte ved Einøvlingvatnet), som allerede er eller bør være tilgjengelig i forbindelse med tilsyn og sanking av beitedyr i regi av Jora beitelag. Lesja fjellstyre har fått overta Maribu på

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturresevatene	Flåman, Bjømdalen, Nordre Snøfjelljønn, Mardalen
Landskapsvernområdene	Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin, Knutshø, Amotsdalen, Dalsida Eikesdalsvatnet, Amotan-Grøvdalen, Jora og Fokstugu
Biotopvernområdene	Torbudalen og Sandgrovbøtn-Mardalsbøtn

vilkår om at Dovre fjellstyret og Jora beitelag skal ha begrenset bruksrett i forbindelse med oppsyn og tilsyn med beitedyr. Flere i Jora beitelag eier dessuten egne buer i Grisungen.

Forskergruppen bak «Horisont Snøhetta» (Strand m.fl., 2013) står etter fire nye år med datainnsamling fast ved sin anbefaling om at skyttelbuss på Snøheimvegen, med et stramt regime for øvrig ferdsel, er den beste løsningen for villreinen (Gundersen m.fl., 2016). Villreinsenteret er åpne for å vurdere framtidig driftsansvar for skyttelbussen dersom dette er ønskelig, forutsatt at ansvarsforholdene rundt veien er klargjort og at det er sikret en tilstrekkelig økonomi for drift og vedlikehold av veien. Verken Forsvarsbygg, Statskog eller Villreinsenteret er interessert i å overta dette ansvaret (jf. siste avsnitt under kapittel 5.9.2 i verneforslaget). Villreinsenteret mener at et eventuelt overskudd fra bussdrifta må tilføres drift og vedlikehold av veien, uavhengig av hvem som skal drifte skyttelbussen. Erfaringstall viser imidlertid at vedlikehold av kun 4 km veg enkelte år krever større beløp enn årlig overskudd fra bussdrifta. Hele vegstrekningen Hjerkin — Snøheim er på ca. 14 km. Det vil være påkrevd med en egen avtale mellom Statskog og en ny ansvarlig driver (vegslag eller lignende) om tillatelse til å ha vegkroppen liggende på statens grunn. Fylkesmannen ber på denne bakgrunnen om tilbakemelding på hvem som er interessert i å overta drifts- og vedlikeholds-ansvaret for Snøheimvegen med bruer og innretninger. Dersom veien skal beholdes, vil det også være behov for å investere i ny, automatisk bom.

Vernealternativ 2 åpner også for at Vålåsjøhøvegen og veien inn til Vesllie skal bestå. Dersom én eller begge disse vegstrekningene skal beholdes, gjelder det samme som i punktet over. Statskog og Forsvarsbygg er ikke interessert i å ta noe ansvar for noen av disse vegstrekningene heller. Fylkesmannen ber derfor om tilbakemelding fra de som eventuelt kan være interessert i å overta ansvar for drift og vedlikehold av Vålåsjøhøvegen og/eller veien inn til Vesllie, med bruer og innretninger. Veien inn til Grisungen fra Hjerkin er på ca. 16 km og fra Snøheimvegen og inn til Vesllie er det ca. 3 km. Forsvarsbygg har i årene 2008 til 2015 hatt en årlig vedlikeholdskostnad på ca. 14 000 kr pr. km veg i gjennomsnitt. De påpeker at det er store årlige variasjoner og at dette vedlikeholdet kun har opprettholdt en minimums-standard på vegene.

I Grisungen er grensen mellom nasjonalpark og landskapsvern justert blant annet av hensyn til et våtmarksområde av stor verdi for fuglelivet og en viktig naturtypelokalitet (ekstremrikmyr). Forslaget innebærer at Vålåsjøhøvegen (del av Store ringveg) skal gå fram til Grisungen, men ikke videre gjennom området som foreslått i konsekvensutredningen for landbruket. Justeringen innebærer at veien tilbakeføres over dette området slik at våtmarksområdet med den ekstremrike myra restaureres, blant annet gjennom at den naturlige vannhusholdningen gjenoprettes. Justeringen vil kunne innebære at beitedyra ved sanking om høsten, eventuelt må drives langs sti på vest- og sørsiden av Storslågåvatnet fram til et planlagt permanent samleke øst for Grisungen, istedenfor på veien som går nord og øst for Storslågåvatnet i dag. Fylkesmannen vil ta endelig stilling til dette spørsmålet (som for øvrige høringstemaer) etter høring.

Det som i dag omtales som «Einøvlingsvegen» eller kjøresporet opp til Einøvlingsdammen, skal ikke lenger defineres som kjørespor. Dette skal bli liggende og gro igjen av seg selv, jf. både kommunenes visjonsplan og Fylkesmannens naturrestaureringsplan (se tabell 1 i verneforslaget).

Transport av varer, utstyr og materialer til buer/hytter ved Einøvlingsvatnet vil måtte flyttes over fra bruk av kjøresporet til transport med snøskuter vinterstid eller luftfartøy (se kapittel 4.4.8 i verneforslaget, samt 7.5.2 i utkast til forvaltningsplan), tilsvarende som for andre buer og hytter uten vegadkomst. Ved eventuelt framtidig behov for vedlikeholdstiltak på Einøvlingsdammen skal maskinelt utstyr kunne kjøre inn langs traseen til det tidligere kjøresporet. Turer i forbindelse med tilsyn med Einøvlingsdammen skal gjennomføres til fots, noe Statskog er innforstått med. Dersom det skulle oppstå andre behov for motorisert transport inn til Einøvlingen, f.eks. i forbindelse med oppfølging av fôr-automat for fjellrev, skal lufttransport benyttes.

Einøvlingsdammen er det eneste inngrepet i området som ikke er planlagt tilbakeført gjennom prosjektplanen for naturrestaureringsarbeidet. Dette skyldes at dammen er et sivilt anlegg. Einøvlingsvatnet ble demmet opp i 1968—69 i forbindelse med gruvedriften på Hjerkin (én meter over naturlig vannstand). Statskog overtok ansvaret for dammen da gruva ble lagt ned på 1990-tallet. Under siste hovedtilsyn i 2013 ble det påpekt at Einøvlingsdammen ikke har noen funksjon, og at et alternativ til jevnlig tilsyn og vedlikehold er å fjerne den. Fylkesmannen har derfor i samråd med Statskog fått gjennomført en utredning av muligheter for å tilbakeføre anlegget (se kapittel 2.4 i verneforslaget). Fylkesmannen legger vekt på de positive konsekvensene i et langt tidsperspektiv og mener i utgangspunktet at Einøvlingsdammen bør tilbakeføres. Vi vil ta endelig stilling til spørsmålet etter høring og vurdere et initiativ overfor sentrale myndigheter. Vi har tatt høyde for at dammen kan bli liggende i forslaget til verneforskrifter.

Villreinens trekk på framsida av (sørøst for) Kolla er viktig for det helhetlige rotasjonstrekket omkring Snøhetta og spesielt for villreinens bruk av områdene i Grisungdalen og Vålåsjøhøe. Dette trekket er særlig utsatt slik situasjonen er i dag. Fylkesmannen er usikker på om foreslåtte grenser for de ulike verneformene, forslag til «bruksområde», forslag til ferdselsrestriksjoner i verneforskrifter og retningslinjer i utkast til forvaltningsplan er tilstrekkelige virkemidler for å ivareta dette trekket på lang sikt.

Kommentarer og vurderinger

Seterbygningene i Veslie

Hva som skal skje med seterbygningene i Veslie, må ses i sammenheng med St.meld. nr. 11 (1998-99) om regionalt skytefelt, som også omhandler nedlegging av Hjerkin skytefelt. I kapittel 7.2 står det:

Graden av tilbakeføring til opprinnelig tilstand må avklares i samråd med de parter som har interesser i området. En kan for eksempel anta at enkelte parter ønsker å beholde veier, installasjoner med videre til sivil bruk.

Det er ikke godt nok avklart hvordan disse beslutningene skal foregå.

Siden DNT fikk anledning til å overta Snøheim turisthytte, bør også Dovre fjellstyre få mulighet til å ta stilling til hva som skal skje med setrene i Vesllie. Dette bør avklares gjennom bruk av fjelloven og seterforskriften. Dvs. det bør avklares om det er gårdsbruk i Dovre eller Kjøremsgrenda i Lesja som har behov for seter eller tilleggsjord, og/eller om Jora beitelag har behov for hus til tilsyn med beitedyr og kveer i forbindelse med slipp og sanking.

Flere tilsyns-/oppsynsbuer i området

Hvis det blir behov for flere tilsyns-/ oppsynsbuer i tidligere Hjerkinnskytefelt, må disse plasseres i nærheten av nåværende hytter og buer.

Drifts- og vedlikeholdsansvar for Snøheimveien

Det må opprettes et veilag for de som har behov for å bruke veien.

Miljøverndepartementet ble i brev av 12.02.2008 fra Snøhetta villreinnemnd, anmodet om å vurdere om restaurering og utviding av Snøheim skulle utsettes inntil resultatene fra det FoU-prosjektet forelå i 2012. Miljøverndepartementet valgte å ikke ta hensyn til anmodningen.

Kjøring med skyttelbuss er en følge av Miljøverndepartementets endelige beslutning 04.02.2010 om å tillate rehabilitering og utviding av Snøheim turisthytte.

Den øvre delen av Snøheimveien er vedlikeholdskrevende fordi vårvatnet har lett for å grave i veien under snøsmeltinga. Gruvegrus fra den gamle gruva på Hjerkinnskytefelt kan ikke brukes til vedlikehold av veien på grunn av faren for forurensning. Det ikke er andre massetak nær Hjerkinnskytefelt som kan levere grus til vedlikehold av veien. Masse må derfor transporteres fra Folldal eller Dombås, evt. med jernbane til Hjerkinnskytefelt, og vedlikehold av veien er/blir kostbart.

Det er derfor mulig at regulert trafikk med skyttelbuss ikke vil gi tilstrekkelig inntekter til å vedlikeholde veien, og dette kan føre til økt press for å ha stor biltrafikk og betaling av bompenger på Snøheimveien for å finansiere vedlikeholdet.

Miljøverndepartementet bør derfor bevilge et årlig beløp til drift og vedlikehold av Snøheimveien, eller bidra med en årlig underskuddsgaranti.

Drift og vedlikehold av Vålåsjøhøvegen og/eller vegen inn til Vesllie

Det må opprettes et eller to veilag for de som har behov for å bruke disse veiene.

Veien til Vesllie bør være stengt med bom der den tar av fra Snøheimveien.

Snøheimveien bør ikke være en del av dette veilaget.

Vålåsjøhøveien

Hvis Vålåsjøhøveien skal beholdes fram til Grisungen, bør den beholdes så lang det er behov for den, for bruken av hyttene og for beitenæringen, når en først skal beholde en så lang vei.

Dette må også ses i sammenheng med St.meld. nr. 11 (1998-99) om regionalt skytefelt, som også omhandler nedlegging av Hjerkinnskytefelt I kapittel 7.2 står det:

Graden av tilbakeføring til opprinnelig tilstand må avklares i samråd med de parter som har interesser i området. En kan for eksempel anta at enkelte parter ønsker å beholde veier, installasjoner med videre til sivil bruk.

Det er ikke godt nok avklart hvordan disse beslutningene skal foregå.

Vannhusholdningen i ekstremrikmyra ved Grisungen kan bedres med å legge ned flere store rør der veien går over denne myra. Rørendene kan forblendes med stein som mures opp, slik at rørendene ikke vises så godt.

Samtidig bør det legges ned flere rør der Vålåsjøhøveien går over Knattmyrene, for å forbygge mot vannskader i snøsmeltinga.

Det bør også anlegges en parkeringsplass og snuplass / rundkjøring ved enden av Vålåsjøhøveien. Snuplassen / rundkjøring bør være så stor at det er mulig å snu med traktor og lastebil med tilhenger. Det bør også anlegges noen andre snuplasser langs Vålåsjøhøveien mellom Hjerkinnskytefeltet og Grisungen. Overskuddsmasse fra nedlegging av flere rør, kan brukes til å anlegge nye parkerings- og snuplasser.

Einøvlingsveien

Hvis kjøresporene til Einøvlingsdammen ikke skal brukes lenger, må de defineres som kjørespor som skal avsluttes, eller som kjørespor som bare brukes i forbindelse med utbedringer av dammen.

Det er gode vinterbeiter i Einøvlingsområdet, og det er derfor en fordel i forhold til villreinene at transport til buene ved Einøvlingvatnet foregår om sommeren, og ikke om vinteren. Det er et alternativ at transport om sommeren foregår med lett beltetekjøretøy (jernhest, elgtrekk, ATV med beltesett, ol.), eller med helikopter.

Hvis Einøvlingsveien fortsatt skal kunne brukes, bør brua ved Haukberget beholdes, eller det må være mulig å kjøre den gamle Snøheimveien fra der den tar av fra veien til Vesllie. (Det er mulig at deler av den gamle Snøheimveien allerede er tilbakeført i dette området.)

Einøvlingsdammen

Fjerning av Einøvlingsdammen og senking av vannflata med en meter, vil bli et nytt naturinngrep. Det vil ta lang tid før «den nye strandkanten» gror igjen med naturlig vegetasjon.

På den annen side pådrar man seg enten et evig behov for vedlikehold og kjøring med tunge maskiner, eller at man utsetter problemene til demningen blir ødelagt.

Villreins trekk på framsida av (sørøst for) Kolla

Hva som kommer til å skje med villreintrekket på framsida av Kolla, vil avhenge mye av ferdsel og aktiviteter i fremre del av Stroplsjødalen og fremre del av det tidligere skytefeltet i årene framover.

FoU-prosjektet har vist at ferdselen i Stroplsjødalen allerede er på et kritisk høyt nivå i forhold til å opprettholde villreintrekket over dalen i august måned. Det har blitt foreslått å lede ferdselen fra Grønbakken over på nordsiden av dalen, men det vil sannsynligvis bare forsterke barriereeffekten. Det vil da i praksis gå sti på nordsiden av elvene Kaldvella og Stropla gjennom hele dalen. Når villreinen er på trekk sørover, må villreinen krysse stien før den kan krysse elva, og det er en dobbelt hindring som det ser ut som villreinen har problemer med å passere i perioder når det er mye ferdsel på stien.

Blenderingene

Det er foreslått å beholde 32 blenderinger. (Flere av) blenderingene bør enten fjernes, dekkes til med lokale masser eller settes i stand med bl.a. skikkelige dører så de ikke blåser fulle med snø om vinteren

De blenderingene som beholdes vil sannsynligvis bli brukt som ly for vær og vind, og evt. til overnatting som alternativ til telt.

Forslag til vedtak - innstilling

Dovrefjell nasjonalparkstyre er orientert om saksbehandlerens kommentarer og vurderinger til de spesielle høringstemaene som gjelder arealbruk i verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet.

I tillegg har nasjonalparkstyret følgende merknader og kommentarer:

Behandling i møtet

Dovrefjell nasjonalparkstyre diskuterte saken.

Bård Sødal Grasbekk la fram følgende forslag:

Dovrefjell nasjonalparkstyre forventer at Einøvlingdammen tilbakeføres som naturområde og at damanlegget fjernes.

Forslaget fra Bård Sødal Grasbekk fikk en stemme, og ble ikke vedtatt.

Vedtak

Dovrefjell nasjonalparkstyre slutter seg til saksbehandlerens kommentarer og vurderinger til de spesielle høringstemaene som gjelder arealbruk i verneområdene som foreslås i det tidligere skytefeltet.

Vedtatt mot en stemme.

Rett til innsyn i sakens dokumenter

Alle kan kreve innsyn i sakens dokumenter. Noen dokumenter kan med hjemmel i lov være unntatt fra innsyn.

Hjerkinn, 26.04.2017

Lars Børve (sign.)
forvalter
Dovrefjell nasjonalparkstyre

Kopi til

- Miljødirektoratet
- Statens naturoppsyn Dovrefjell
- Fylkesmannen i Oppland